

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ: «Εφαρμοσμένη Οικονομική»
Κατεύθυνση «Οικονομία της Άμυνας»
Θέμα:

**«Η εξέλιξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής
Ασφαλείας
(ΚΕΠΠΑ) την περίοδο 2004-2024. Επιτυχίες, αποτυχίες και
προοπτικές για το μέλλον.»**

Χαράλαμπος Παπακώστας (Α.Μ. 00730)

Επιβλέπων Καθηγητής:
Επίκουρος Καθηγητής Δρ. Εμμανουήλ Μάριος Οικονόμου

Περίληψη

Ως ΚΕΠΠΑ ορίζεται Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας, η οποία στα Αγγλικά συναντάται ως C.F.S.P (Common Foreign and Security Policy). Αναφερόμαστε δηλαδή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία “χαράζει” την δική της στρατηγική κατεύθυνση με απώτερο σκοπό, την διατήρηση της ειρήνης, την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την υποστήριξη της δημοκρατίας των κρατών-μελών που συμμετέχουν σε αυτή καθώς και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η Πολιτική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες, καθώς βάση αυτής καθορίζεται η ισχύς η οποία είναι απαραίτητο μέτρο για το συνολικό μέγεθος των αμυντικών δαπανών.

Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες οι οποίοι πρέπει να συντονιστούν προκειμένου η Πολιτική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να φτάσει στην επίτευξη των στόχων της, καθώς στο ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις, ανάγκες και απόψεις. Για παράδειγμα η ένταξη ενός κράτους-μέλους στη συμμαχία του NATO ή η αντίληψη ότι η ΚΕΠΠΑ ενδεχομένως να μην αποτελεί κομβικής σημασίας πολιτική αποτελούν επιπλέον “εμπόδια” για την ολοκλήρωση και υλοποίηση ενός ήδη δύσκολου από άποψη συντονισμού και συνεργασίας εγχειρήματος που αφορά τα ζητήματα ασφάλειας της ΕΕ.

Η ΚΕΠΠΑ με την σημερινή της μορφή θεσπίστηκε αρχικά το 1993 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ ενώ έκτοτε βελτιώθηκε και επεκτάθηκε από αρκετές συνθήκες με κυριότερη και πιο σημαντική την Συνθήκη της Λισαβώνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2009.

Έως και το έτος 2024 θα αναλυθούν περαιτέρω οι αποφάσεις και οι προοπτικές ΚΕΠΠΑ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας με έμφαση την περίοδο 2004-2024. Στο πλαίσιο της παρούσης μελέτης διαπιστώθηκαν οι επιτυχίες της πολιτικής οι οποίες εστιάζονται στην κοινή συνεργασία των κρατών-μελών, οι αποτυχίες όπως οι διαφορετικές πολιτικές που ακολουθούν τα κράτη καθώς και οι προοπτικές εξέλιξης οι οποίες θα οδηγήσουν στην ισχυροποίηση της Ε.Ε.

Λέξεις Κλειδιά: Εξωτερική πολιτική, Πολιτική Ασφάλειας, ΚΕΠΠΑ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Αμυντικές δαπάνες, Ευρωπαϊκή Αμυντική Συνεργασία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ 2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	σελ 3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ 5
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	σελ 5
ΤΙ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΘΕΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑ	σελ 7
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	σελ 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης	σελ 11
1.2. Η ΚΕΠΠΑ από το 1993 έως το 2004, Οι Συνθήκες και οι αλλαγές	σελ 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ (2004-2024)

2.1 Η Εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ από το 2004 και έπειτα.	σελ 19
2.2. Σημαντικά γεγονότα που διαμόρφωσαν την ΚΕΠΠΑ (2004-2024)	σελ 20
2.3. Αποστολές Petersberg και ΚΕΠΠΑ	σελ 21
2.4. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA)	σελ 24
2.5. EDSTAR	σελ 25
2.6. NSPA	σελ 27
2.7. Η συνθήκη της Λισαβόνας	σελ 28
2.8. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	σελ 29
2.9. Νέος Ύπατος Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης	σελ 30
2.10 Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)	σελ 32
2.11 Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO)	σελ 33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΚΕΠΠΑ, Η ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΤΩΝ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

3.1 Η ΚΕΠΠΑ και οι αμυντικές δαπάνες	σελ 38
3.2 Πόσο και τι δαπανούν τα κράτη-μέλη για την άμυνα τους	σελ 40
3.3 Ταμείο Άμυνας ως εργαλείο πολιτικής αμυντικών δαπανών	σελ 59
3.4 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA) και ΚΕΠΠΑ	σελ 61
3.5 Σχέση EDA και OCCAR	σελ 64

3.6 Σχέση NSPA και OCCAR	σελ 67
3.7 Σχέση NSPA και ΚΕΠΠΑ	σελ 67
3.8 Κοινή Πολιτική Προμηθειών	σελ 68
3.9 Το ΝΑΤΟ και ο ρόλος του στο πλαίσιο της πολιτικής προμηθειών	σελ 71
3.10 Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία	σελ 72
3.11 ReArm EU	σελ 76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΠΠΑ	σελ 79
4.1 Μεταναστευτικές ροές και πόσο επηρεάζουν ΕΕ και ΚΕΠΠΑ	σελ 79
4.2 Οι οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης στις χώρες της ΕΕ	σελ 81
4.3 Πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία – Ουκρανία και η στάση της ΕΕ	σελ 88
4.4 Ενεργειακή Ασφάλεια και ΚΕΠΠΑ	σελ 99
4.5 Ευρωπαϊκές Δαπάνες- Δαπάνες BRICS	σελ 101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ, ΑΠΟΤΥΧΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΠΠΑ	σελ 106
5.1 Επιτυχίες της ΚΕΠΠΑ	σελ 106
5.2 Αποτυχίες της ΚΕΠΠΑ και δυσλειτουργίες της	σελ 107
5.3 Προοπτικές ανάπτυξης, βελτίωσης και πως αυτές διαμορφώνουν το μέλλον	σελ 110
5.4 Επίλογος	σελ 112
Βιβλιογραφία	σελ 118
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ 127

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της Εργασίας

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχει αποτελέσει ένα από τα πιο σημαντικά και περίπλοκα πεδία συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) συνιστά θεμελιώδες συστατικό της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί το βασικό θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη συνεργάζονται για την ανάπτυξη μιας ενιαίας ευρωπαϊκής στρατηγικής κουλτούρας στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Μέσω της ΚΠΑΑ, επιδιώκεται η συλλογική διαχείριση κρίσεων και συγκρούσεων, η προστασία της ΕΕ και των πολιτών της, καθώς και η συμβολή στη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Η επιδείνωση του παγκόσμιου γεωπολιτικού περιβάλλοντος κατά την τελευταία δεκαετία έχει λειτουργήσει ως επιταχυντικός παράγοντας για την ενίσχυση και διεύρυνση του ρόλου της ΚΠΑΑ. Ειδικότερα, η ρωσική ένοπλη επίθεση κατά της Ουκρανίας, η οποία εκδηλώθηκε στις 24 Φεβρουαρίου 2022, αποτέλεσε σημείο καμπής για την ευρωπαϊκή στρατηγική σκέψη, λειτουργώντας ως «γεωπολιτική επανεκκίνηση». Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντείνει τις προσπάθειες για την οικοδόμηση μιας ενιαίας και ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ένωσης, με στόχο την ενίσχυση της στρατηγικής της αυτονομίας και της επιχειρησιακής της αποτελεσματικότητας.¹

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να αναδείξει την εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ κυρίως κατά την περίοδο 2004-2024, εστιάζοντας στις επιτυχίες, τις αποτυχίες και τις προοπτικές της μέσα από το πρίσμα των οικονομικών ζητημάτων.

Η περίοδος της παρούσας μελέτης ξεκινάει από το 2004, έτος κατά το οποίο οι ευρωπαϊκές χώρες επιχείρησαν να εδραιώσουν την θέση τους στο παγκόσμιο πολιτικό και στρατηγικό περιβάλλον. Η επέκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα ανατολικά με την είσοδο 10 νέων κρατών μελών όπως η Πολωνία, η Ουγγαρία και η Σλοβακία,

¹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/159/koini-politiki-asefalias-kai-amynas>

καθώς και οι κρίσεις που ξέσπασαν το 2007-2008², αποτέλεσαν σημαντικά γεγονότα για την ΚΕΠΠΑ

Μια από τις πρώτες μεγάλες προκλήσεις που αντιμετώπισε η ΚΕΠΠΑ ήταν η στρατηγική ασφαλείας και η διαχείριση συγκρούσεων. Η στρατηγική του 2003 επανεξετάστηκε και εξελίχθηκε.³ Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προσπάθησε να ενισχύσει τη συνεργασία της με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Ο.Η.Ε. και το Ν.Α.Τ.Ο. προσπαθώντας να διαμορφώσει μια συνεκτική προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική.

Οι στρατιωτικές αποστολές της ΕΕ σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις όπως η Σομαλία, το Κόσοβο και η Λιβύη⁴ αποτέλεσαν σημαντικές στιγμές στην πορεία της ΚΕΠΠΑ. Η επιτυχία των στρατιωτικών αποστολών στα Βαλκάνια συμβάλει στη σταθερότητα της περιοχής και ενισχύει τη θέση της ΕΕ ως παράγοντα ασφαλείας. Ωστόσο η αποτυχία στην περίπτωση της Λιβύης, όπου η κατάσταση κατέληξε σε στρατιωτική και πολιτική αστάθεια, ανέδειξε τις περιορισμένες δυνατότητες της ΕΕ στην επίλυση κρίσεων.

Από το 2004 και έπειτα, η ΚΕΠΠΑ παρουσίασε σημαντικές εξελίξεις ιδιαίτερα λόγω των γεωπολιτικών προκλήσεων, όπως η ρωσική επιθετικότητα στην Ουκρανία το 2014 και η προσάρτηση της Κριμαίας, η οποία κλιμακώθηκε 8 περίπου έτη αργότερα με την Ρωσική εισβολή σε Ουκρανικό έδαφος. Ο αντίκτυπος αυτής της κρίσης επηρεάζει την ασφάλεια της Ευρώπης σε σημείο όπου ουσιαστικά η Ε.Ε. οδηγείται σε αποφασιστικές και οργανωμένες ενέργειες. Η επιβολή κυρώσεων κατά της Ρωσίας και η στήριξη των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην ασφάλεια τους αποτέλεσαν κεντρικά στοιχεία της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον από το 2004 η Ε.Ε. έχει διαθέσει περισσότερα από 1,1 δις ευρώ προκειμένου να παρασχεθεί ανθρωπιστική βοήθεια στην περιοχή της Παλαιστίνης ενώ τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. παρέχουν σημαντική χρηματοδοτική βοήθεια καλύπτοντας τα κεφάλαια αυτά από τους εθνικούς προϋπολογισμούς τους.⁵

² Αφορά την Οικονομική Κρίση και την περίοδο των μνημονίων. Μια περίοδος όπου η Ευρωπαϊκή Ένωση βίωσε τις επιπτώσεις την Κρίση της Αμερικανικής οικονομίας από τα έτη 2007 και 2008, και έπειτα.

³<https://www.consilium.europa.eu/el/documents-publications/publications/european-security-strategy-secure-europe-better-world/>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/petersberg-tasks.html>

⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Επίσημη Ιστοσελίδα, διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-humanitarian-support-to-palestinians/>

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η ΚΕΠΠΑ ενισχύθηκε με την ίδρυση νέων μηχανισμών και εργαλείων, όπως η Διοίκηση Επιστράτευσης⁶ της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και η ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών στον τομέα της άμυνας. Η ενίσχυση του Ταμείου Άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Defense Fund)⁷ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η δημιουργία της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (PESCO) είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα της προσπάθειας ενίσχυσης της στρατηγικής άμυνας και ασφάλειας.

Ωστόσο παρά τις επιτυχίες, είναι αναγκαίο να επισημάνουμε και τις προκλήσεις που παραμένουν οι οποίες θα αναφερθούν αναλυτικότερα και αυτές στα παρακάτω κεφάλαια. Οι ρυθμοί των αποφάσεων της Ε.Ε. για θέματα εξωτερικής πολιτικής είναι συχνά αργοί, λόγω της ανάγκης ομοφωνίας μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό έχει οδηγήσει σε περιπτώσεις όπου η Ε.Ε. δεν μπόρεσε να δράσει γρήγορα ή αποτελεσματικά σε κρίσιμες καταστάσεις.

Στο μέλλον, η ΚΕΠΠΑ θα χρειάζεται όλο και περισσότερο να αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις σε τομείς όπως η κλιματική αλλαγή, οι ψηφιακές απειλές και ο αυξανόμενος γεωπολιτικός ανταγωνισμός. Η ενίσχυση της στρατηγικής συνεργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα με άλλες χώρες και οργανισμούς και η ανταλλαγή μεγαλύτερης ασφάλειας θα επιφέρει την απαραίτητη επιτυχία της ΚΕΠΠΑ.

Εν συντομία, η περίοδος 2004-2024 υπήρξε καθοριστική για την ανάπτυξη της ΚΕΠΠΑ. Τόσο στα επιτεύγματα όσο και στις αποτυχίες της, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει σημαντικά βήματα προς μια κοινή και αξιόπιστη εξωτερική πολιτική. Το καθήκον για το μέλλον είναι να διασφαλιστεί ότι οι στρατηγικές αναπτύσσονται και προσαρμόζονται στις συνεχώς νέες διεθνείς συνθήκες, έτσι ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να μπορεί να υπολογίζεται ως σταθερός και αξιόπιστος παίκτης στη διεθνή σκηνή.

Τι θα μελετηθεί στην παρούσα εργασία

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να αναλύσει την εξέλιξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εστιάζοντας

⁶ Πρόκειται για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης η οποία συστάθηκε το 2011, (*Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεσμικά Όργανα Δίκαιο*, Προϋπολογισμός Ιστοσελίδα: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_el)

⁷ Είναι το ταμείο, το οποίο συμμετέχει στην ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf-official-webpage-european-commission_en

στην περίοδο 2004-2024. Σε αυτήν την εργασία θα εξεταστούν υπό το πρίσμα των οικονομικών δεδομένων, οι στρατηγικές και οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν, οι σημαντικές επιτυχίες και αποτυχίες καθώς και οι μελλοντικές προοπτικές και προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο περιβάλλον.

Αρχικά θα γίνει μία σύντομη αναφορά που αφορά ιστορικά δεδομένα. Στην εργασία πρώτα θα εξεταστεί εν συντομία το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εξελίχθηκε και αναπτύχθηκε η ΚΕΠΠΑ. Η χρονική αυτή περίοδος ξεκινάει ιστορικά με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τον χωρισμό του ευρωπαϊκού κυρίως προσκηνίου σε δύο πλευρές (Συμμαχία ΗΠΑ-Δυτικής Ευρώπης, απέναντι στα κράτη του ανατολικού μπλοκ τα οποία ανήκαν στην επιρροή της Ε.Σ.Σ.Δ.) και στην πρώιμη μορφή της Ε.Ε. (δημιουργία Ε.Κ.Α.Χ. / ΕΟΚ). Στη συνέχεια η ιστορική αναδρομή φθάνει στη Συνθήκη Μάαστριχτ η οποία έδωσε μορφή στο περιβάλλον της Ε.Ε. και στην μετέπειτα εξέλιξή της.

Θα ακολουθήσει μία επίσης ιστορική αναδρομή στο 2004, όπου και έχουμε την διεύρυνση της Ε.Ε. με την είσοδο επιπλέον κρατών-μελών, αναδομώντας τη γεωγραφική έκταση της Ευρώπης. Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στις σημαντικές διεθνείς εξελίξεις όπως η οικονομική κρίση του 2008-2009, την ρωσική επεκτατική πολιτική η οποία ξεκίνησε από το 2014 και οι μεταναστευτικές κρίσεις, οι οποίες αποτέλεσαν καίριες προκλήσεις για την ΚΕΠΠΑ.

Στα επόμενα κεφάλαια ένα σημαντικό μέρος της εργασίας θα αφιερωθεί στις θεσμικές διαρθρώσεις που ενισχύθηκαν ή δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των ετών 2004-2024, όπως η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Υπατου εκπρόσωπου της PESCO και πολλών άλλων θεσμών. Επιπλέον θα εξεταστεί πως οι αλλαγές αυτές επηρέασαν τη δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καθορίζει και να προωθεί τις εξωτερικές πολιτικές της.

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα τα οποία θα εξεταστούν στην παρούσα εργασία είναι οι αμυντικές δαπάνες της Ε.Ε. Θα εξεταστεί ο ρόλος της ΚΕΠΠΑ στο θέμα των αμυντικών δαπανών ενώ θα αναλυθεί ο ρόλος της αμυντικής ευρωπαϊκής βιομηχανίας, της EDA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, European Defense Agency) και OCCAR (Organisation For Joint Armament Cooperation Οργανισμός Εξοπλιστικών Κοινοπραξιών). Επιπλέον, καθοριστικό θέμα μελέτης είναι οι επιτυχίες της ΚΕΠΠΑ. Θα αναφερθούν οι στρατηγικές που οδήγησαν σε θετικά αποτελέσματα όπως οι αποστολές διαχείρισης κρίσεων καθώς και η προσπάθεια της Ε.Ε. να συντονίσει τις

εσωτερικές πολιτικές ασφαλείας με εκείνες εξωτερικών εταίρων όπως το ΝΑΤΟ και ο ΟΗΕ.

Θα γίνει επίσης αναφορά στο θέμα των οικονομικών κυρώσεων κατά της Ρωσίας μετά την προσάρτηση της Κριμαίας ενώ θα εξεταστούν τα οικονομικά δεδομένα τα οποία αφορούν στην βοήθεια των κρατών της Ευρώπης προς το κράτος της Ουκρανίας.

Αντίστοιχα θα μελετηθούν και οι αποτυχίες της ΚΕΠΠΑ. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί σε περιπτώσεις όπου οι στρατηγικές δεν απέφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ένα παράδειγμα είναι η εμπλοκή της Ε.Ε. στη Λιβύη, όπου η αρχική στρατηγική οδήγησε σε κατάσταση αστάθειας. Θα αναλυθούν οι λόγοι αποτυχίας καθώς και τα διδακτικά στοιχεία των αποτυχιών.

Επιπροσθέτως, θα εξεταστούν οι νέες προκλήσεις που εμφανίζονται στον ορίζοντα. Αυτές περιλαμβάνουν θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η υβριδική και ψηφιακή ασφάλεια, καθώς και οι γεωπολιτικές ανακατανομές που προκύπτουν. Η ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προσαρμοστεί σε αυτές τις προκλήσεις θα είναι καθοριστική για το μέλλον της ΚΕΠΠΑ.

Τέλος, θα συνοψιστούν τα κύρια ευρήματα της μελέτης, αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες και τις αδυναμίες της ΚΕΠΠΑ. Θα προταθούν στρατηγικές για την βελτίωση της πολιτικής, ώστε να είναι πιο αποτελεσματική απέναντι στις νέες προκλήσεις, ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών- μελών.

Με αυτή την εργασία παρουσιάζεται μια ολοκληρωμένη εικόνα της ΚΕΠΠΑ σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη καθώς και τις στρατηγικές που ενδέχεται να καθορίσουν το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ένα ενωμένο και ισχυρό παράγοντα στη διεθνή πολιτική σκηνή.

Δομή και διάρθρωση εργασίας

Κεφάλαιο 1

Το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας είναι χωρισμένο σε δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα πραγματοποιείται μια σύντομη ιστορική σκιαγράφηση ενώ στη δεύτερη παραθέτονται τα σημαντικά δεδομένα από το 1993 έως το 2004.

Κεφάλαιο 2

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσονται 9 υποενότητες. Στην πρώτη γίνεται αναφορά στις αποστολές Petersberg. Στην δεύτερη και στην τρίτη γίνεται αναφορά στην EDA και την EDSTAR . Στην τέταρτη πραγματοποιείται αναφορά στην NSPA ενώ στην πέμπτη υποενότητα γίνεται ιστορική διαδρομή στην συνθήκη της Λισαβώνας. Στην

έκτη, έβδομη, και όγδοη ενότητα γίνεται ανάλυση των καθηκόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δεύτερο κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια σημαντική αναφορά για την PESCO

Κεφάλαιο 3

Στο τρίτο κεφάλαιο υπάρχουν 10 υποενότητες οι οποίες εστιάζουν στις αμυντικές δαπάνες. Στην πρώτη και στην δεύτερη υποενότητα αναλύεται η ΚΕΠΠΑ με τις αμυντικές δαπάνες, για το πόσο και τι δαπανούν τα κράτη μέλη ενώ στην τέταρτη αναλύεται το Ταμείο Άμυνας. Από την τέταρτη έως και την δέκατη υποενότητα αναφέρονται οι σχέσεις της Ε.Ε. με την NSPA , τον OCCAR , την κοινή πολιτική προμηθειών και την Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία

Κεφάλαιο 4

Στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας περιέχονται 5 υποενότητες οι οποίες αφορούν σημαντικά εξωτερικά ζητήματα για τα οποία η Ε.Ε. οφείλει να ακολουθήσει μια ορθή πολιτική. Στην πρώτη υποενότητα αναλύεται το ζήτημα της μετανάστευσης ενώ στην δεύτερη υποενότητα τις οικονομικές επιπτώσεις που αυτή έχει. Στην τέταρτη υποενότητα αναλύεται ο πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία και Ουκρανία ενώ στην πέμπτη υποενότητα αναφέρεται το ζήτημα της ενεργειακής πολιτικής. Τέλος, γίνεται μια σύγκριση ανάμεσα σε Ευρωπαϊκά δεδομένα και στα δεδομένα των χωρών BRICS.

Κεφάλαιο 5

Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας έχει χωριστεί σε 4 υποενότητες στις οποίες εξετάζονται οι: επιτυχίες, αποτυχίες , προοπτικές και κλείνει με τον επίλογο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας θα παρουσιαστεί μια σύντομη αναδρομή που αφορά τα ιστορικά στοιχεία της ΚΕΠΠΑ και της δημιουργίας της. Η ιστορική περίοδος η οποία αναπτύσσεται από το τέλος του Β' ΠΠ έως και το 2024 χωρίζεται σε δύο βασικές περιόδους εξέτασης με καίριο σημείο τομής την συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993.

1.1 Σύντομη Ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το πέρας του Β' ΠΠ η Ευρώπη βρέθηκε αντιμέτωπη με την πρόκληση της ανοικοδόμησής της καθώς οι καταστροφές που προκλήθηκαν από τους δύο σχεδόν συνεχόμενους μεγάλους πολέμους είχαν εξαθλιώσει τόσο σε οικονομικό επίπεδο τα ευρωπαϊκά κράτη, όσο και σε επίπεδο στρατιωτικής και στρατηγικής ισχύος. Για τους παραπάνω λόγους έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξουν στο μέλλον πολεμικές συγκρούσεις μεταξύ των κρατών της Ευρώπης και να οδηγηθούν στην ανοικοδόμησή τους.

Από το 1950 εντάθηκαν σε σημαντικό βαθμό οι προσπάθειες για συνεργασία μεταξύ των βασικών οικονομικών δυνάμεων της Ευρώπης, καθώς ήδη από το 1948 πραγματοποιήθηκε η υπογραφή της Συνθήκης των Βρυξελλών με την δημιουργία του συμβουλίου της Ευρώπης το 1949. Η μεγάλη και ουσιαστική εξέλιξη πραγματοποιήθηκε το 1951 με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)⁸ έπειτα από πρόταση του Γάλλου υπουργού εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν η οποία ευδοκίμησε και υπογράφηκε από 6 ευρωπαϊκές χώρες στην συνθήκη των Παρισίων.

Η ΕΚΑΧ είχε ως βασικό στόχο την ενοποίηση της βιομηχανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα με απώτερο σκοπό τον περιορισμό των ενόπλων συγκρούσεων αλλά και την καταπολέμηση του γερμανικού милитарισμού. (Schmitt, 1964)

⁸ Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ και Ευρατόμ) γεννήθηκαν από την επιθυμία για μια ενωμένη Ευρώπη, μια ιδέα που αναπτύχθηκε σταδιακά και ήταν στενά συνδεδεμένη με τα γεγονότα που είχαν συνταράξει την ήπειρο. Αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι στρατηγικές βιομηχανίες, και κυρίως η βιομηχανία χάλυβα, έπρεπε να αναδιοργανωθούν. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2004 Ιστοσελίδα : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/1/oi-idρυτικες-συνθηκες>)

Με την ολοκλήρωση της ΕΚΑΧ, οδηγούμαστε στην Συνθήκη της Ρώμης το 1957, όπου ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Euroatom (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας). Η Συνθήκη της Ρώμης αποτέλεσε την αρχή μιας ολοκληρωμένης οικονομικής συνεργασίας με στόχο την δημιουργία μιας κοινής αγοράς που θα επιτρεπόταν η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, των υπηρεσιών, των πολιτών μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και φυσικά των οικονομικών κεφαλαίων.

Σχεδόν μια δεκαετία αργότερα και συγκεκριμένα το 1965, υπογράφηκε η συνθήκη συγχώνευσης των 3 θεσμών (ΕΟΚ, Euroatom, ΕΚΑΧ) ενώ από το 1973 εντείνονται οι προσπάθειες για εμβάθυνση της πολιτικής συνεργασίας και την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης. Η βασική διαμόρφωση της ένωσης των κρατών της Ευρώπης πραγματοποιήθηκε την δεκαετία του 1980 με την περαιτέρω ενίσχυση της ΕΟΚ. Το 1986 υπογράφηκε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη η οποία είχε ως σκοπό την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, ενισχύοντας τη συνεργασία σε αρκετούς τομείς και θεσπίζοντας κοινούς κανονισμούς και νομοθεσία γεγονός που αποτέλεσε έναν από τους βασικότερους και σημαντικότερους παράγοντες ολοκλήρωσης της Ε.Ε.

Το 1992 υπογράφεται η συνθήκη του Μάαστριχτ η οποία αποτέλεσε έναν σταθμό για την εξέλιξη της Ε.Ε. Η συνθήκη τέθηκε σε ισχύ το 1993 εισάγοντας την ονομασία «Ευρωπαϊκή Ένωση» και εδραιώνοντας τις βάσεις οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η συνθήκη αυτή ουσιαστικά αποτέλεσε το βασικό βήμα προς την ολοκλήρωση της Ευρώπης. (Οικονόμου, 2010)

Επιπροσθέτως για πρώτη φορά τέθηκε το θέμα ενιαίας ευρωπαϊκής ιθαγένειας ενώ επεκτάθηκε η συνεργασία μεταξύ των κρατών σε νέους τομείς όπως η εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Η ιδέα μιας ένωσης ασφάλειας και άμυνας δεν είναι νέα, αλλά στο παρελθόν αναφερόταν κυρίως στην εξωτερική πτυχή της ασφάλειας. (Bendiek, 2017).

Η περίοδος αυτή αποτέλεσε το βασικό πλαίσιο ολοκλήρωσης της Ε.Ε. Μέχρι το 1993 η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε εξελιχθεί από μια οικονομική ένωση σε μια πολυδιάστατη πολιτική συνεργασία η οποία εστίαζε σε κοινούς τομείς όπως η νομισματική πολιτική, η οικονομική πολιτική, η πολιτική ασφάλειας και η εμπορική πολιτική κάτω από ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο.

1.2 Η ΚΕΠΠΑ από το 1993 έως το 2004, Οι Συνθήκες και οι αλλαγές

Η ΚΕΠΠΑ ουσιαστικά θεσπίστηκε το 1993 μέσω της Συνθήκης του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Βασικός της στόχος ήταν η διαφύλαξη της ειρήνης, η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, η ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών και φυσικά η εδραίωση και ισχυροποίηση της δημοκρατίας.⁹

Η ΣΕΕ εισήγαγε ένα σύστημα το οποίο βασιζόταν σε 3 πυλώνες¹⁰. Ο πρώτος πυλώνας είναι οι ευρωπαϊκές Κοινότητες που αφορά ζητήματα κοινής αγοράς, τελωνειακής πολιτικής και κοινωνικής πολιτικής, ο Δεύτερος πυλώνας αφορά την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και ο τρίτος πυλώνας την αστυνομική, δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών.

Α) Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Τον Μάρτιο του 1996 στο Τορίνο της Ιταλίας πραγματοποιήθηκε Διακυβερνητική Διάσκεψη προκειμένου να αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί η ΣΕΕ. Στην σύσκεψη αυτή δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στα κράτη μέλη προκειμένου να εφαρμόσουν μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας στο πλαίσιο της οποίας θα συμπεριλαμβάνεται η κοινή αμυντική πολιτική. Ουσιαστικά με την διακυβερνητική διάσκεψη του Τορίνο η Ε.Ε. καταλήγει σε μια συμφωνία για ανάπτυξη κοινής αμυντικής πολιτικής των κρατών-μελών της όπου υπογράφηκε η συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999.

Η βασική διαφορά που υπήρξε μεταξύ Συνθήκης του Μάαστριχτ και Συνθήκης του Άμστερνταμ είχε να κάνει με την αρμοδιότητα της ασφάλειας και της εξωτερικής πολιτικής όπου ουσιαστικά με την Συνθήκη του Άμστερνταμ καθορίστηκε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να εφαρμόζει κοινή εξωτερική πολιτική.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι η ΚΕΕΠΑ εκτός από κοινές θέσεις και κοινή πολιτική που αποτελούν βασικές αρμοδιότητες της, έχει υπό την επίβλεψη της και την κοινή στρατηγική των κρατών μελών. Αυτές καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όπως επίσης και οι στόχοι και τα μέσα τα οποία παρέχουν η Ένωση και τα υπόλοιπα κράτη μέλη.

⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:foreign_security_policy

¹⁰ Αφορά τους 3 πυλώνες της συνθήκης του Μάαστριχτ οι οποίοι αναδιαμορφώνουν το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2004 Ιστοσελίδ

Μέσω της συνθήκης του Άμστερνταμ δημιουργήθηκε η θέση του Έπατου Εκπροσώπου για ζητήματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας (High Representative of the Union Foreign Affairs and Security Policy). Ο Έπατος λειτουργεί επικουρικά στο συμβούλιο της Ε.Ε. για ζητήματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική, συμβάλλοντας στην εφαρμογή των αποφάσεων. Το Δεκέμβριο του 1999 ο πρώτος Έπατος ο οποίος θεσμοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν ο Javier Solana.

Επιπροσθέτως στην συνθήκη του Άμστερνταμ εισήχθη ο θεσμός της *επικοδομητικής αποχής* ο οποίος είχε ως σκοπό την διευκόλυνση της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων ΚΕΠΠΑ οι οποίες θα λαμβάνονται με *ειδική πλειοψηφία*.

B) Συμφωνία Γαλλίας- Μεγάλης Βρετανίας 1998

Στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 1998 στο Saint Malo στη Γαλλία, η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία συμφώνησαν να δημιουργήσουν μια κοινή αμυντική συνθήκη η οποία θα έπρεπε να εφαρμόζει πλήρως τις σχετικές διατάξεις της συνθήκης του Άμστερνταμ, να έχει την δυνατότητα για αυτόνομη δράση και να υποστηρίζεται από ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις. Προκειμένου να επιτευχθεί η παραπάνω κοινή αμυντική πολιτική βασικός συντελεστής είναι οι κατάλληλες δομές, ο κατάλληλος σχεδιασμός και φυσικά κάθε σχεδιασμός και προγραμματισμός των αμυντικών εξελίξεων να είναι συμβατός με τα σχέδια του NATO.

Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, οι δύο χώρες συμφώνησαν ότι η ΕΕ πρέπει να έχει την ικανότητα να αντιμετωπίζει διεθνείς κρίσεις αυτόνομα, όπου το NATO ως σύνολο δεν εμπλέκεται. Η ΚΕΠΠΑ ενισχύθηκε από αυτήν την πρωτοβουλία, καθώς έθεσε τα θεμέλια για μια πιο συνεκτική και ισχυρή εξωτερική και αμυντική πολιτική εντός της Ένωσης.

Έναν χρόνο αργότερα το 1999 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας οι ηγέτες των κρατών μελών συμφώνησαν στην αυτόνομη δράση των ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνάμεων χωρίς να είναι απαραίτητη η συμβολή του NATO σε οποιαδήποτε περίπτωση. Σημαντικός παράγοντας στην συμφωνία αυτή αποτέλεσε το γεγονός της κρίσης στο Κόσσοβο όπου ουσιαστικά η Ε.Ε. ήταν αμέτοχη απέναντι στους βομβαρδισμούς σε ευρωπαϊκό έδαφος.

Στις 26 Φεβρουαρίου 2001 υπογράφηκε η συνθήκη της Νίκαιας η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003 και αφορούσε στην μεταρρύθμιση της θεσμικής δομής της Ε.Ε. αναθέτοντας στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ) την συμβολή

στον καθορισμό αμυντικών πολιτικών. Επιπλέον η ΕΠΑ θα μπορούσε να ασκεί τον πολιτικό έλεγχο καθώς επίσης και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων για ζητήματα που αφορούν την διαχείριση κρίσεων.

Η συμφωνία του Saint Malo θεωρείται συχνά ως η απαρχή του Ευρωπαϊκού Αμυντικού Συστήματος, που στοχεύει στην προώθηση της ειρήνης και της ασφάλειας στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν. (Hunter,2011)

Γ) Σύνοδος Κορυφής του Ελσίνκι 1999

Η Σύνοδος κορυφής του Ελσίνκι που πραγματοποιήθηκε το 1999, αποτέλεσε ένα σημαντικό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των ηγετών της Ε.Ε. το οποίο έφερε σημαντικές αποφάσεις για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και ειδικότερα για την ενίσχυση των στρατιωτικών και αμυντικών δυνατοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισαν τη δημιουργία μιας αυτόνομης Ευρωπαϊκής δύναμης ταχείας επέμβασης, ικανής να αναπτύξει 60.000 στρατιώτες εντός 60 ημερών για ανθρωπιστικές και ειρηνευτικές αποστολές. Η δημιουργία της δύναμης αυτής σηματοδότησε σημαντική πρόοδο στην ανάπτυξη μιας ξεχωριστής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής.

Καθοριστικός ήταν ο παράγοντας ενίσχυσης της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας καθώς το σχέδιο ενίσχυσης των δυνατοτήτων της Ε.Ε. στον τομέα άμυνας περιλάμβανε τη δυνατότητα διεξαγωγής αποστολών με τη λεγόμενη Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ESDP¹¹) η οποία σήμερα είναι γνωστή ως Κοινή Πολιτική Ασφάλειας (CSDP¹²). Η ενίσχυση αυτή δεν σκόπευε να υποκαταστήσει το NATO, αλλά να δώσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση μεγαλύτερη ανεξαρτησία και ικανότητα δράσης στον τομέα της άμυνας.

Επιπλέον, επανεπιβεβαιώθηκε η δέσμευση για την ένταξη νέων κρατών-μελών συμπεριλαμβανομένων αρκετών χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς και της Κύπρου και της Τουρκίας, γεγονός που έθετε νέες προκλήσεις για την ΚΕΠΠΑ.

Η Σύνοδος κορυφής του Ελσίνκι θεωρείται ορόσημο στη διαδικασία ενίσχυσης του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διεθνούς παράγοντα ασφάλειας και άμυνας. Οι

¹¹ European Security and Defense Policy

¹² Common Security and Defense Policy

αποφάσεις που λήφθηκαν τότε συνέβαλαν σημαντικά στην εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ και προσδιόρισαν την κατεύθυνση για τις μελλοντικές δυνατότητες δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό.

Δ) Συνθήκη της Νίκαιας το 2001

Η Συνθήκη της Νίκαιας, η οποία υπογράφηκε το 2001 και τέθηκε σε ισχύ το 2003 είχε ως κύριο στόχο να αναθεωρήσει θεσμικές και διοικητικές πτυχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να προετοιμάσει τη διεύρυνση της με νέα κράτη-μέλη. Αν και δεν επέφερε μεγάλες αλλαγές στην ΚΕΠΠΑ, καθόρισε το πλαίσιο για μια πιο αποτελεσματική λειτουργία της πολιτικής αυτής για μια πιο ισχυρή και διευρυμένη ένωση.

Βασικά σημεία της συνθήκης της Νίκαιας σε σχέση με την ΚΕΠΠΑ είναι αρχικά οι βελτιώσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ουσιαστικά η συνθήκη διατήρησε το βασικό σύστημα διακυβερνητικής συνεργασίας, που απαιτούσε ομοφωνία σε πολλούς τομείς. Επιπλέον δόθηκε έμφαση στην ενίσχυση του ρόλου του Ύπατου εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑ, με σκοπό την καλύτερη εκπροσώπηση και συντονισμό μεταξύ των κρατών- μελών.

Σημαντικό γεγονός αποτέλεσε η δυνατότητα *ενισχυμένης συνεργασίας* μεταξύ ορισμένων κρατών- μελών σε θέματα ΚΕΠΠΑ, επιτρέποντας τους να προσχωρήσουν πιο εύκολα σε στενότερη συνεργασία χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή όλων των μελών. Αυτός ο μηχανισμός βοήθησε στην υπέρβαση αδιεξόδων λόγω της ανάγκης ομοφωνίας σε κρίσιμα ζητήματα.

Τέλος η συνθήκη της Νίκαιας προετοίμασε το έδαφος για την ένταξη νέων κρατών- μελών το 2004, γεγονός που απαιτούσε νέες δομές και διαδικασίες για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ σε μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ε) Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας 2003 και ΚΕΠΠΑ

Η ΕΣΑ (Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας) που υιοθετήθηκε το 2003 επισημαίνει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της ασφάλειας και προτείνει στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους. Κύριοι στόχοι της ΕΣΑ είναι η διατήρηση της ειρήνης, η πρόληψη συγκρούσεων, η καταπολέμηση της τρομοκρατίας και η προώθηση της διεθνούς ασφάλειας μέσω συνεργασιών.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΚΕΠΠΑ είναι ο μηχανισμός της Ε.Ε. που συντονίζει τις εξωτερικές πολιτικές των κρατών- μελών. Η ΚΕΠΠΑ ενθαρρύνει την ανάπτυξη μιας

κοινής προσέγγισης σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας προκειμένου να ενισχυθεί η διεθνής επιρροή της Ευρωπαϊκής ένωσης.

Μαζί, η ΕΣΑ και η ΚΕΠΠΑ στοχεύουν στην ενίσχυση της ασφάλειας της Ε.Ε. και την προώθηση των αξιών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου σε παγκόσμιο επίπεδο εστιάζοντας στα παρακάτω:

- Προστασία των πολιτών της Ε.Ε. Η προστασία των Ευρωπαίων πολιτών από απειλές, όπως η τρομοκρατία, οι συγκρούσεις και οι φυσικές καταστροφές.
- Προώθηση της ασφάλειας σε γειτονικές χώρες. Μια στρατηγική η οποία τονίζει τη σημασία της σταθερότητας και της ασφάλειας στο άμεσο γειτονικό περιβάλλον.
- Πολυδιάστατη προσέγγιση. Αναγνωρίζει ότι η ασφάλεια δεν αφορά μόνο στρατιωτικά θέματα, αλλά και οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντολογικά.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω και χρησιμοποιώντας την φράση του πρώην ύπατου εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Javier Solana, καταλήγουμε ότι στόχος της ΕΣΑ και κυρίως της ΚΕΠΠΑ είναι «Μία Ασφαλής Ευρώπη σε ένα καλύτερο κόσμο». Ο Σολάνα, αναλυτικά έγραψε:

«Η ευρωπαϊκή στρατηγική ασφαλείας εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2003 και κατέστη ορόσημο στην ανάπτυξη της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ. Για πρώτη φορά η ΕΕ συμφώνησε σε μια κοινή εκτίμηση των απειλών και καθόρισε σαφείς στόχους για την προώθηση των συμφερόντων της στον τομέα της ασφάλειας με βάση τις θεμελιώδεις μας αξίες. Τίποτα δεν περιγράφει καλύτερα τις προσδοκίες μας από τον τίτλο της στρατηγικής « Μια ασφαλής Ευρώπη σε έναν καλύτερο κόσμο»- αυτός είναι ο απώτατος στόχος των ενεργειών μας. Πέντε χρόνια μετά, τον Δεκέμβριο του 2008, παρουσίασα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκθεση εφαρμογής κατόπιν εντολής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Η έκθεση αυτή με τίτλο «ασφάλεια σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο», που εκπονήθηκε σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο η στρατηγική λειτούργησε στην πράξη καθώς και τι πρέπει να γίνει για τη βελτίωση της εφαρμογής της. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων επικύρωσαν τη σχετική ανάλυση. Όπως αντιλαμβάνεστε και εσείς, πολλά επιτεύχθηκαν σε λίγο χρόνο. Ωστόσο, δεν υπάρχει περιθώριο για εφησυχασμό. Συνεχίζουμε να αντιμετωπίζουμε πολλές περίπλοκες προκλήσεις σε έναν κόσμο που μεταβάλλεται

γρήγορα. Είμαι πεπεισμένος ότι η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις αυτές, όπως αντιμετωπίσαμε στο παρελθόν.»¹³

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/30807/qc7809568elc.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Το δεύτερο Κεφάλαιο της εργασίας αφορά την δομή και τον τρόπο λειτουργίας της ΚΕΠΠΑ εστιάζοντας στην μορφή της από το 2004 και έπειτα. Γίνεται μια αναφορά στα σημαντικά γεγονότα τα οποία διαμόρφωσαν την τελική μορφή της ΚΕΠΠΑ ενώ αναλύονται βασικά καθήκοντα του πλαισίου της ευρωπαϊκής ένωσης όπως ο Πρόεδρος και ο Ύπατος εκπρόσωπος ενώ αναφέρονται οι οργανισμός άμυνας, οι αποστολές Petersberg καθώς και η συνθήκη της Λισαβόνας.

2.1. Η εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ από το 2004 και έπειτα.

Από το 2004 έως το 2024, η ΚΕΠΠΑ εξελίχθηκε σημαντικά, καθώς επηρεάστηκε από τις γεωπολιτικές συνθήκες, τις εσωτερικές προκλήσεις και τις αλλαγές στις διεθνείς σχέσεις. Ιδιαίτερα η συνθήκη της Λισαβόνας που τέθηκε σε εφαρμογή το 2009, είχε καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση και ενίσχυση των θεσμών και των διαδικασιών της ΚΕΠΠΑ.

Ο κύριος στόχος της ΚΕΠΠΑ ήταν και παραμένει να είναι η δυνατότητα να υπάρξει μια κοινή φωνή στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, όμως η συνεχιζόμενη απαίτηση για ομοφωνία στις αποφάσεις αποτέλεσε εμπόδιο στην αποτελεσματική δράση.

Μετά την κρίση των Δυτικών Βαλκανίων και τις προκλήσεις της ρωσικής επιθετικότητας η ΕΕ έχει επιδιώξει να ενισχύσει τη στρατηγική αυτονομία της μέσω ανάπτυξης κοινού στρατηγικού σχεδίου και στρατιωτικών δυνατοτήτων. Η ΚΕΠΠΑ κατευθύνεται σε μια γεωπολιτική προσέγγιση η οποία δίνει έμφαση σε θέματα όπως η ενεργειακή ασφάλεια, η κλιματική αλλαγή και οι ανθρωπιστικές κρίσεις.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επενδύσει σε αποστολές διαχείρισης κρίσεων, σε περιοχές όπως η Αφρική και η Μέση Ανατολή ενώ εδραιώνει τις σχέσεις της με σημαντικούς εταίρους, όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα προσπαθώντας να διατηρήσει την ισορροπία και να προωθήσει τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Σημαντική στήριξη έχει δοθεί στις ανθρωπιστικές αποστολές και τη στήριξη για την επίλυση συγκρούσεων ενώ η ΚΕΠΠΑ συνεχίζει να αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με τη συνοχή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς οι απόψεις για πολύπλοκα ζητήματα μπορεί να διαφέρουν (προσφυγική κρίση, τρομοκρατία, εξωτερική πολιτική).

Η ευρωπαϊκή διπλωματία παραμένει κρίσιμη για την ασφάλεια και την ευημερία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτονικών της περιοχών.

2.2 Σημαντικά γεγονότα που διαμόρφωσαν την ΚΕΠΠΑ (2004-2024)

Το 2004, η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε ένας σημαντικός «παίκτης» στην παγκόσμια πολιτική σκηνή, επεκτάθηκε λόγω της εισαγωγής νέων κρατών μελών αλλά οι προκλήσεις ήταν πολλές: η κρίση στα δυτικά Βαλκάνια, οι επιπτώσεις από την τρομοκρατία και τις ασύμμετρες απειλές καθώς και οι σχέσεις με τις Η.Π.Α. λόγω της εισβολής στο κράτος του Ιράκ, ανέδειξαν την ανάγκη μιας συντονισμένης και ασφαλούς εξωτερικής πολιτικής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε αρχίσει να αναγνωρίζει την αναγκαιότητα μιας κοινής στρατηγικής ασφάλειας και άμυνας, ωθούμενη από την ανάγκη να ασκεί ενεργητική πολιτική στον διεθνή χώρο.

Για τους παραπάνω λόγους το 2004 πραγματοποιήθηκε μία από τις μεγαλύτερες διευρύνσεις στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου αποτέλεσε πρόκληση για την διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής, καθώς προστέθηκαν επιπλέον κράτη-μέλη με διαφορετικά πολιτικά συστήματα και εξωτερικές στρατηγικές και πολιτικές. (Κόππα, Μ. 2017).

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή οποία ήταν υπεύθυνη για θέματα ασφάλειας άρχισε να αναπτύσσει στρατηγικές αποκέντρωσης με αποστολές ειρηνικής υποστήριξης και στρατηγικών αποστολών που αναδεικνύουν την ολοένα αυξανόμενη ανάγκη για στρατηγική συνεργασία και πιο ενεργητική εξωτερική πολιτική.

Βασικός παράγοντας για την ισχυροποίηση της ΚΕΠΠΑ ήταν οι τρομοκρατικές επιθέσεις στο Λονδίνο το 2005 όπως και στο Παρίσι της Γαλλίας το 2015.¹⁴ Ταυτόχρονα το 2014 έχουμε για πρώτη φορά την εμφάνιση της ρωσικής επιθετικότητας με το ζήτημα της Κριμαίας γεγονός το οποίο ξεκίνησε τις συγκρούσεις ανάμεσα σε Ουκρανία και Ρωσία, ενώ για τα έτη 2015-2016 έχουμε την μαζική εισροή προσφύγων και μεταναστών από τη Συρία και άλλες χώρες γεγονός που δημιούργησε ανθρωπιστικές προκλήσεις και προκάλεσε για πρώτη φορά αναστάτωση στα ευρύτερα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο διάστημα αυτών επιγραμματικά επίσης να αναφέρουμε την άνοδο του ανταγωνισμού δυνάμεων όπως της Κίνας και της Ρωσίας ενώ πρέπει να αναφέρουμε

¹⁴ <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20210628STO07262/tromokratia-stin-ee-epitheseis-thumata-kai-sullipseis-to-2020>

και το γεγονός ότι, αναγνωρίστηκε ως απειλή για την παγκόσμια ασφάλεια η κλιματική αλλαγή.

Η στάση της ΚΕΠΠΑ στο πλαίσιο αυτής της 20ετίας ήταν να προβεί στην ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών επιχειρήσεων για την επίλυση κρίσεων σε συνεργασία με διάφορους οργανισμούς, να διαθέσει ανθρωπιστική βοήθεια και αναπτυξιακή στήριξη σε χώρες που είχαν πληγεί από συγκρούσεις (Συρία, Ουκρανία), ενώ βαρύτητα δόθηκε στην ανάπτυξη πολιτικών που επικεντρώνονται στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τα παραπάνω ενισχύθηκαν στο πλαίσιο συνεργασίας στον τομέα άμυνας και ασφάλειας μέσω των πρωτοβουλιών της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (PESCO) που θα αναλυθεί παρακάτω.

Αυτές οι εξελίξεις από το 2004 έως το 2024 δείχνουν την προσαρμοστικότητα και την ανάγκη της ΚΕΠΠΑ να ανταποκριθεί σε νέες προκλήσεις και διεθνείς συνθήκες.

2.3 Αποστολές Petersberg και ΚΕΠΠΑ

Οι αποστολές Petersberg αναφέρονται σε έναν συνδυασμό στρατιωτικών και ανθρωπιστικών αποστολών που διαθέτει η ευρωπαϊκή στρατηγική ασφάλειας και άμυνας στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ. Αυτές οι αποστολές αποτελούν ένα σημαντικό εργαλείο για την Ε.Ε. προκειμένου να προασπίσει τα συμφέροντά της στο διεθνές επίπεδο και περιλαμβάνουν συγκεκριμένους στόχους μέσα από τις αποφάσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της συνάντησης των ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιούνιο του 1992 στο Petersberg της Γερμανίας.¹⁵

Οι στόχοι των αποστολών αυτών έχουν ως βασικό προσανατολισμό την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και την προώθηση της σταθερότητας και της δημοκρατίας σε περιοχές που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις ή ανθρωπιστικές κρίσεις. Επιπλέον μέσω της φύσης της ανθρωπιστικής βοήθειας, οι αποστολές αποσκοπούν και στην διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας με γνώμονα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε περιοχές που έχουν υποστεί συγκρούσεις ενώ το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις αποκατάστασης της τάξης και της ασφάλειας.

Η ΚΕΠΠΑ και οι αποστολές Petersberg διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη στρατηγική εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσδιορίζοντας την ικανότητα και την αποφασιστικότητα της ένωσης να αναλάβει ενεργό ρόλο στο διεθνές

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/petersberg-tasks.html>

προσκήνιο. Η ΚΕΠΠΑ, η οποία θεσπίστηκε για να συντονίσει την εξωτερική πολιτική των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί βάση για την ανάπτυξη και υλοποίηση των αποστολών αυτών. Οι βασικές και σημαντικές πτυχές μεταξύ της ΚΕΠΠΑ και των αποστολών καθορίζονται αρχικά στη θέσπιση μηχανισμών οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την ανάπτυξη και ολοκλήρωση των αποστολών. Με βάση τις αρχές της ΚΕΠΠΑ οι αποστολές εφαρμόζουν γεωπολιτικά και στρατηγικά θεμέλια επιτρέποντας στην Ευρωπαϊκή Ένωση να εγκαθιδρύσει σχέσεις συνεργασίας με τρίτες χώρες εκτός ένωσης και διεθνείς οργανισμούς.

Οι αποστολές Petersberg αποτελούν το επιχειρησιακό σκέλος της ΚΕΠΠΑ και είναι σχεδιασμένες να πραγματοποιούνται σε συνεργασία με τον ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ και άλλους οργανισμούς. Επιπλέον με την εμπειρία που αποκτάται από τις συνεργασίες η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά εμπειρία και γνώσεις προκειμένου να επεμβαίνει με στρατηγικές παρεμβάσεις.

Ορισμένες από τις αποστολές που έχουν εκτελεστεί υπό το πρίσμα της ΚΕΠΠΑ είναι:

- Eufor Althea (2004). Στο πλαίσιο αυτής της αποστολής η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε τη διεθνή στρατιωτική αποστολή στα Δυτικά Βαλκάνια με στόχο τη διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας μετά από τις συγκρούσεις που υπήρξαν στην περιοχή. Η Βοσνία Ερζεγοβίνη αποτελεί μια από τις 6 δημοκρατίες που αποτελούσαν κομμάτι της ενωμένης Γιουγκοσλαβίας, η οποία εισήλθε σε μια περίοδο σκληρού πολέμου το 1992 με τον τερματισμό του το 1995. Με την υποστήριξη του ΝΑΤΟ και της Διεθνούς Κοινότητας ο πόλεμος τερματίστηκε με την συνθήκη Συμφωνιών του Ντεϊτόν στο Παρίσι. Στις 2 Δεκεμβρίου του 2004, και έπειτα από 9 χρόνια από τον τερματισμό του πολέμου έγινε η έναρξη της αποστολής Althea. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε μια ισχυρή στρατιωτική δύναμη για να διασφαλίσει την συνεχή συμμόρφωση σύμφωνα με τα όσα είχαν συμφωνηθεί στην συνθήκη του Ντεϊτόν. Η επιχείρηση althea αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες στρατιωτικές επιχειρήσεις που έχει πραγματοποιήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την διασφάλιση της ειρήνης. Η έκβαση της αποστολής αυτής έχει κριθεί ως επιτυχής καθώς την δεκαετία 2014-2024 έχει περιέλθει σταθερότητα στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.¹⁶

¹⁶ An official website of the European Union, EUFOR BOSNIA-HERZEGOVINA Military Operation ALTHEA. Διαθέσιμο στο : https://www.eeas.europa.eu/eufor-althea/eufor-bosnia-herzegovina-military-operation-althea_und_en

- Eulex Kosovo (2006). Αυτή η αποστολή επικεντρώθηκε στην υποστήριξη της εφαρμογής του κράτους δικαίου στην ένταξη του κράτους του Κοσόβου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως μέρος μιας ευρύτερης δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίλυση του προβλήματος του Κοσσυφοπεδίου, η αποστολή ξεκίνησε το 2008, μετά την διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου και τη μεταφορά των αρμοδιοτήτων στους τομείς της αστυνόμευσης, της δικαιοσύνης και της σταθερότητας, από την αποστολή προσωρινής διοίκησης των ηνωμένων εθνών. Η EULEX είναι η μεγαλύτερη μη στρατιωτική αποστολή στο πλαίσιο της άμυνας και της Κοινής Πολιτικής ασφάλειας και Άμυνας.¹⁷ Υποστηρίζει τις αρχές του Κοσσυφοπεδίου για την δημιουργία ανεξάρτητων και βιώσιμων θεσμών σχετικά με την ενίσχυση και υποστήριξη του κράτους δικαίου του συγκεκριμένου κράτους. Έπειτα από αρκετά χρόνια και συγκεκριμένα τον Ιούνιο του 2018 οι αρχές του Κοσσυφοπεδίου ανέλαβαν την ευθύνη για την διερεύνηση, τη δίωξη και την εκδίκαση υποθέσεων σε όλα τα επίπεδα.¹⁸

- EUMAM Ukraine (2014). Προστασία πολιτών στην ευρύτερη περιοχή της Κριμαίας η οποία αποτέλεσε το έναυσμα της έναρξης του πολέμου ανάμεσα στην Ουκρανία και την Ρωσία το 2022. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα λάβει πιο ενεργό ρόλο στον πόλεμο αυτό προσφέροντας στρατιωτική, οικονομική και ανθρωπιστική βοήθεια δημιουργώντας ειδικό ταμείο βοήθειας ύψους 5 δις ευρώ. Πιο συγκεκριμένα η EUMAM Ukraine παρέχει εκπαίδευση στο προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων της Ουκρανίας σε βασικά και εξειδικευμένα επίπεδα σε θέματα ιατρικής βοήθειας, Χημικού, Βιολογικού και Ραδιολογικού Πολέμου (ΧΒΡΠ), αποναρκοθέτησης επιμελητείας και επικοινωνίας. Υποστήριξη εκπαίδευσης σε κατώτερα κλιμάκια του στρατού όπως Διμοιρίας και Λόχου ενώ διεξάγει ασκήσεις για την ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας.¹⁹

Οι αποστολές Petersberg αποτελούν αναπόσπαστο μέρος ανάπτυξης της ΚΕΠΠΑ παρέχοντας τα «εργαλεία» και την δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να παρεμβαίνει σε συρράξεις και ανθρωπιστικές κρίσεις. Επιπλέον καταδεικνύεται η

¹⁷ Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αποτελεί ουσιαστικά ένα σημαντικό τμήμα της ΚΕΠΠΑ στο πλαίσιο πολιτικής μέσω του οποίου τα κράτη μέλη μπορούν να αναπτύξουν μια ευρωπαϊκή στρατηγική κατεύθυνση ασφάλειας και άμυνας.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/159/κοινη-πολιτικη-ασφαλειας-και-αμυνας>

¹⁸https://www.eeas.europa.eu/eulex-kosovo/eulex-kosovo-european-union-rule-law-mission-kosovo-civilian-mission_und_en

¹⁹https://www.eeas.europa.eu/eumam-ukraine/about-eu-military-assistance-mission-support-ukraine-eumam-ukraine_en?s=410260

ικανότητα της Ένωσης να ενεργεί ως υπολογίσιμη δύναμη στην παγκόσμια σκηνή, προάγοντας την ειρήνη και την ασφάλεια.

Οι αποστολές Petersberg αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διακρίνονται στα κάτωθι:

- Κοινές δράσεις στρατιωτικής δύναμης
- Ανθρωπιστικές αποστολές καθώς και αποστολές διάσωσης
- Αποστολές με βάση την παροχή και υποστήριξη συμβουλών σε ζητήματα που αφορούν στρατιωτικά θέματα.
- Αποστολές πρόληψης συγκρούσεων και διατήρησης της ειρήνης και της σταθερότητας.
- Αποστολές μάχιμων δυνάμεων που αναλαμβάνουν την διαχείριση κρίσεων, αποκατάστασης της ειρήνης και της σταθεροποίησης.
- Αποστολές καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι αποστολές Petersberg παραμένουν υπό την επιρροή των διακυβερνητικών θεσμών και φυσικά των διαδικασιών γραφειοκρατίας οι οποίες είναι αρκετά χρονοβόρες. Οι επιπτώσεις αυτής της δέσμευσης στην οργάνωση και την διεξαγωγή των αποστολών αυτών είναι χαρακτηριστικές. Ένα από τα βασικά παραδείγματα αποτελεί το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις δεν ήταν οργανωτικά και επιχειρησιακά σύνθετες. Τα αποτελέσματα με βάση τους σκοπούς και την αποστολή τους επιτεύχθηκαν όμως θα πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός ότι το μεγαλύτερο κομμάτι επιρροής ήταν από το NATO. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αδιαφορεί για τα εν λόγω ζητήματα ωστόσο πρωταρχικό ρόλο έχει το NATO καθώς η Ε.Ε. θα πρέπει να δώσει κυρίως έμφαση στα ευρωπαϊκά εδάφη. (Van Staden, et al, 2000).

2.4 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA)

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EOA, European Defense Agency)²⁰ ιδρύθηκε το 2004 και έχει στόχο την υποστήριξη της ανάπτυξης κοινών στρατηγικών αμυντικών ικανοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου επικεντρώνεται στην στρατιωτική στρατηγική προωθώντας την συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, στα διάφορα ερευνητικά προγράμματα τα οποία έχουν ερευνητικό και αναπτυξιακό χαρακτήρα

²⁰ <https://eda.europa.eu/our-history/our-history.html>

καθώς και στην βελτιστοποίηση και ισχυροποίηση των στρατιωτικών δυνάμεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του ΕΟΑ αναπτύσσονται στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης κοινής αμυντικής πολιτικής των διάφορων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι καθορίζονται όπως παρακάτω:

- Την προώθηση και σύνθεση επιχειρησιακών αναγκών χρησιμοποιώντας αποτελεσματικές μεθόδους, οι οποίες ανταποκρίνονται στις οικονομικές δυνατότητες των αμυντικών προϋπολογισμών κάθε κράτους- μέλους.(Algieri, Bauer, Brummer, 2005)
- Τη δημιουργία διακρατικών προγραμμάτων παραγωγής στρατιωτικού εξοπλισμού μέσα στο πλαίσιο συνεργασίας των κρατών της ένωσης.
- Την υποστήριξη κοινών τεχνολογικών ερευνών για στρατιωτική αναβάθμιση.
- Την δημιουργία μιας ευρύτερης και ενιαίας ευρωπαϊκής αμυντικής αγοράς η οποία θα καθορίζεται βάση των οικονομικών δυνατοτήτων των αμυντικών δαπανών κάθε κράτους, προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης σε διεθνές επίπεδο. (European Union Institute for security Studies, 2005)

Σήμερα, αρκετά σχεδόν είκοσι χρόνια από την ίδρυσή του, ο ΕΟΑ έχει καθιερωθεί ως:

- Πλατφόρμα για την αμυντική συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διαχειριστής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της άμυνας.
- Σημαντικός παράγοντας στο πλαίσιο στρατηγικών αρμοδιοτήτων
- Πεδίο εκπαίδευσης της ένωσης για περισσότερη συνεργασία.
- Παράγοντας συνοχής των κρατών μελών σε θέματα άμυνας.
- Η «στρατιωτική φωνή» σε άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.5 EDSTAR

Η EDSTAR (European Defence Standardisation Reference System) είναι μια πρωτοβουλία του European Defence Agency (EDA) η οποία στοχεύει στην δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος αναφοράς για την τυποποίηση στον τομέα της ευρωπαϊκής άμυνας. Η EDSTAR αποτελεί ένα διαδικτυακό εργαλείο που παρέχει πρόσβαση σε

πληροφορίες και πρότυπα σχετικά με την άμυνα, διευκολύνοντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ και της αμυντικής βιομηχανίας.²¹

Ο βασικός ρόλος και η λειτουργία της EDSTAR η οποία ιδρύθηκε το 2002, έχουν τους παρακάτω βασικούς τομείς:

- Ενοποίηση Προτύπων: Προωθεί την εναρμόνιση των αμυντικών προτύπων μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, μειώνοντας τις ασυμβατότητες. Από το 2024 η EDSTAR έχει επίσης προβεί στην δημιουργία ομάδων εργασίας οι οποίες έχουν ως βασικό στόχο την δημιουργία ενιαίου συστήματος λειτουργίας προκειμένου να αποφευχθούν οι ασυμβατότητες και τα προβλήματα στον διαφορετικό τρόπο λειτουργίας μεταξύ των κρατών μελών. Οι τελευταίες ομάδες εργασίας τις οποίες ανέλαβε να οργανώσει η EDSTAR αφορούν 3 βασικούς τομείς στο πλαίσιο της διακίνησης υλικών-υπηρεσιών και ανταλλακτικών. Αυτές είναι το system life cycle management, το packaging και το obsolescence.
- Βελτίωση της λειτουργικότητας: Υποστηρίζει την λειτουργικότητα των αμυντικών συστημάτων και εξοπλισμών ανάμεσα στα διαφορετικά συστήματα των κρατών μελών. Ουσιαστικά είναι μια ενέργεια για τον συντονισμό των στρατιωτικών δυνάμεων των κρατών – μελών.
- Ενίσχυση Συνεργασίας: Παρέχει μια κοινή βάση δεδομένων για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές.
- Οικονομική Αποτελεσματικότητα: Συμβάλλει στη μείωση του κόστους ανάπτυξης και συντήρησης αμυντικών συστημάτων μέσω της τυποποίησης αλλά και του προγράμματος μείωσης κόστους ζωής υπηρεσιών.

Η προσφορά της EDSTAR έχει αρκετά οφέλη στο ευρύτερο πλαίσιο κοινής συνεργασίας και ανάπτυξης μεταξύ των κρατών μελών κάτω από την αιγίδα της ΕΔΑ. Αρχικά θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός της υποστήριξης των αμυντικών βιομηχανιών. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η πρόσβαση της αμυντικής βιομηχανίας σε ευρωπαϊκά πρότυπα (αμυντικές προδιαγραφές λειτουργία και προμηθειών) ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της.

Επιπλέον, ενισχύεται η ασφάλεια καθώς μέσα από την κοινή συνεργασία των κρατών μελών διασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη διατηρούν υψηλά πρότυπα ποιότητας

²¹ <https://edstar.eda.europa.eu>

και ασφάλειας ενώ μέσα από τις κοινοπραξίες εξασφαλίζεται η διαφάνεια και ο ορθός τρόπος συνεργασίας μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών των κρατών μελών.

Η EDSTAR αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της συνεργασίας και της αποτελεσματικότητας στον τομέα της ευρωπαϊκής άμυνας. Μέσω της τυποποίησης, υποστηρίζει την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης και πιο συνεκτικής αμυντικής πολιτικής στην ΕΕ, συμβάλλοντας στη συνολική ασφάλεια και στη βιομηχανική ανάπτυξη.

2.6. NSPA

Η NSPA (NATO Support and Procurement Agency) αποτελεί τον κύριο φορέα υποστήριξης και προμηθειών του NATO σε Ευρωπαϊκό έδαφος και ιδρύθηκε το 2012. Η αποστολή της είναι να παρέχει αποτελεσματική και οικονομική υποστήριξη στα κράτη-μέλη του NATO, στους εταίρους και στους διεθνείς οργανισμούς, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι απαιτήσεις τους ικανοποιούνται με διαφάνεια, αξιοπιστία και ποιότητα. Η NSPA ιδρύθηκε με σκοπό την ενοποίηση των υπηρεσιών υποστήριξης του NATO και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των μελών. Η έδρα της NSPA είναι στο Capellen του Λουξεμβούργου.²²

Η NSPA εξυπηρετεί τις ανάγκες των κρατών-μελών μέσω της παροχής μιας ευρείας γκάμας υπηρεσιών και κυρίως μέσω του συστήματος διακίνησης υλικών-ανταλλακτικών του Στρατού, που περιλαμβάνουν:

- Υποστήριξη Υλικού και Συντήρηση: Διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα και την επιχειρησιακή ετοιμότητα στρατιωτικού εξοπλισμού και συστημάτων.
- Προμήθειες: Διεξάγει διαγωνισμούς και εξασφαλίζει προμήθειες εξοπλισμού, αγαθών και υπηρεσιών με βάση τις ανάγκες των χωρών.
- Διαχείριση Υποδομών: Υποστηρίζει την ανάπτυξη και συντήρηση στρατιωτικών και πολιτικών υποδομών μέσω προμηθειών.
- Υπηρεσίες Επιχειρησιακής Υποστήριξης: Παρέχει εξειδικευμένες λύσεις σε θέματα εφοδιασμού, μεταφορών και λογιστικής υποστήριξης κατά τη διάρκεια στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Η NSPA λειτουργεί υπό την καθοδήγηση του NATO Support and Procurement Organisation (NSPO), το οποίο αποτελείται από τους αντιπροσώπους των κρατών-μελών. Η NSPA διαθέτει εξειδικευμένες διευθύνσεις που ασχολούνται με

²² <https://www.nspa.nato.int>

διαφορετικούς τομείς υποστήριξης, όπως αμυντικές προμήθειες, logistics και διαχείριση έργων.

Η NSPA παίζει κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της λειτουργικότητας και της αποδοτικότητας μεταξύ των κρατών-μελών του NATO. Με την παροχή κοινών λύσεων και την ελαχιστοποίηση του κόστους μέσω συνεργασιών, υποστηρίζει τη συλλογική ασφάλεια και την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα της Συμμαχίας. Επιπλέον, συμβάλλει στην ταχεία αντίδραση σε κρίσεις, ενισχύοντας τη δυνατότητα του NATO να ανταποκρίνεται σε σύγχρονες προκλήσεις.

Η Ελλάδα συμμετέχει μέσω του ΓΕΣ σε περισσότερες από 15 κοινοπραξίες τις οποίες έχει αναλάβει η NSPA αποτελώντας έναν σημαντικό και ουσιαστικό σύμμαχο για την ασφάλεια και την διαφύλαξη της εδαφικής ακεραιότητας των ευρωπαϊκών συνόρων.

2.7. Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Η συνθήκη της Λισαβόνας που τέθηκε σε εφαρμογή τον Δεκέμβριο του 2009²³, αποτελεί μια σημαντική μεταρρύθμιση για την Ε.Ε. και έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην αρχιτεκτονική της, συμπεριλαμβανομένων θεμελιωδών πτυχών της ΚΕΠΠΑ.

Τα βασικά σημεία της συνθήκης της Λισαβόνας τα οποία έχουν σχέση με την ΚΕΠΠΑ είναι τα εξής:

- Νέες δομές και νέα καθήκοντα. Η συνθήκη της Λισαβόνας έχει καθορίσει νέες δομές διακυβέρνησης στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. (Ιωακειμίδης, Κ.Π., 2010) Ταυτόχρονα ολοκληρώνεται η δημιουργία της θέσης του Υπουργού Εξωτερικών της Ε.Ε., ο οποίος είναι υπεύθυνος για την ΚΕΠΠΑ και συγχρόνως λειτουργεί και ως αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο ρόλος αυτός ενισχύει την συνοχή και την αποτελεσματικότητα της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε.
- Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EEAS²⁴). Η Συνθήκη προέβλεπε την δημιουργία της Ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης, η οποία έχει ως στόχο να διευκολύνει και να υποστηρίζει την ΚΕΠΠΑ και τη διεθνή συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η EEAS ουσιαστικά αποτελεί την διπλωματική υπηρεσία της

²³ Η Συνθήκη της Λισαβόνας υπογράφηκε παρουσία του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Hans-Gert Pöttering, στις 13 Δεκεμβρίου 2007 (*Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*. Ιστοσελίδα: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>

²⁴ European External Action Service

Ε.Ε. και λειτουργεί ως ένα εργαλείο επιτρέποντας στην ένωση να έχει μια συνεπή και ενιαία φωνή σε διεθνές επίπεδο.

- Επισημάνση των αξιών. Η συνθήκη της Λισαβόνας υπογραμμίζει την σημασία των κοινών αξιών της Ε.Ε. , συμπεριλαμβανομένων της δημοκρατίας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτές οι αξίες καθοδηγούν τις δράσεις της της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής.
- Δέσμευση για κοινές δράσεις. Η ΚΕΠΠΑ, υπό το νέο καθεστώς έπειτα από την συνθήκη της Λισαβόνας, αποκτά τη δυνατότητα για πιο συντονισμένες και αποτελεσματικές κοινές δράσεις, συμπεριλαμβανομένων στρατιωτικών και πολιτικών αποστολών.
- Προβλεπόμενες στρατηγικές. Η συνθήκη δίνει έμφαση στην ανάπτυξη στρατηγικών επιπέδου για την ασφάλεια και την εξωτερική πολιτική, όπως και τη δυνατότητα για την «μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία» (PESCO) που επιτρέπει στα κράτη μέλη να προχωρούν σε εποικοδομητική συνεργασία στον τομέα της άμυνας.
- Ενίσχυση του ρόλου του Υπατού Εκπροσώπου. Ο ρόλος του είναι πιο σημαντικός μετά την συνθήκη καθώς συνδυάζει τις ευθύνες για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική άμυνας. Ο Υπουργός Εξωτερικών αναλαμβάνει ρόλο-κλειδί στη διοίκηση της ΚΕΠΠΑ.

Η συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε την ικανότητα της Ε.Ε. να λειτουργεί πιο αποτελεσματικά σε ζητήματα διεθνούς και εξωτερικής πολιτικής μέσω της ΚΕΠΠΑ. Οι αλλαγές αυτές έχουν σημαντική επιρροή στη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο προσκήνιο.(Verlin Laatikainen, Degrand-Guilaud, 2010)

2.8. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου παίζει έναν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση και την προώθηση της εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικά από το 2009 και έπειτα (Συνθήκη της Λισαβόνας) όπου μέσα στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ στοχεύει στην διασφάλιση της σταθερότητας. Ο Πρόεδρος εκλέγεται κάθε 2,5 χρόνια²⁵ και εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση σε διεθνείς συνόδους, έχοντας την ευθύνη να συντονίζει τις πολιτικές πρωτοβουλίες των κρατών-μελών.

²⁵ Ο/Η Πρόεδρος εκλέγεται για δύομιση χρόνια, δηλ. για μισή νομοθετική περίοδο, με δυνατότητα ανανέωσης. Εκπροσωπεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς τα έξω και στις σχέσεις του με τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Μια από τις σημαντικότερες υποχρεώσεις αφορά την έγκριση του Προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/organisation-and-rules/organisation/the-president>)

Μέσα από την συνεργασία με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για εξωτερικές υποθέσεις και πολιτικές ασφάλειας, ο Πρόεδρος αναλαμβάνει να ενισχύσει την ενότητα και την αποτελεσματικότητα της Ε.Ε. σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής.

Ορισμένες από τις δραστηριότητες και αρμοδιότητες που σχετίζονται με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας είναι οι παρακάτω:

- Συντονισμός Πολιτικών. Ο Πρόεδρος διασφαλίζει ότι οι πολιτικές εξωτερικών σχέσεων και κρατών-μελών είναι συνεπείς και συντονισμένες με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διεθνείς Συναντήσεις. Αντιπροσωπεύει την Ε.Ε. σε σημαντικές διεθνείς συνομιλίες και διασκέψεις, ενισχύοντας τη θέση της Ένωσης σε ζητήματα παγκόσμιας σημασίας.
- Καθορισμός Στρατηγικών. Συμβάλλει στη διαμόρφωση στρατηγικών για θέματα όπως η ασφάλεια, η ανθρωπιστική βοήθεια, οι κυρώσεις και η επιτήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Διαρκής επικοινωνία με τον Ύπατο Εκπρόσωπο. Συνεργάζεται στενά με τον Ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για εξωτερικές υποθέσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή και η αποτελεσματικότητα της εξωτερικής πολιτικής.
- Αξιολόγηση καταστάσεων. Συγκεντρώνει πληροφορίες και αξιολογήσεις για κρίσιμες και διεθνείς καταστάσεις ώστε να ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και να σχεδιάζει τις κατάλληλες απαντήσεις.
- Ισχυροποίηση της Ε.Ε. Ο Πρόεδρος επικεντρώνεται στην προώθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενιαίου και ισχυρού διεθνούς πυλώνα, ενισχύοντας την συνεργασία με άλλες χώρες και οργανισμούς.
- Διαχείριση Κρίσεων. Σε περιπτώσεις κρίσεων ο Πρόεδρος παίζει ρόλο στη λήψη αποφάσεων για την παρέμβαση ή την υποστήριξη σε διάφορες περιοχές.

2.9. Νέος Ύπατος Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο νέος Ύπατος Εκπρόσωπος²⁶ της Ε.Ε. για εξωτερικές υποθέσεις και πολιτική ασφαλείας έχει κρίσιμες αρμοδιότητες σχετικά με την ΚΕΠΠΑ. Ορισμένες από αυτές τις αρμοδιότητες οι οποίες ενισχύθηκαν περιλαμβάνουν:

²⁶ Έπειτα από τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

- Στρατηγικός Σχεδιασμός. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος συνδράμει στη διαμόρφωση της στρατηγικής της ΚΕΠΠΑ, αξιολογώντας τις διεθνείς προκλήσεις και προτείνοντας πολιτικές και δράσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Εκπροσώπηση της Ε.Ε. Αντιπροσωπεύει την Ευρωπαϊκή Ένωση σε διεθνείς οργανισμούς και συνέδρια, προβάλλοντας τη θέση και τις απόψεις της ένωσης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής.
- Συντονισμός μεταξύ των κρατών-μελών. Εργάζεται για τη συντονισμένη εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ από τα κράτη-μέλη, διασφαλίζοντας ότι οι πολιτικές είναι σύμφωνες και υποστηρίζουν τους κοινούς στόχους.
- Διαχείριση Κρίσεων. Αναλαμβάνει ρόλο στην προετοιμασία και εφαρμογή πολιτικών και πρωτοβουλιών σε περιπτώσεις κρίσεων ή συγκρούσεων, αναπτύσσοντας στρατηγικές υποστήριξης ή παρέμβασης.
- Συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς και κράτη. Επικοινωνεί και συνεργάζεται με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, οικοδομώντας συμμαχίες και συνεργασίες για την προώθηση των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Εκπόνηση Εκθέσεων και Στρατηγικής Ανάλυσης. Παρέχει εκθέσεις και στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των διεθνών σχέσεων και τις προκλήσεις, υποστηρίζοντας την ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και άλλων θεσμών.
- Προώθηση Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Προάγει την πολιτική και τα πρότυπα των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε διεθνές επίπεδο, ενισχύοντας τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία της.
- Διπλωματικές Σχέσεις. Εποπτεύει την ανάπτυξη και τη διαχείριση διπλωματικών σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής και τρίτων χωρών.²⁷

Ο Ύπατος Εκπρόσωπος αποτελεί έναν καθοριστικό παράγοντα στη διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής και στην υποστήριξη της σταθερότητας και της ασφάλειας. Ο Ρόλος αυτός ενισχύθηκε από την συνθήκη της Λισαβόνας και έπειτα, αποτελώντας ίσως τον πιο σημαντικό θεσμό στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο μέσα από το πλαίσιο των ικανοτήτων και των αρμοδιοτήτων του Ύπατου Εκπροσώπου της Ε.Ε. να αναφερθεί η ειδική πλειοψηφία όπου ουσιαστικά είναι ο αριθμός των ψήφων που απαιτούνται στο Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης κατά τη συζήτηση θεμάτων βάσει του άρθρου 16 της Συνθήκης για

²⁷ Υπενθυμίζεται η Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EEAS) η οποία αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα σχετικά με τις διπλωματικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

την Ευρωπαϊκή Ένωση και του άρθρου 238 της Συνθήκης για τη λειτουργία της. Σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, το Συμβούλιο ενεργεί, με συναπόφαση με το Κοινοβούλιο.

Την 1η Νοεμβρίου 2014, εισήχθη μια νέα διαδικασία για την ψηφοφορία, ο κανόνας της «διπλής πλειοψηφίας». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι, όταν το Συμβούλιο ψηφίζει πρόταση της Επιτροπής ή του Έπατου Εκπροσώπου της ΕΕ για Εξωτερικές Υποθέσεις και Πολιτική Ασφάλειας, θα πρέπει να πληρούνται δύο προϋποθέσεις: είτε το 55 % των χωρών της ΕΕ να ψηφίζουν υπέρ - δηλαδή 16 από τις 27, είτε η πρόταση να υποστηρίζεται από χώρες που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65 % του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Όταν το Συμβούλιο ψηφίζει για πρόταση που δεν έχει υποβληθεί από την Επιτροπή ή τον Έπατο Εκπρόσωπο, λαμβάνεται απόφαση εάν το 72 % των ψήφων των χωρών της ΕΕ είναι υπέρ και αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65 % του πληθυσμού της ΕΕ.²⁸

2.10. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης ιδρύθηκε το 2011 με σκοπό την προώθηση και υποστήριξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο βασικός ρόλος της ΕΥΕΔ είναι να διαχειρίζεται τις όποιες διπλωματικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες προκειμένου να ασκείται η εξωτερική πολιτική.

Η υπηρεσία αυτή στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ένα κεντρικό πυλώνα για την ενίσχυση και την εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ, αποτελώντας το όργανο συντονισμού των εξωτερικών δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της προώθησης αυτών σε διεθνές επίπεδο. Η ΕΥΕΔ μέσα από τους στόχους της αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος σε παγκόσμιο και όχι μόνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι βασικοί της στόχοι διακρίνονται όπως παρακάτω:

- Την διαχείριση των διπλωματικών σχέσεων με χώρες εντός και εκτός περιβάλλοντος της Ε.Ε.
- Την στήριξη στον Έπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. ο οποίος ασκεί την εξωτερική πολιτική.

²⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:qualified_majority

- Την ανάπτυξη πλαισίου συνεργασίας με χώρες της Ε.Ε. με τα Ηνωμένα Έθνη καθώς και με άλλες ηγέτιδες δυνάμεις του παγκόσμιου προσκηνίου.

Επιπλέον, βασικές πτυχές της ΕΥΕΔ αποτελούν η στρατηγική υποστήριξη, η διπλωματική δράση, ο συντονισμός και η συνεργασία καθώς και η ανάπτυξη πολιτικών ασφαλείας και άμυνας.

Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης βασίζεται κυρίως στον ύπατο εκπρόσωπο της ευρωπαϊκής ένωσης ο οποίος είναι επίσης και αντιπρόεδρος της ευρωπαϊκής επιτροπής. Ο ίδιος εκπροσωπεί την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της Ε.Ε., συντονίζει τις εργασίες της ευρωπαϊκής επιτροπής κυρίως για ζητήματα εξωτερικών σχέσεων και προεδρεύει στις συνεδριάσεις των υπουργών εξωτερικών, άμυνας και ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο εκπρόσωπος/αντιπρόεδρος εφαρμόζει την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από κοινού με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιώντας εθνικούς και τους πόρους της ένωσης, προκειμένου να επιτευχθεί συνέπεια στην άσκηση της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής.²⁹

2.11. Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία (PESCO)

Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία³⁰, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο επικεντρώνεται στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Ιδρύθηκε το 2017 έπειτα από την μεγάλη αναδιάρθρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της συνθήκης της Λισαβόνας, η οποία προέβλεπε την δημιουργία μίας διακρατικής συνεργασίας προκειμένου να ενισχυθεί η αμυντική λειτουργία της Ένωσης. Αρχικά η συμμετοχή της ήταν 25 κράτη μέλη της Ένωσης τα οποία συνέβαλαν καθοριστικά στην δημιουργία της PESCO (Wessel, 2021).

Ο βασικός σκοπός της PESCO είναι να επιτρέπει στα κράτη-μέλη να συνεργάζονται πιο στενά σε τομείς όπως η υψηλή στρατηγική αμυντική σχεδίαση και οι κοινές στρατιωτικές επιχειρήσεις. Οι σκοποί αυτοί αποτελούν σημαντικούς παράγοντες του πλαισίου της ΚΕΠΠΑ καθώς ο σχεδιασμός της PESCO βασίστηκε και σχεδιάστηκε με γνώμονα την ΚΕΠΠΑ με ανώτερο σκοπό τα εξής:

- Την ενίσχυση της ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Την προστασία των πολιτών της Ένωσης

²⁹https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_el

³⁰ Permanent Structured Cooperation

- Καθώς και την υψηλή αποτελεσματικότητα των αμυντικών δαπανών των κρατών μελών.

Η PESCO επιτρέπει στις χώρες που συμμετέχουν σε αυτή, την εμπλοκή σε συνεργασίες και προγράμματα στρατιωτικού χαρακτήρα με σκοπό την ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη μπορούν να επιλέξουν το πόσο και το που θα συμμετέχουν, σύμφωνα με τα δικά τους ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Επιπλέον η βελτίωση των στρατηγικών και στρατιωτικών ικανοτήτων των κρατών μελών στον τομέα των αμυντικών δαπανών, οδηγεί στην ανάπτυξη ισχυρής ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής.

Υψίστης σημασίας γεγονός για την PESCO είναι οι κοινές αμυντικές δαπάνες. Η PESCO ευνοεί τη δημιουργία κοινών στρατιωτικών δυνάμεων, οι οποίες μπορούν να αναπτύσσονται σε περιοχές όπου επικρατούν συνθήκες κρίσεων. Η ενσωμάτωση κοινών αμυντικών στρατιωτικών δυνάμεων αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα της PESCO και της ΚΕΠΠΑ. Η αμοιβαία αυτή συνδρομή προβλέπει την δυνατότητα τα κράτη-μέλη να παρέχουν στήριξη εκατέρωθεν σε περίπτωση που κάποια χώρα αντιμετωπίζει μια εχθρική ενέργεια ή κάποια κρίση.

Η PESCO προάγει επίσης τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων στον τομέα της άμυνας. Η συμμετοχή των αμυντικών βιομηχανιών μπορεί να ενισχύσει την καινοτομία και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών στο ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δημιουργία της συνεργασίας αυτής μεταξύ των κρατών μελών της ευρωπαϊκής ένωσης έχει να αντιμετωπίσει και δύο μεγάλες προκλήσεις:

1. Τις διαφορετικές στρατηγικές και πολιτικές των κρατών μελών, όπου κάθε κράτος έχει τις δικές του στρατηγικές στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε δυσχέρειες όσον αφορά το κομμάτι της συνεργασίας.

2. Η αντιμετώπιση οικονομικών περιορισμών, καθώς πολλές χώρες έχουν διαφορετικούς οικονομικούς πόρους και διαφορετικό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τις αμυντικές δαπάνες του προϋπολογισμού τους (Missirolli and Tardy, 2017).

Παρά τις δύο αυτές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η συνεργασία, πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι ενισχύεται η ικανότητα της Ε.Ε. να ανταγωνίζεται σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον έχοντας θέσει τους απαραίτητους μηχανισμούς, η Ε.Ε. μπορεί να επιτύχει μεγαλύτερη σταθερότητα και ασφάλεια,

επενδύοντας σε κοινές στρατηγικές και ικανότητες που θα εξασφαλίσουν την αμυντική λειτουργία.

Ο ρόλος της PESCO σε σχέση με την ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πολλαπλός και μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής βασικά στοιχεία:

- Στρατηγική αυτονομία: Η PESCO ενισχύει τη στρατηγική αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέποντας στα κράτη μέλη να αναπτύσσουν και να συντονίζουν τις στρατιωτικές τους ικανότητες για να αντιμετωπίσουν προκλήσεις ασφαλείας χωρίς να εξαρτώνται αποκλειστικά από εξωτερικούς εταίρους.
- Κοινές αμυντικές Πρωτοβουλίες: Μέσω της PESCO, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να βελτιώσουν την στρατηγική τους δυνατότητα και την επιχειρησιακή ετοιμότητα, οδηγώντας σε πιο αποτελεσματική και γρήγορη αντίσταση σε καταστάσεις κρίσης.
- Ενίσχυση Ικανότητας και Αποτελεσματικότητας: Μέσω της PESCO, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να βελτιώσουν τη στρατηγική τους δυνατότητα και την επιχειρησιακή ετοιμότητα, οδηγώντας σε πιο αποτελεσματική και γρήγορη αντίσταση σε καταστάσεις κρίσης.
- Συνοχή στην πολιτική άμυνας: η PESCO προωθεί την συνοχή στην πολιτική άμυνα και ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της συνεργασίας και του συντονισμού των στρατηγικών και των πόρων των κρατών μελών.
- Υποστήριξη Διεθνών Αποστολών: Συμβάλλει στην υποστήριξη διεθνών αποστολών και επιχειρήσεων, βελτιώνοντας την ετοιμότητα των ευρωπαϊκών δυνάμεων για να συμμετάσχουν σε αποστολές υπό τον ΟΗΕ, το NATO ή άλλους διεθνούς οργανισμούς (Scaparrotti et al, 2020)

Αναλύοντας τα παραπάνω μπορούμε να εστιάσουμε στην βασική αποστολή της PESCO η οποία ουσιαστικά είναι να ενισχύσει την αμυντική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης βοηθώντας τα κράτη μέλη να ενισχύσουν και να αναπτύξουν στρατιωτικές δυνατότητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων ασφαλείας. Επιπλέον μέσω της συνεργασίας και του συντονισμού προάγεται η κοινή δράση σε κοινές στρατιωτικές προσπάθειες, ασκήσεις και προγράμματα εκπαίδευσης ενώ σημαντικός παράγοντας αποτελεί το γεγονός ότι υλοποιούνται πολιτικές και στρατηγικές στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω κοινών στρατιωτικών αποστολών.

Όσον αφορά την σύνδεση της PESCO με την ΚΕΠΠΑ αυτό αποτελεί ένα μεγάλο τομέα της άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης διότι υπάρχει στενή σύνδεση με τους παρακάτω τρόπους:

- Στρατηγική Εφαρμογή: Η PESCO παρέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση την ικανότητα να εφαρμόσει τις στρατηγικές και τις πολιτικές της ΚΕΠΠΑ, ενισχύοντας την ικανότητα της Ένωσης να διαχειρίζεται διεθνείς κρίσεις και να προάγει την ασφάλεια και τη σταθερότητα.
- Συμβολή σε κοινές αποστολές: Μέσω των κοινών στρατιωτικών έργων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της PESCO, η Ε.Ε. μπορεί να οργανώνει καλύτερα τις αποστολές και τις επιχειρήσεις με στόχο την εκπλήρωση των σκοπών της ΚΕΠΠΑ, όπως είναι η αποτροπή κρίσεων και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας.
- Συνεργασία Πολιτικής και Στρατιωτικής Διάστασης: η PESCO προάγει την ολοκληρωμένη προσέγγιση σε ζητήματα ασφάλειας, συνδυάζοντας στρατιωτικά μέσα με πολιτικές δράσεις της Ε.Ε. , γεγονός που είναι θεμελιώδες για την επιτυχία της ΚΕΠΠΑ.
- Στήριξη Πολιτικής Σταθερότητας: Η συνεργασία μέσω της PESCO ενισχύει τη δυνατότητα της Ε.Ε. να προχωρά σε προληπτικές ή επεμβατικές ενέργειες, με στόχο τη σταθερότητα σε περιοχές όπου η ΚΕΠΠΑ αναγνωρίζει

Με βάση τα παραπάνω και τα όσα αναφέρθηκαν στο πλαίσιο αποστολών και σκοπού της PESCO μπορούμε να καταλήξουμε στο γεγονός ότι η PESCO προάγει τη στρατιωτική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, επιτρέποντας την ανάπτυξη κοινών στρατιωτικών έργων και την κατανομή πόρων. Αυτό ενισχύει την αμυντική ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιτρέπει πιο αποτελεσματική αντίληψη σε θέματα αναγκών ασφαλείας. Επίσης μέσω της PESCO, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεργαστούν στην ανάπτυξη και ενίσχυση στρατιωτικών δυνατοτήτων, γεγονός που οδηγεί σε συντονισμένες στρατηγικές αμυντικές πολιτικές.

Η συνεργασία των κρατών μελών στο πλαίσιο της PESCO επιτρέπει την καλύτερη κατανομή και χρήση των πόρων, μειώνοντας την οικονομική επιβάρυνση για μεμονωμένα κράτη μέλη και ενισχύοντας τις στρατηγικές δυνατότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό οδηγεί στην αύξηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των ευρωπαϊκών δυνάμεων μέσω των κοινών ασκήσεων και προγραμμάτων εκπαίδευσης, επιτρέποντας στις δυνάμεις να συνεργάζονται πιο αποτελεσματικά σε αποστολές, ενισχύοντας τη συνοχή και το συντονισμό στην πολιτική άμυνα και ασφάλεια της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, διευκολύνοντας την προσέγγιση κοινών στόχων και πολιτικών στην εξωτερική πολιτική.

Πέραν των όσων θεμάτων που ενισχύουν και λειτουργούν θετικά στο πλαίσιο ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η PESCO αντιμετωπίζει επίσης αρκετές αδυναμίες οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την αποδοτικότητα και την επίδραση της στην ευρωπαϊκή ασφάλεια. Ορισμένες από αυτές τις αδυναμίες είναι οι παρακάτω:

- Διαφορετικές Στρατηγικές και Εθνικά Συμφέροντα: Κάθε κράτος μέλος έχει τις δικές του στρατηγικές προτεραιότητες και εθνικά συμφέροντα, γεγονός που μπορεί να περιορίσει τη δυνατότητα συνεργασίας και συντονισμού.
- Πολύπλοκες διαδικασίες λήψης αποφάσεων: Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της PESCO μπορεί να είναι χρονοβόρες και περίπλοκες, καθυστερώντας την εκτέλεση ειδικών πρωτοβουλιών ή έργων.
- Περιορισμένοι Πόροι: Οικονομικοί περιορισμοί και έλλειψη κοινού προϋπολογισμού μπορεί να εμποδίσει την υλοποίηση έργων που απαιτούν σημαντικούς πόρους.
- Έλλειψη πολιτικής συνοχής: η PESCO μπορεί να αντιμετωπίσει δυσκολίες στην επίτευξη πολιτικής συνοχής μεταξύ των κρατών μελών, οδηγώντας σε λιγότερο αποτελεσματική συνεργασία.
- Έλλιπής στρατηγική επικοινωνία: η έλλειψη σαφούς στρατηγικής επικοινωνίας μπορεί να επηρεάσει την επίγνωση και την υποστήριξη των δημόσιων και πολιτικών φορέων σχετικά με τη σημασία και τις πρωτοβουλίες της PESCO.
- Σύγκρουση με NATO: η PESCO μπορεί να προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με πιθανές διαμάχες ή επικαλύψεις με τις στρατηγικές του NATO, καθώς πολλές χώρες είναι μέλη και των δύο οργανισμών.
- Περιορισμένη Στρατηγική αυτονομία: Παρά τον σκοπό της ενίσχυσης της στρατηγικής αυτονομίας η PESCO εξακολουθεί να εξαρτάται από τις στρατηγικές σχέσεις με άλλες χώρες και οργανισμούς.
- Μη υποχρεωτική συμμετοχή: η συμμετοχή στις πρωτοβουλίες της PESCO δεν είναι υποχρεωτική όλων των κρατών μελών, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε άνιση συμμετοχή και δυναμική.

Οι αδυναμίες αυτές μπορούν να επηρεάσουν την αποδοτικότητα και την επιτυχία της PESCO στην επίτευξη των στόχων ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας ασχολείται με οικονομικά μεγέθη. Αρχικά θα γίνει μια αναφορά στις αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα εξεταστεί το πόσο και τι δαπανούν τα κράτη για την άμυνα τους. Θα αναλυθεί το θέμα της μετανάστευσης σε ευρωπαϊκά εδάφη το οποίο αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό ζήτημα για την ΚΕΠΠΑ ενώ αναφέρεται και ο πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία και Ουκρανία. Τέλος θα γίνει μια αναφορά για την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θέμα των τελευταίων ετών.

3.1 Η ΚΕΠΠΑ και οι αμυντικές Δαπάνες

Στο πλαίσιο αυτό, οι αμυντικές δαπάνες των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι καθοριστικής σημασίας για την ΚΕΠΠΑ καθώς συνδέονται άμεσα με την ικανότητα της να μπορεί να δράσει ως ένας ενιαίος και αξιόπιστος παράγοντας στην παγκόσμια σκηνή.

Οι αμυντικές δαπάνες αναφέρονται σε όλα τα χρηματικά ποσά που δαπανούν τα κράτη-μέλη για την άμυνα και τη στρατιωτική τους ετοιμότητα. Αυτές περιλαμβάνουν τον προϋπολογισμό για στρατιωτικές δυνάμεις, εξοπλισμούς, εκπαίδευση στρατηγικές ενισχύσεις και λειτουργικό κόστος των ΕΔ.

Η ανάγκη για αυξημένες αμυντικές δαπάνες έχει καταστεί επιτακτική λόγω της αυξανόμενης γεωπολιτικής αστάθειας και απειλών, όπως η κλιμάκωση της ρωσικής επιθετικότητας στην Ουκρανία, η τρομοκρατία και οι διακυμάνσεις στο διεθνές εμπόριο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει ένα Ευρωπαϊκό σύστημα Άμυνας το οποίο ενθαρρύνει τη συνεργασία και τη στρατηγική ενσωμάτωσης μεταξύ των κρατών-μελών. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει η τάση οι χώρες να συνεργάζονται στην ανάπτυξη στρατιωτικών ικανοτήτων και να δίνεται έμφαση στη συλλογική ασφάλεια, η οποία ενισχύει την ικανότητα αντίστασης και ανταπόκρισης σε απειλές.

Οι στρατηγικές συνεργασίες στην άμυνα αποτελούν κομβικό σημείο της ΚΕΠΠΑ. Οι κοινές ασκήσεις, οι ανταλλαγές πληροφοριών και οι πολυεθνικές αποστολές είναι βασικές πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην οικοδόμηση ενός ισχυρού και αλληλεξαρτώμενου ευρωπαϊκού αμυντικού πλέγματος. Επιπλέον, η ανάπτυξη κοινών

αμυντικών δυνατοτήτων προϋποθέτει συντονισμό και συνεργασία, ώστε να αναπτυχθούν νέα συστήματα και να επενδυθούν οι απαραίτητοι πόροι.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη δρομολογήσει πολλές πρωτοβουλίες, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας που στοχεύει στην ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας της Ε.Ε., παρέχοντας χρηματοδότηση για έρευνα και ανάπτυξη. Αυτές οι πρωτοβουλίες είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της αμυντικής αυτονομίας της Ευρώπης.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας είναι ένα ταμείο που θα προωθήσει τη συνεργασία των κρατών μελών σε στρατιωτικές επιχειρήσεις στον τομέα της άμυνας και θα βελτιώσει την ικανότητα τους για καινοτομία. Εκτιμάται ότι για την περίοδο Ιανουαρίου 2021 έως τον Δεκέμβριο του 2027 θα έχουν διατεθεί συνολικά 7,9 δις ευρώ εκ των οποίων 5,3 δις ευρώ θα διατεθούν στην ανάπτυξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων ενώ 2,6 δις ευρώ σε προγράμματα έρευνας. Με τον τρόπο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να γίνει ένας σημαντικός επενδυτής στην ευρωπαϊκή άμυνα.³¹

Από την άλλη πλευρά, η ενίσχυση της στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών - μελών σε κάποιες περιπτώσεις ενδέχεται να μην μπορεί να ολοκληρωθεί στο επιθυμητό επίπεδο λόγω αντικρουόμενων εθνικών συμφερόντων μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία αφενός θέλουν να συμμετέχουν στην κοινή και ενιαία Ευρωπαϊκή Άμυνα, αφετέρου όμως έχουν διαφορετική «ατζέντα» συζητήσεως θεμάτων εθνικής άμυνας. (Παρίσης, Ι. 2010)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει σημαντικά βήματα μέσω της ΚΕΠΠΑ προς τη στρατηγική αυτονομία της, ωστόσο ζητήματα όπως τα προαναφερθέντα αλλά και διάφορες άλλες προκλήσεις που παρουσιάζονται θα πρέπει να μπορέσουν να προσπεραστούν. Αρχικά, οι εθνικές πολιτικές σε σχέση με τις αμυντικές δαπάνες διαφέρουν από χώρα σε χώρα, με κάποιες χώρες να επενδύουν μεγάλα κεφάλαια στην άμυνα και κάποιες άλλες να έχουν περιορισμένους προϋπολογισμούς. Αυτή η ανισότητα μπορεί να περιορίσει την ικανότητα για συλλογική δράση.

Επιπλέον θα πρέπει να αναφερθεί ότι πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται στην συμμαχία του NATO. Η Ατλαντική συμμαχία έχει θεσπίσει ένα όριο για την διάθεση αμυντικών δαπανών. Η διάθεση τουλάχιστον 2% του ΑΕΠ για την άμυνα είναι ένας ουσιαστικός στόχος που πολλά κράτη μέλη του NATO επιδιώκουν

³¹<https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/european-defence-fund>

να τηρήσουν, ιδιαίτερα οι χώρες που βρίσκονται κοντά σε περιοχές συγκρούσεων ή αυξημένων στρατιωτικών πιέσεων.

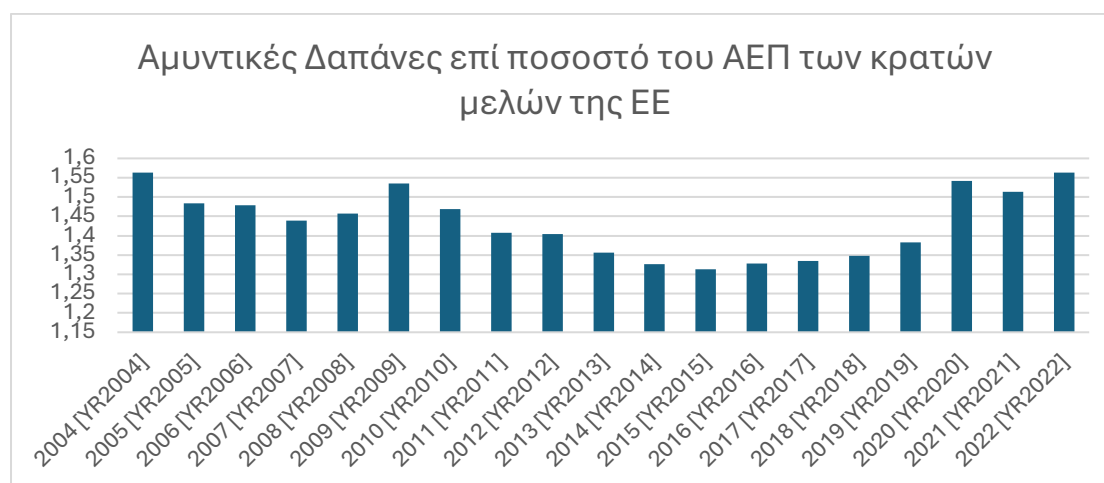
Γίνεται λοιπόν σαφές ότι η από την μία πλευρά θα πρέπει να βρει τρόπο προκειμένου να συντονίσει και να λύσει τα ζητήματα αυτά ενώ από. Την άλλη πλευρά θα πρέπει να λειτουργήσει σε οικονομικό επίπεδο με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επηρεάζονται οι θέσεις σε αμυντικά ζητήματα καθώς και οι οικονομικοί προϋπολογισμοί. Ενδεχομένως μια αύξηση των αμυντικών δαπανών να δημιουργήσει διάφορα ζητήματα καθώς οι χώρες πρέπει να ισορροπήσουν μεταξύ των πολιτικών οικονομικών και κοινωνικών αναγκών τους. Η χρηματοδότηση της άμυνας συχνά έρχεται σε σύγκρουση με άλλους τομείς του κρατικού προϋπολογισμού όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η κοινωνική πολιτική.

3.2 Πόσο και τι δαπανούν τα κράτη- μέλη για την άμυνα τους

Όπως έχει προαναφερθεί η οικονομία της άμυνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα σημαντικό ζήτημα, καθώς οι χώρες-μέλη επενδύουν πόρους για την ασφάλεια και την προστασία τους με συντονισμό από την Κοινή εξωτερική πολιτική της ένωσης.

Αναφερόμενοι σε αμυντικές-στρατιωτικές δαπάνες εννοούμε τις δαπάνες εκείνες που περιλαμβάνουν προμήθειες οπλικών συστημάτων, συντήρηση στρατιωτικών δυνάμεων, εκπαίδευση προσωπικού, συμμαχικές στρατιωτικές επιχειρήσεις και άλλες σχετικές δαπάνες. Αναλυτικά παρακάτω θα εξεταστούν οι αμυντικές δαπάνες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2004 έως το 2024.

Διάγραμμα 3.1. Αμυντικές Δαπάνες επί ποσοστό του ΑΕΠ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: World Bank Group

Ιδία Επεξεργασία

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=EU>

Το παραπάνω διάγραμμα μας δείχνει τις συνολικές αμυντικές δαπάνες επί ποσοστό του ΑΕΠ για το σύνολο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προκειμένου να γίνει μια πιο λεπτομερή ανάλυση των τιμών παρακάτω βρίσκεται και ο αναλυτικός πίνακας για κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πίνακας 3.2. Αμυντικές Δαπάνες επί ποσοστό του ΑΕΠ των Κρατών Μελών της Ε.Ε. 2004-2013

Κράτος/Μέλος	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ε.Ε.	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
Αυστρία	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Βέλγιο	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0
Βουλγαρία	2,4	2,2	2,1	2,2	2,1	1,7	1,6	1,3	1,3	1,5
Κροατία	1,7	1,7	1,7	1,6	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,6
Κύπρος	2,0	2,0	1,9	1,7	1,6	1,8	1,9	1,7	1,7	1,6
Τσεχία	1,7	1,8	1,6	1,4	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0
Δανία	1,4	1,3	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,2
Εσθονία	1,7	1,5	1,4	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,9	1,9
Φινλανδία	1,5	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Γαλλία	2,1	2,0	1,9	1,9	1,9	2,1	1,9	1,8	1,8	1,8
Γερμανία	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Ελλάδα	2,6	2,8	2,8	2,7	3,0	3,2	2,8	2,5	2,4	2,4
Ουγγαρία	1,5	1,4	1,2	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9
Ιρλανδία	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Ιταλία	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4
Λετονία	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,4	1,1	1,1	0,9	0,9
Λιθουανία	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	0,9	0,8	0,8	0,8
Λουξεμβούργο	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Μάλτα	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5
Ολλανδία	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2
Πολωνία	1,9	1,9	1,9	2,0	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Πορτογαλία	1,5	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Ρουμανία	2,0	2,0	1,8	1,5	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3
Σλοβενία	1,4	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	1,6	1,3	1,2	1,0

Σλοβακία	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,2	1,1	1,1	1,0
Σουηδία	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
Ισπανία	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,3
H.B.	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	2,6	2,6	2,5	2,4	2,3
Data from database: World Development Indicators										

Πηγή: World Bank

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=EU>

Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.3

Αμυντικές Δαπάνες επί ποσοστό του ΑΕΠ των Κρατών Μελών της Ε.Ε.

2014-2022

Κράτος/Μέλος	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ε.Ε.	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6
Αυστρία	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	0,8
Βέλγιο	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2
Βουλγαρία	1,3	1,2	1,2	1,2	1,4	3,1	1,6	1,5	1,5
Κροατία	1,8	1,8	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	2,0	2,2
Κύπρος	1,5	1,6	1,4	1,6	1,8	1,8	1,9	1,9	1,8
Τσεχία	1,0	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4
Δανία	1,1	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4
Εσθονία	1,9	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0	2,3	2,0	2,1
Φινλανδία	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,7
Γαλλία	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	2	1,9	1,9
Γερμανία	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,3	1,4
Ελλάδα	2,4	2,5	2,6	2,6	2,7	2,6	3,1	3,9	3,7
Ουγγαρία	0,9	0,9	1,0	1,2	1,0	1,3	1,8	1,7	1,5
Ιρλανδία	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Ιταλία	1,3	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,7	1,7	1,7
Λετονία	0,9	1,0	1,5	1,6	2,1	2,0	2,1	2,1	2,0
Λιθουανία	0,9	1,1	1,5	1,7	2,0	2,0	2,1	2,0	2,5
Λουξεμβούργο	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,7
Μάλτα	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5
Ολλανδία	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,6
Πολωνία	1,9	2,1	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,2	2,4

Πορτογαλία	1,3	1,3	1,5	1,2	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4
Ρουμανία	1,3	1,5	1,4	1,7	1,8	1,8	2,0	1,9	1,7
Σλοβενία	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2
Σλοβακία	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,7	1,9	1,8	1,8
Σουηδία	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3
Ισπανία	1,3	1,3	1,1	1,2	1,3	1,2	1,4	1,4	1,5
H.B	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	2,0	2,2	2,2	2,2 ³²

Πηγή: World Bank

<https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=EU>

Ιδία Επεξεργασία

Στο σύνολο των αμυντικών δαπανών έχουν περιληφθεί η Κροατία καθώς πλέον συγκαταλέγεται στην Ευρώπη των 27 Κρατών-Μελών ενώ υπολογίζεται και το ποσοστό αμυντικών δαπανών του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς από την περίοδο 2004 και έπειτα υπήρχε εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως το 2020.

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από τα παραπάνω δεδομένα μας δίνουν τα εξής:

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 3.1. η πορεία των αμυντικών δαπανών των ευρωπαϊκών κρατών-μελών χωρίζεται σε δύο περιόδους. Από το 2004 έως το 2014 όπου συγκεντρωτικά σημειώνεται το χαμηλότερο ποσοστό αμυντικών δαπανών επί ποσοστού του ΑΕΠ 1,3% και στο δεύτερο κομμάτι από την περίοδο 2014 και έπειτα με σταθερά αυξανόμενη πορεία.

Εξετάζοντας την δεκαετία 2004-2014 η χώρα με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες επί ποσοστού του ΑΕΠ είναι η Ελλάδα με υψηλότερο ποσοστό το 3,2% το 2009. Αντίθετα το Λουξεμβούργο είναι το κράτος το οποίο συμμετέχει στις αμυντικές δαπάνες με το χαμηλότερο ποσοστό το οποίο κυμαίνεται σταθερά κοντά στο 0,4% του ΑΕΠ.

Στο δεύτερο κομμάτι της περιόδου που εξετάζουμε η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται πρώτη μεταξύ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με υψηλότερο ποσοστό 3,9% επί ποσοστού του ΑΕΠ το 2021 ενώ στις χώρες με τις χαμηλότερες αμυντικές δαπάνες συγκαταλέγεται και η Ιρλανδία μαζί με το Λουξεμβούργο με ποσοστό 0,2% κατά μέσο όρο.

³² Από το 2020 το H.B. βρίσκεται εκτός Ε.Ε.

Στις υψηλότερες θέσεις μαζί με την Ελλάδα βρίσκονται κράτη μέλη όπως Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Γαλλία, Ρουμανία, Κύπρος και Πολωνία. Τα υψηλά ποσοστά των χωρών αυτών οφείλονται σε ένα μεγάλο βαθμό στην γεωγραφική τους τοποθεσία (με εξαίρεση την Γαλλία) καθώς αποτελούν κράτη κυρίως της Ανατολικής Ευρώπης. Η Ανατολική πλευρά της Ευρώπης αποτελεί το μοναδικό χερσαίο μέρος το οποίο συνορεύει με κράτη εκτός ένωσης. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι τα κράτη που βρίσκονται σε αυτή την τοποθεσία λειτουργούν στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής ασφάλειας ως κράτη τα οποία αποτελούν σύνορο των εδαφικών περιοχών των ευρωπαϊκών χωρών. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για το συγκεκριμένο θέμα ιδίως την τελευταία δεκαετία όπου η οικονομική κρίση, η εμπόλεμη κατάσταση καθώς και η φτωχοποίηση χωρών της Ασίας οδηγεί χιλιάδες μεταναστευτικές ροές στα σύνορα της Ευρωπαϊκής ένωσης με σκοπό την αύξηση των αμυντικών δαπανών. Επιπλέον είναι σημαντικό να τονιστεί το γεγονός ότι τα κράτη της Εσθονίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Πολωνίας έχουν αρνητικές σχέσεις με την Ρωσία. Με εξαίρεση την Πολωνία η οποία δεν αποτέλεσε μέρος της ΕΣΣΔ τα υπόλοιπα κράτη βρισκόντουσαν στην εξουσία της ΕΣΣΔ έως και την κατάρρευσή της.

Σύμφωνα με τον Πέτρου (2023): *«Ενώ η εταιρική σχέση Ρωσίας-ΕΕ βασίστηκε σταθερά στην ιδέα της ολοκλήρωσης στο όραμα μιας ταχέως αναπτυσσόμενης ΕΕ που δυνητικά θα περιλάμβανε τη Ρωσία και άλλες Σοβιετικές Δημοκρατίες, καθώς όμως δεν υπήρχε ένα σταθερό σχέδιο άρχισε να διαβρώνεται γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 2000, διότι οι στόχοι και κυρίως δε οι οπτικές και των δύο πλευρών μεγάλωναν και έρχονταν όλο και περισσότερο σε αντιπαράθεση, που εκ των υστέρων διαφάνηκε ότι αποτελούσε κατά μια έννοια ουτοπία....Όμως από το 2014 οι σχέσεις ΕΕ Ρωσίας ήταν ήδη τεταμένες λόγω ενεργειών της Ρωσίας, όπως η Παράνομη προσάρτηση της Κριμαίας.»*

Από την άλλη πλευρά κράτη όπως το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, η Μάλτα και η Ισλανδία δαπανούν λιγότερα ποσά στις αμυντικές δαπάνες καθώς η εξωτερική πολιτική που ακολουθούν αλλά και η οικονομική πολιτική τους δεν βασίζεται στα ίδια δεδομένα με τα παραπάνω κράτη καθώς δεν υπάρχουν προβλήματα στις γενικότερες σχέσεις των γειτονικών κρατών τα οποία να έχουν επεκτατικές πολιτικές και να προσβλέπουν σε οποιαδήποτε προσάρτηση εδαφικών περιοχών.

Η αποτύπωση στην γενική κοινή αμυντική πολιτική που ακολουθούν τα κράτη-μέλη φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, όπου ουσιαστικά διακρίνεται το συνολικό ποσοστό όλων των κρατών μελών της περίπου στην μέση, με κράτη όπως η Ελλάδα, η Λετονία

και η Κύπρος που προαναφέραμε να βρίσκονται πάνω από την μεση τιμή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κράτη όπως το Λουξεμβούργο η Αυστρία και η Πορτογαλία να βρίσκονται χαμηλότερα από αυτή.

Οι αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της ευρωπαϊκής ένωσης βρίσκονται σε διαδικασία σημαντικής μεταμόρφωσης. Η αύξηση των δαπανών αποτελεί απάντηση σε μία ολοένα αυξανόμενη παρακολούθηση απειλών, ενώ ενισχύει τη συνεργασία και την ενοποίηση της αμυντικής πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με το θέμα των επενδύσεων στον τομέα της ασφάλειας μπορούμε να δούμε στον παρακάτω πίνακα την διαφορά μεταξύ των ετών που εξετάζονται.

Για το έτος 2022 (εξετάζεται το έτος στο οποίο έχει ξεκινήσει ο πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία και Ουκρανία με δεδομένη την κατάσταση ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ενεργοποιήσει σε μεγαλύτερο βαθμό τις αμυντικές τους δαπάνες) παρατηρούμε ότι το κράτος μέλος με τις μεγαλύτερες συνολικές αμυντικές δαπάνες το οποίο βρίσκεται στην πρώτη θέση με συνολικό ποσό το οποίο ανέρχεται στα 58.266,2 εκ ευρώ είναι η Γαλλία. Οι αμυντικές επενδύσεις που έγιναν για το έτος 2022 ανά κράτος μέλος φαίνονται στην επόμενη στήλη με την Γαλλία να έχει κάνει τις μεγαλύτερες και περισσότερες αμυντικές επενδύσεις ενώ στις επόμενες στήλες βλέπουμε τις συνολικές αμυντικές δαπάνες για κάθε κράτος μέλος επί ποσοστό του ΑΕΠ, τις αμυντικές δαπάνες επί ποσοστό των κρατικών δαπανών και τις συνολικές κατά κεφαλήν δαπάνες.

Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι η χώρα μας έχει το υψηλότερο ποσοστό αμυντικών δαπανών ποσοστού του ΑΕΠ με 3,9 % αλλά και το υψηλότερο ποσοστό των κρατικών δαπανών με 7,32 % ενώ στις συνολικές κατά κεφαλήν δαπάνες η Δανία βρίσκεται στην πρώτη θέση με 881,3 εκ ευρώ.

Με εξαίρεση την Ελλάδα η οποία σε σύνολο ποσοστού του ΑΕΠ αποτελεί ένα κράτος μέλος το οποίο δαπανά γενικά υψηλά ποσοστά λόγω γεωγραφικής τοποθεσίας, εξωτερικών απειλών αλλά και του μεταναστευτικού ζητήματος παρατηρούμε ότι μετά την έναρξη του πολέμου το 2022 κράτη όπως η Δανία, η Γαλλία και η Γερμανία έχουν αυξήσει σε σημαντικό βαθμό τις αμυντικές τους δαπάνες.

Πίνακας 3.4

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ για το 2022.

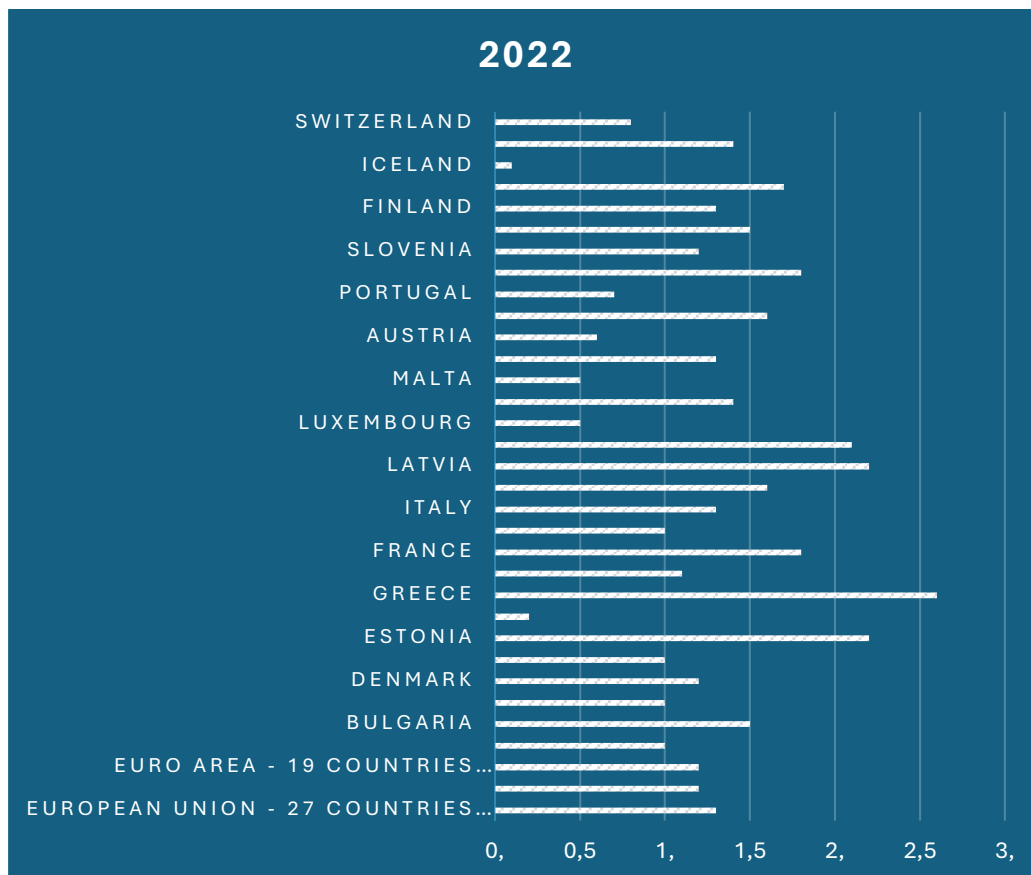
Κράτος-Μέλος	Έτος	Συνολικές Αμυντικές Δαπάνες σε Εκ Ευρώ	Αμυντικές Δαπάνες σε Εκ Ευρώ	Συνολικές Αμυντικές Δαπάνες ως % του ΑΕΠ	Συνολικές Αμυντικές Δαπάνες ως % των κρατικών Δαπανών	Συνολικές Κατά Κεφαλήν Αμυντικές Δαπάνες
Αυστρία	2022	€ 3.447,1	€ 327,9	0,8%	1,45%	380,7 €
Βέλγιο	2022	€ 6.516,0	€ 1.276,2	1,2%	2,23%	557,3 €
Βουλγαρία	2022	€ 1.269,0	€ 292,0	1,5%	3,62%	186,1 €
Κροατία	2022	€ 1.244,0	€ 381,4	1,9%	4,14%	318,3 €
Κύπρος	2022	€ 506,3	€ 141,8	1,9%	4,83%	554,7 €
Τσεχία	2022	€ 3.698,8	€ 926,7	1,3%	3,00%	346,0 €
Δανία	2022	€ 5.205,0	€ 974,0	1,4%	3,08%	881,3 €
Εσθονία	2022	€ 5.163,0	€ 1.931,0	1,9%	3,63%	929,2 €
Φινλανδία	2022	€ 49.700,0	€ 14.200,0	1,9%	3,23%	725,7 €
Γαλλία	2022	€ 58.266,2	€ 10.692,9	1,5%	3,04%	695,4 €
Γερμανία	2022	€ 8.054,0	€ 3.429,4	3,9%	7,32%	761,4 €
Ελλάδα	2022	€ 3.099,5	€ 1.474,7	1,8%	3,73%	320,1 €
Ουγγαρία	2022	€ 1.107,0	€ 118,3	0,2%	1,04%	216,4 €
Ιρλανδία	2022	€ 28.757,0	€ 5.985,0	1,5%	2,68%	487,9 €
Ιταλία	2022	€ 813,0	€ 199,0	2,1%	5,15%	431,0 €
Λετονία	2022	€ 1.647,0	€ 573,7	2,5%	6,77%	581,4 €
Λιθουανία	2022	€ 464,0	€ 248,4	0,6%	1,35%	708,1 €
Λουξεμβούργο	2022	€ 68,9	€ 9,1	0,4%	1,02%	129,9 €
Μάλτα	2022	€ 10.800,0	€ 2.167,0	1,1%	2,64%	610,1 €
Ολλανδία	2022	€ 14.585,5	€ 4.789,6	2,2%	5,06%	385,6 €
Πολωνία	2022	€ 3.425,7	€ 624,7	1,4%	3,25%	333,4 €
Πορτογαλία	2022	€ 4.931,2	€ 1.283,7	1,7%	4,31%	259,0 €
Ρουμανία	2022	€ 1.983,4	€ 563,7	1,8%	4,28%	360,6 €
Σλοβακία	2022	€ 737,3	€ 165,0	1,2%	2,65%	349,7 €
Σλοβενία	2022	€ 15.610,0	€ 3.319,2	1,2%	2,48%	327,8 €
Ισπανία	2022	€ 7.872,0	€ 1.776,0	1,4%	2,97%	750,6 €
Σουηδία	2022	€ 5.163,0	€ 1.931,0	1,9%	3,63%	929,2 €

Πηγή: European Defense Matters

<https://eda.europa.eu/publications-and-data/defence-data>

Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 3.5. Αμυντικές Δαπάνες επί ποσοστό του ΑΕΠ των κρατών-μελών της Ε.Ε για το έτος 2022

Πηγή: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp_custom_13177339/default/bar?lang=en

Ιδία Επεξεργασία

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παρακάτω πίνακες οι οποίοι μας δείχνουν τις αμυντικές, στρατιωτικές δαπάνες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής από το 1992 (ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η έναρξη της συνθήκης του Μάαστριχτ) έως το 2022 (σε τρέχουσες τιμές του 2022).

Πίνακας 3.6

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022,
από το 1992 έως το 2000

Χώρα/Ετος	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Βουλγαρία	1501,6	1134,8	972,1	957,0	785,2	733,2	847,8	961,3	991,0
Κροατία	2054,8	2609,6	2932,7	3119,1	2923,3	2949,2	2273,8	1773,2	1256,5
Τσεχία	...	3125,6	3228,7	3096,3	3071,8	2904,6	3152,8	3418,6	3529,8
Εσθονία	59,7	80,4	102,3	101,3	98,6	131,6	139,3	173,2	204,3
Ουγγαρία	1694,6	1459,6	1445,2	1088,5	1023,7	1259,1	1125,0	1285,8	1419,0
Λετονία	...	102,1	119,3	115,7	89,9	87,1	93,8	121,9	152,3
Λιθουανία	...	193,3	104,3	108,6	120,9	198,7	345,5	264,3	345,2
Πολωνία	4534,7	4969,7	4961,4	4992,4	5253,7	5757,2	5979,0	5886,8	5721,9
Ρουμανία	3448,0	2081,5	2482,2	2420,3	2352,1	2637,2	2395,2	2161,6	2057,5
Σλοβακία	...	1108,5	1144,2	2026,4	2013,8	1620,0	1267,0	1107,0	1150,6
Σλοβενία	503,2	431,8	419,4	478,3	490,3	470,4	469,7	441,9	402,1
Αυστρία	3397,5	3430,2	3445,2	3415,0	3383,0	3390,6	3399,9	3469,4	3553,1
Βέλγιο	6529,9	6200,9	6166,9	6041,0	5926,1	5851,6	5849,9	5926,2	5925,8
Κύπρος	966,0	434,0	456,3	409,3	614,2	778,8	695,2	430,0	458,9
Δανία	4259,4	4270,9	4164,0	4119,7	4132,7	4185,7	4231,9	4206,1	4068,7
Φινλανδία	2643,8	2569,5	2527,2	2273,8	2517,5	2707,6	2766,7	2410,4	2548,4
Γαλλία	50579,4	50019,0	50276,3	47787,5	46650,8	46819,3	45574,9	45958,2	45438,4
Γερμανία	56009,5	50351,4	46958,0	46185,3	45282,2	43610,8	43761,4	44646,1	43941,7
Ελλάδα	5776,7	5638,5	5735,6	5858,3	6209,2	6616,8	7210,3	7548,7	7967,2
Ιρλανδία	956,1	963,4	985,3	993,3	1046,4	1108,5	1117,8	1156,3	1186,3
Ιταλία	28899,8	29053,9	28335,6	25878,9	28515,5	29900,0	30889,2	32097,5	34238,4
Λουξεμβούργο	171,7	156,5	172,6	168,4	173,9	187,8	201,5	204,5	208,7
Μάλτα	41,5	44,1	47,4	47,4	50,6	49,2	45,2	43,7	42,5
Ολλανδία	12803,9	11765,9	11346,5	11024,3	11095,1	10986,2	10949,5	11487,3	11029,4
Πορτογαλία	2768,3	2679,9	2607,1	2799,9	2701,0	2755,1	2698,1	2838,2	2922,8
Ισπανία	16833,1	16402,2	16571,5	16703,0	16175,7	16017,6	16810,0	18472,9	19091,6
Σουηδία	5658,2	5591,7	5499,4	4788,5	4139,4	5534,7	5722,3	5972,9	6155,4
Ηνωμένο Βασίλειο	62135,9	59297,6	57666,2	54087,3	53570,2	51667,8	51836,7	51560,4	52598,5

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Για την περίοδο από το 1992 (ημερομηνία της συνθήκης του Μάαστριχτ) έως και το 2000 οι αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ως εξής:

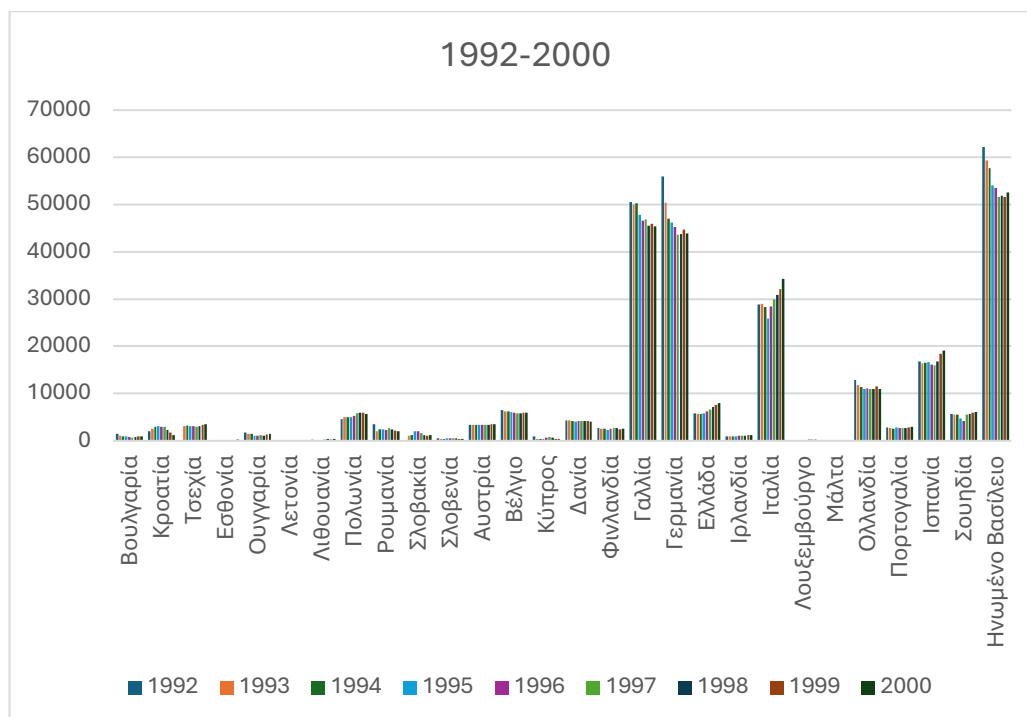
- Οι 3 χώρες με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες ως ποσοστό επί ΑΕΠ είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Γαλλία

- Η Ιταλία, η Ισπανία, η Ολλανδία και η Ελλάδα βρίσκονται στις αμέσως επόμενες θέσεις.

- Οι χώρες με τις πιο χαμηλές αμυντικές δαπάνες είναι η Μάλτα, η Λετονία, η Λιθουανία και το Λουξεμβούργο.

Διάγραμμα 3.7

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022, από το 1992 έως το 2000

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

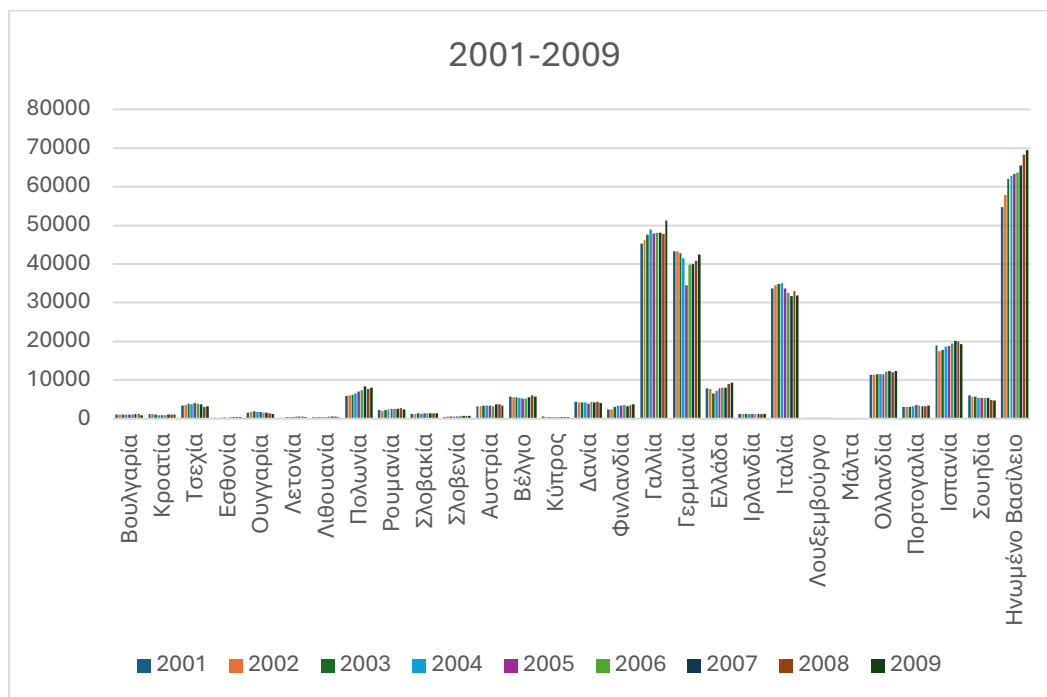
Περνώντας στην δεύτερη περίοδο εξέτασης από το 2000 έως και το 2009 δηλαδή σχεδόν μια δεκαετία κατά την οποία μεσολάβησαν η προσθήκη και η διεύρυνση της ευρωπαϊκής ένωσης το 2004 αλλά και η έναρξη της οικονομικής κρίσης το 2009 τα δεδομένα έχουν ως εξής:

- Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Γερμανία συνεχίζουν να βρίσκονται στις πρώτες θέσεις με τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες ενώ η Ιταλία φαίνεται να έχει δαπανήσει μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με την περίοδο 1992-2000
- Η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται ψηλά στις δαπάνες ενώ Πολωνία, Ισπανία και Ολλανδία βρίσκονται στα ίδια επίπεδα

- Στις τελευταίες θέσεις συνεχίζουν να βρίσκονται το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Λετονία.

Διάγραμμα 3.8

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022, από το 2001 έως το 2009

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Πίνακας 3.9

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022, από το 2001 έως το 2009

Χώρα/Ετος	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Βουλγαρία	1097,5	1107,4	1126,6	1052,7	1077,0	1066,2	1247,1	1218,3	971,8
Κροατία	1164,1	1259,3	1019,2	926,0	966,2	976,6	1005,0	1153,9	1051,4
Τσεχία	3395,8	3624,8	3936,5	3779,4	4132,2	3817,2	3683,9	3140,8	3233,7
Εσθονία	238,3	284,6	328,9	347,0	332,3	364,2	493,3	482,9	418,4
Ουγγαρία	1558,5	1702,0	1837,0	1701,0	1683,8	1508,8	1536,7	1428,2	1273,0
Λετονία	191,2	312,6	360,6	389,3	453,0	569,5	620,8	608,2	386,3
Λιθουανία	404,7	403,5	394,6	455,3	496,3	549,3	598,9	617,6	465,9
Πολωνία	5900,8	6002,2	6245,4	6541,8	6987,7	7428,3	8391,2	7632,4	8050,6
Ρουμανία	2157,9	2146,2	2213,8	2380,7	2517,6	2595,4	2488,8	2743,0	2332,3
Σλοβακία	1296,0	1315,7	1395,5	1296,3	1404,8	1425,0	1441,4	1477,2	1411,6
Σλοβενία	493,8	547,6	570,3	604,9	616,7	706,5	710,7	752,6	758,0
Αυστρία	3310,6	3252,5	3387,2	3393,2	3320,3	3189,2	3792,6	3675,5	3432,1

Βέλγιο	5665,2	5493,4	5553,0	5437,3	5239,3	5198,6	5609,5	6115,5	5760,0
Κύπρος	541,8	370,4	358,5	372,5	404,7	398,2	377,5	378,7	413,5
Δανία	4320,7	4269,0	4144,1	4167,9	3971,2	4340,7	4187,0	4347,7	4088,1
Φινλανδία	2428,4	2476,3	3144,0	3334,0	3430,0	3491,9	3289,9	3546,6	3723,1
Γαλλία	45298,3	46229,0	47623,5	48923,7	47920,9	48141,7	48123,5	47773,8	51308,4
Γερμανία	43219,5	43337,0	42744,8	41435,3	34532,9	39879,2	39940,2	40884,6	42432,9
Ελλάδα	7791,8	7643,3	6548,1	7199,3	7785,0	8094,2	8087,8	8991,0	9426,7
Ιρλανδία	1287,2	1236,2	1185,1	1203,2	1218,8	1208,6	1217,4	1260,9	1244,9
Ιταλία	33676,1	34596,5	34877,9	34992,1	33665,4	32574,7	31645,2	32955,4	31875,2
Λουξεμβούργο	261,8	233,6	247,1	259,6	262,7	257,2	266,7	199,4	197,3
Μάλτα	45,3	44,8	46,2	48,8	61,5	49,9	50,0	51,3	55,9
Ολλανδία	11319,9	11307,6	11471,0	11554,2	11574,6	12121,1	12284,5	12072,2	12332,7
Πορτογαλία	3041,0	3124,0	3035,0	3246,7	3498,3	3375,4	3168,8	3239,6	3466,5
Ισπανία	18879,7	17500,3	17761,2	18565,3	18796,5	19412,1	20133,1	20022,4	19221,2
Σουηδία	6092,6	5715,2	5673,6	5339,4	5408,9	5324,6	5464,2	4860,1	4766,2
Ηνωμένο Βασίλειο	54681,7	57932,5	62057,3	62827,3	63414,8	63705,7	65440,1	68305,0	69399,4

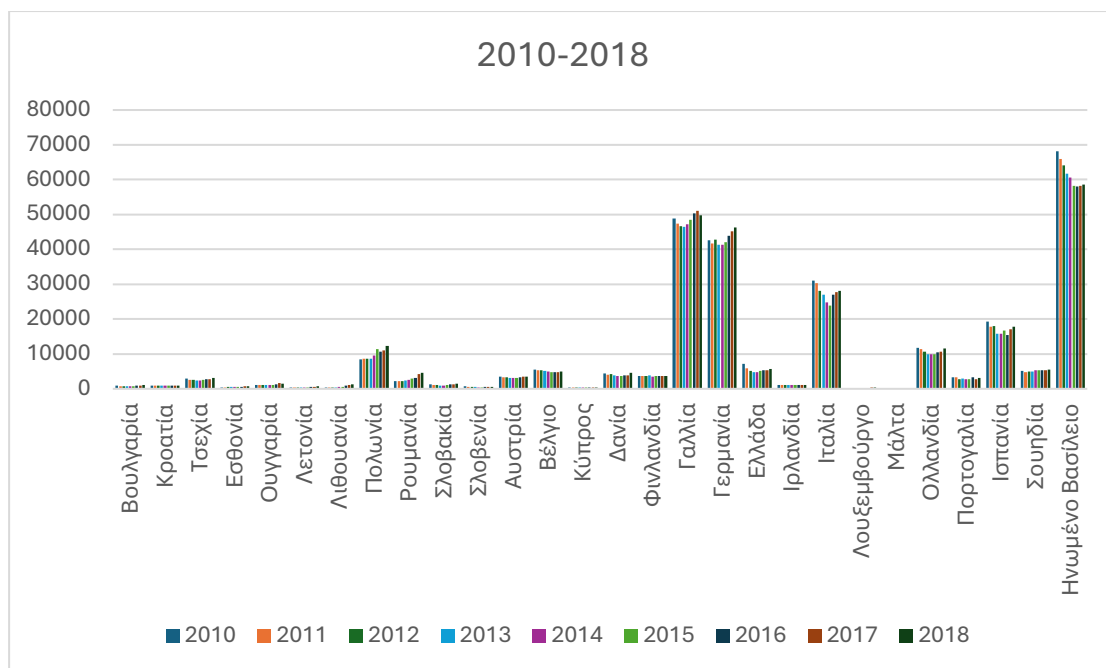
Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (όλες οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Στο επόμενο διάστημα που αφορά την περίοδο 2010-2018 τα δεδομένα δεν δείχνουν να έχουν κάποια ιδιαίτερη τροποποίηση σχετικά με την προηγούμενη περίοδο. Τα ίδια κράτη μέλη βρίσκονται στις υψηλές θέσεις ενώ στις τελευταίες θέσεις βλέπουμε τα ίδια κράτη με τις προηγούμενες περιόδους εξέτασης.

Διάγραμμα 3.10

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022, από το 2010 έως το 2018

Πηγή SIPRI
Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.11

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022,
από το 2010 έως το 2018

Χώρα/Ετος	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Βουλγαρία	916,7	762,3	763,3	823,4	769,6	780,2	835,8	866,5	1069,8
Κροατία	974,3	1008,4	921,8	880,9	988,5	984,0	935,9	994,3	971,3
Τσεχία	2933,5	2641,8	2539,5	2421,7	2409,8	2504,9	2715,2	2711,8	3197,8
Εσθονία	400,6	426,2	498,0	514,4	550,6	599,2	644,2	663,0	697,2
Ουγγαρία	1142,0	1157,8	1102,1	1042,1	1026,5	1154,6	1319,0	1665,2	1507,6
Λετονία	292,5	302,7	278,2	298,7	309,8	353,7	509,8	578,9	789,1
Λιθουανία	388,9	375,5	376,1	389,1	467,9	623,4	835,4	1014,6	1221,6
Πολωνία	8434,9	8552,9	8627,6	8557,8	9520,9	11330,5	10702,9	10944,7	12396,7
Ρουμανία	2148,1	2222,1	2161,6	2326,3	2542,2	2932,6	3094,2	4198,4	4669,4
Σλοβακία	1235,7	1060,3	1060,8	960,5	991,6	1176,1	1206,2	1227,3	1405,9
Σλοβενία	754,8	609,1	524,4	464,9	445,5	441,7	496,7	509,1	531,6
Αυστρία	3412,3	3334,8	3290,8	3163,0	3188,8	3049,1	3281,4	3445,5	3466,5
Βέλγιο	5516,8	5323,2	5263,9	5129,6	5046,5	4859,3	4839,4	4842,5	4948,3
Κύπρος	429,0	397,5	362,9	327,4	308,8	345,8	316,8	375,9	444,0
Δανία	4352,6	4056,9	4183,7	3837,4	3668,8	3630,5	3870,5	3948,6	4517,1
Φινλανδία	3640,7	3699,0	3744,3	3767,9	3574,4	3654,6	3668,9	3606,1	3710,9
Γαλλία	48876,2	47422,7	46694,2	46391,7	47199,1	48490,3	50370,3	51033,0	49774,0
Γερμανία	42536,2	41673,8	42864,6	41280,1	41329,0	42038,6	43862,9	45121,0	46366,2
Ελλάδα	7244,0	5832,4	5158,5	4817,0	4777,8	5066,7	5277,9	5273,7	5636,9
Ιρλανδία	1186,2	1124,5	1065,0	1059,2	1055,4	1058,5	1066,3	1071,9	1095,2
Ιταλία	30965,0	30323,9	28030,2	26956,8	24885,3	23828,8	26994,2	27769,8	28047,3

Λουξεμβούργο	248,8	214,9	209,3	216,8	232,6	274,1	258,8	343,9	354,0
Μάλτα	57,4	50,5	47,7	49,1	51,5	55,9	64,1	67,1	65,7
Ολλανδία	11813,5	11416,5	10727,7	9992,1	10006,0	9981,8	10493,4	10722,7	11627,2
Πορτογαλία	3395,7	3219,7	2821,5	2922,0	2698,8	2829,3	3390,2	2820,8	3168,7
Ισπανία	19345,9	17846,7	18049,0	15746,2	15723,1	16712,9	15497,3	17150,9	17813,7
Σουηδία	5158,2	4850,0	4951,4	4980,2	5276,3	5333,0	5403,4	5403,2	5581,5
Ηνωμένο Βασίλειο	68233,0	65926,2	64095,5	61752,2	60648,1	58316,7	58113,4	58219,6	58657,8

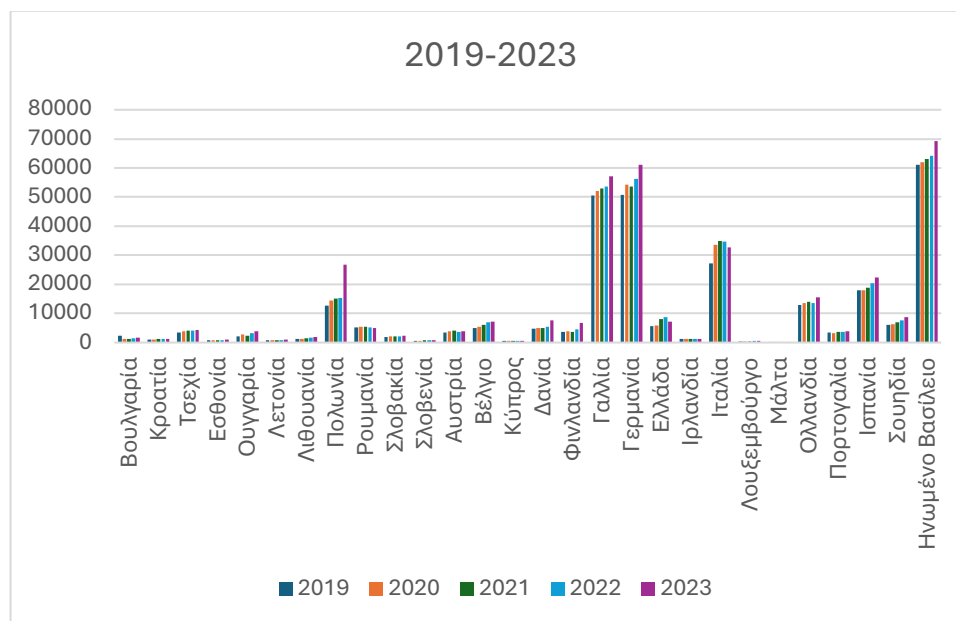
Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (Οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Τέλος, στην τελευταία περίοδο η οποία αφορά τα έτη 2019 έως και το 2023 η Πολωνία είναι η χώρα η οποία δείχνει να έχει αυξήσει τις αμυντικές τις δαπάνες ενώ γενικά επικρατεί μια αύξηση στις δαπάνες από όλα τ κράτη μέλη στο πλαίσιο των αμυντικών δαπανών.

Διάγραμμα 3.12

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022, από το 2018 έως το 2023

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Πίνακας 3.13

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε τρέχουσες τιμές του 2022,
από το 2019 έως το 2023

Χώρα/Ετος	2019	2020	2021	2022	2023
Βουλγαρία	2456,2	1230,0	1308,0	1436,9	1721,4
Κροατία	1053,7	1028,8	1340,3	1282,1	1290,5
Τσεχία	3523,2	3863,8	4206,9	4005,4	4328,6
Εσθονία	744,5	828,0	794,9	818,3	1052,9
Ουγγαρία	2127,6	2757,0	2248,6	3256,8	3884,7
Λετονία	789,2	829,5	858,8	856,1	926,1
Λιθουανία	1303,1	1357,5	1391,2	1734,4	1924,4
Πολωνία	12605,5	14426,2	15153,7	15341,3	26778,8
Ρουμανία	5111,3	5467,4	5348,2	5188,0	4944,7
Σλοβακία	2008,0	2197,4	2071,0	2085,7	2337,1
Σλοβενία	596,6	581,0	738,3	775,2	822,8
Αυστρία	3544,8	3952,6	4051,2	3612,7	3981,1
Βέλγιο	5059,0	5508,6	6081,7	6890,2	7245,2
Κύπρος	480,6	495,3	522,3	532,5	506,4
Δανία	4660,9	4956,7	5049,1	5475,0	7624,6
Φινλανδία	3749,5	3907,9	3650,5	4446,4	6847,4
Γαλλία	50596,4	52053,6	53011,7	53638,7	57124,7
Γερμανία	50860,8	54191,9	53715,8	56153,1	61187,4
Ελλάδα	5542,7	5912,4	8093,7	8745,4	7227,5
Ιρλανδία	1149,7	1165,3	1215,5	1164,3	1175,0
Ιταλία	27280,5	33492,3	34867,4	34691,9	32634,8
Λουξεμβούργο	394,2	427,7	381,4	509,9	625,2
Μάλτα	81,8	85,8	83,0	78,3	103,6
Ολλανδία	12895,3	13637,4	14083,7	13632,4	15560,1
Πορτογαλία	3384,2	3292,8	3723,4	3566,6	3904,2
Ισπανία	17986,5	17973,5	18840,9	20306,6	22293,2
Σουηδία	6074,9	6322,1	6968,6	7722,5	8620,0
Ηνωμένο Βασίλειο	61094,4	62064,9	63008,2	64081,6	69153,2

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία (οι τιμές είναι σε εκατ. \$)

Πίνακας 3.14

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε ποσοστό του ΑΕΠ, από το 1992 έως το 2000

Χώρα/Ετος	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Βουλγαρία	2,97%	2,61%	2,49%	2,37%	2,40%	2,43%	2,45%	2,65%	2,65%
Κροατία	7,61%	10,73%	11,15%	9,18%	8,16%	7,52%	5,60%	4,42%	3,02%
Τσεχία	...	2,33%	2,28%	1,84%	1,73%	1,66%	1,83%	1,86%	1,88%
Εσθονία	...	0,76%	1,04%	0,96%	0,87%	1,05%	1,07%	1,29%	1,38%
Ουγγαρία	2,18%	1,91%	1,82%	1,32%	1,26%	1,48%	1,27%	1,43%	1,51%
Λετονία	...	0,74%	0,84%	0,81%	0,64%	0,58%	0,59%	0,75%	0,88%
Λιθουανία	...	0,81%	0,49%	0,45%	0,50%	0,75%	1,23%	0,97%	1,22%
Πολωνία	2,23%	2,47%	2,27%	1,96%	1,97%	2,03%	2,02%	1,90%	1,83%
Ρουμανία	4,25%	2,74%	3,11%	2,61%	2,37%	3,02%	3,00%	2,64%	2,50%
Σλοβακία	...	2,00%	1,94%	3,15%	2,97%	2,28%	1,74%	1,57%	1,66%
Σλοβενία	2,25%	1,82%	1,65%	1,57%	1,54%	1,40%	1,36%	1,21%	1,09%
Αυστρία	1,10%	1,12%	1,09%	1,07%	1,05%	1,05%	1,02%	0,98%	0,98%
Βέλγιο	1,83%	1,74%	1,68%	1,57%	1,54%	1,48%	1,46%	1,39%	1,34%
Κύπρος	9,13%	4,07%	4,02%	3,04%	4,52%	5,57%	4,68%	2,73%	2,82%
Δανία	1,89%	1,91%	1,77%	1,69%	1,64%	1,62%	1,61%	1,56%	1,46%
Φινλανδία	1,91%	1,87%	1,76%	1,42%	1,53%	1,54%	1,46%	1,22%	1,24%
Γαλλία	2,69%	2,69%	2,66%	2,49%	2,41%	2,38%	2,23%	2,18%	2,09%
Γερμανία	1,86%	1,69%	1,55%	1,50%	1,47%	1,41%	1,39%	1,40%	1,36%
Ελλάδα	3,63%	3,60%	3,58%	3,17%	3,31%	3,37%	3,53%	3,36%	3,47%
Ιρλανδία	1,20%	1,14%	1,11%	1,01%	0,99%	0,92%	0,82%	0,75%	0,70%
Ιταλία	1,75%	1,79%	1,71%	1,47%	1,59%	1,63%	1,64%	1,68%	1,74%
Λουξεμβούργο	0,83%	0,71%	0,74%	0,60%	0,59%	0,61%	0,64%	0,57%	0,54%
Μάλτα	0,97%	1,00%	1,02%	0,84%	0,87%	0,82%	0,73%	0,68%	0,63%
Ολλανδία	2,21%	2,03%	1,91%	1,79%	1,76%	1,66%	1,58%	1,59%	1,43%
Πορτογαλία	1,81%	1,79%	1,68%	1,71%	1,60%	1,54%	1,42%	1,43%	1,41%
Ισπανία	2,04%	2,01%	2,00%	1,92%	1,81%	1,72%	1,76%	1,76%	1,73%
Σουηδία	2,34%	2,26%	2,13%	1,75%	1,48%	1,91%	1,87%	1,87%	1,82%
Ηνωμένο Βασίλειο	3,86%	3,59%	3,38%	2,85%	2,72%	2,56%	2,50%	2,42%	2,37%

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.15

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε ποσοστό του ΑΕΠ, από το 2001 έως το 2009

Χώρα/Ετος	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Βουλγαρία	2,86%	2,78%	2,69%	2,37%	2,24%	2,08%	2,23%	2,13%	1,74%
Κροατία	2,70%	2,71%	2,03%	1,74%	1,75%	1,67%	1,62%	1,83%	1,79%
Τσεχία	1,75%	1,82%	1,89%	1,71%	1,78%	1,57%	1,42%	1,23%	1,31%
Εσθονία	1,50%	1,67%	1,74%	1,70%	1,45%	1,39%	1,66%	1,77%	1,80%
Ουγγαρία	1,57%	1,59%	1,64%	1,47%	1,41%	1,22%	1,27%	1,18%	1,13%
Λετονία	1,04%	1,54%	1,61%	1,60%	1,61%	1,71%	1,55%	1,62%	1,38%
Λιθουανία	1,36%	1,27%	1,12%	1,20%	1,16%	1,17%	1,11%	1,13%	1,08%
Πολωνία	1,91%	1,90%	1,91%	1,87%	1,93%	1,92%	2,00%	1,75%	1,80%
Ρουμανία	2,42%	2,29%	2,09%	2,01%	2,01%	1,85%	1,49%	1,40%	1,28%
Σλοβακία	1,84%	1,78%	1,84%	1,65%	1,68%	1,59%	1,48%	1,46%	1,52%
Σλοβενία	1,30%	1,39%	1,40%	1,43%	1,42%	1,54%	1,44%	1,49%	1,59%
Αυστρία	0,91%	0,88%	0,91%	0,89%	0,85%	0,79%	0,90%	0,87%	0,83%
Βέλγιο	1,28%	1,22%	1,21%	1,15%	1,10%	1,06%	1,10%	1,22%	1,17%
Κύπρος	3,15%	2,13%	1,99%	1,96%	2,04%	1,90%	1,68%	1,63%	1,82%
Δανία	1,53%	1,51%	1,47%	1,42%	1,31%	1,38%	1,31%	1,36%	1,35%
Φινλανδία	1,14%	1,15%	1,45%	1,47%	1,46%	1,44%	1,29%	1,39%	1,56%
Γαλλία	2,03%	2,05%	2,10%	2,10%	2,02%	1,98%	1,91%	1,90%	2,10%
Γερμανία	1,32%	1,33%	1,32%	1,27%	1,07%	1,20%	1,17%	1,21%	1,31%
Ελλάδα	3,25%	3,08%	2,49%	2,61%	2,84%	2,78%	2,68%	2,98%	3,22%
Ιρλανδία	0,70%	0,63%	0,59%	0,57%	0,54%	0,51%	0,51%	0,58%	0,60%
Ιταλία	1,68%	1,71%	1,71%	1,68%	1,60%	1,52%	1,45%	1,54%	1,55%
Λουξεμβούργο	0,68%	0,59%	0,61%	0,61%	0,58%	0,52%	0,50%	0,36%	0,37%
Μάλτα	0,67%	0,64%	0,63%	0,67%	0,82%	0,65%	0,62%	0,62%	0,68%
Ολλανδία	1,44%	1,43%	1,44%	1,43%	1,40%	1,39%	1,35%	1,31%	1,40%
Πορτογαλία	1,44%	1,46%	1,43%	1,50%	1,59%	1,51%	1,38%	1,42%	1,53%
Ισπανία	1,63%	1,46%	1,42%	1,43%	1,39%	1,37%	1,36%	1,37%	1,36%
Σουηδία	1,78%	1,64%	1,60%	1,44%	1,41%	1,32%	1,30%	1,16%	1,16%
Ηνωμένο Βασίλειο	2,41%	2,49%	2,55%	2,50%	2,42%	2,37%	2,37%	2,49%	2,65%

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.16

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε ποσοστό του ΑΕΠ, από το 2010 έως το 2018

Χώρα/Ετος	2010	2011	2012	2013	20014	2015	2016	2017	2018
Βουλγαρία	1,64%	1,31%	1,33%	1,45%	1,31%	1,25%	1,24%	1,22%	1,45%
Κροατία	1,67%	1,74%	1,66%	1,62%	1,82%	1,75%	1,59%	1,64%	1,55%
Τσεχία	1,19%	1,08%	1,06%	1,02%	0,97%	0,95%	1,00%	0,96%	1,09%
Εσθονία	1,70%	1,68%	1,90%	1,91%	1,93%	2,03%	2,07%	2,01%	2,01%
Ουγγαρία	1,02%	1,04%	1,03%	0,94%	0,86%	0,90%	1,00%	1,19%	1,01%
Λετονία	1,08%	1,07%	0,91%	0,94%	0,94%	1,04%	1,45%	1,59%	2,06%
Λιθουανία	0,88%	0,79%	0,77%	0,76%	0,88%	1,14%	1,48%	1,71%	1,97%
Πολωνία	1,85%	1,80%	1,81%	1,80%	1,92%	2,14%	1,95%	1,90%	2,04%
Ρουμανία	1,23%	1,24%	1,17%	1,29%	1,35%	1,45%	1,43%	1,73%	1,79%
Σλοβακία	1,25%	1,07%	1,08%	0,98%	0,98%	1,11%	1,12%	1,10%	1,22%
Σλοβενία	1,60%	1,29%	1,17%	1,05%	0,97%	0,93%	1,00%	0,98%	0,98%
Αυστρία	0,82%	0,79%	0,78%	0,75%	0,75%	0,70%	0,73%	0,76%	0,75%
Βέλγιο	1,09%	1,05%	1,04%	1,01%	0,97%	0,91%	0,89%	0,88%	0,89%
Κύπρος	1,85%	1,74%	1,65%	1,61%	1,54%	1,65%	1,40%	1,57%	1,76%
Δανία	1,40%	1,31%	1,35%	1,23%	1,15%	1,11%	1,15%	1,14%	1,28%
Φινλανδία	1,49%	1,49%	1,53%	1,53%	1,45%	1,45%	1,42%	1,35%	1,36%
Γαλλία	1,97%	1,89%	1,87%	1,85%	1,86%	1,87%	1,92%	1,91%	1,84%
Γερμανία	1,27%	1,21%	1,24%	1,19%	1,15%	1,14%	1,15%	1,15%	1,17%
Ελλάδα	2,75%	2,52%	2,44%	2,37%	2,35%	2,46%	2,57%	2,56%	2,72%
Ιρλανδία	0,57%	0,54%	0,51%	0,50%	0,46%	0,34%	0,34%	0,31%	0,29%
Ιταλία	1,50%	1,48%	1,43%	1,40%	1,28%	1,21%	1,33%	1,36%	1,36%
Λουξεμβούργο	0,44%	0,38%	0,36%	0,36%	0,37%	0,42%	0,38%	0,50%	0,50%
Μάλτα	0,65%	0,58%	0,53%	0,51%	0,49%	0,47%	0,51%	0,48%	0,43%
Ολλανδία	1,33%	1,29%	1,24%	1,17%	1,16%	1,13%	1,16%	1,16%	1,22%
Πορτογαλία	1,49%	1,49%	1,41%	1,44%	1,31%	1,33%	1,54%	1,24%	1,34%
Ισπανία	1,39%	1,33%	1,42%	1,27%	1,25%	1,27%	1,14%	1,23%	1,25%
Σουηδία	1,19%	1,10%	1,13%	1,11%	1,13%	1,07%	1,05%	1,02%	1,03%
Ηνωμένο Βασίλειο	2,57%	2,50%	2,42%	2,29%	2,18%	2,05%	1,98%	1,95%	1,94%

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 3.17

Στοιχεία Αμυντικών Δαπανών κρατών μελών της ΕΕ σε ποσοστό του ΑΕΠ, από το 2019 έως το 2023

Χώρα/Έτος	2019	2020	2021	2022	2023
Βουλγαρία	3,13%	1,59%	1,52%	1,59%	1,85%
Κροατία	1,60%	1,70%	1,97%	1,79%	1,78%
Τσεχία	1,15%	1,32%	1,40%	1,38%	1,52%
Εσθονία	2,04%	2,30%	2,03%	2,16%	2,87%
Ουγγαρία	1,34%	1,76%	1,32%	1,84%	2,13%
Λετονία	2,02%	2,16%	2,09%	2,09%	2,27%
Λιθουανία	2,00%	2,07%	1,96%	2,45%	2,72%
Πολωνία	1,98%	2,29%	2,24%	2,23%	3,83%
Ρουμανία	1,84%	2,01%	1,85%	1,72%	1,61%
Σλοβακία	1,70%	1,92%	1,74%	1,81%	2,02%
Σλοβενία	1,05%	1,06%	1,23%	1,29%	1,34%
Αυστρία	0,75%	0,88%	0,87%	0,77%	0,84%
Βέλγιο	0,89%	1,01%	1,04%	1,18%	1,21%
Κύπρος	1,79%	1,92%	1,84%	1,82%	1,82%
Δανία	1,30%	1,38%	1,30%	1,37%	1,95%
Φινλανδία	1,35%	1,43%	1,29%	1,57%	2,42%
Γαλλία	1,84%	2,00%	1,91%	1,93%	2,06%
Γερμανία	1,26%	1,37%	1,32%	1,38%	1,52%
Ελλάδα	2,62%	3,07%	3,87%	4,02%	3,23%
Ιρλανδία	0,28%	0,27%	0,25%	0,22%	0,22%
Ιταλία	1,31%	1,74%	1,68%	1,69%	1,61%
Λουξεμβούργο	0,55%	0,58%	0,47%	0,63%	0,75%
Μάλτα	0,50%	0,57%	0,49%	0,43%	0,56%
Ολλανδία	1,32%	1,44%	1,40%	1,35%	1,53%
Πορτογαλία	1,37%	1,43%	1,52%	1,40%	1,52%
Ισπανία	1,23%	1,37%	1,35%	1,43%	1,51%
Σουηδία	1,09%	1,15%	1,19%	1,31%	1,47%
Ηνωμένο Βασίλειο	1,99%	2,16%	2,07%	2,07%	2,26%

Πηγή SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Τα παραπάνω διαγράμματα μας δείχνουν ότι κατά μέσο όρο όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. δεν παρουσιάζουν μεγάλες αλλαγές στις αμυντικές τους δαπάνες. Υπάρχουν κράτη τα οποία έχουν μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με άλλα ωστόσο στο γενικό τους σύνολο όσον αφορά το χρονικό πλαίσιο της δεκαετίας δεν υπάρχουν απότομες αλλαγές. Αυτό ουσιαστικά οδηγεί στο συμπέρασμα ότι Η διαφορά μεταξύ

των μεγεθών υπόκειται στο χρονικό πλαίσιο άνω των 20 ετών κάτι το οποίο αποτελεί μια μία φυσική αλλαγή καθώς τα δεδομένα γύρω από το πλαίσιο της άμυνας και της πολιτικής ασφάλειας δημιουργεί διαφορετικές απαιτήσεις.

3.3. Ταμείο Άμυνας ως εργαλείο πολιτικής αμυντικών δαπανών

Το Defense Fund ή αλλιώς Ταμείο Άμυνας, είναι ένας χρηματοοικονομικός μηχανισμός. Μέσω αυτού η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να προάγει μια πιο ενιαία, αποτελεσματική και ανεξάρτητη πολιτική ασφαλείας και άμυνας, αντιμετωπίζοντας τις σύγχρονες προκλήσεις και απειλές.

Οι μορφές που μπορεί να πάρει το αμυντικό ταμείο ενισχύοντας την αμυντική συνεργασία και την ικανότητα των κρατών μελών περιλαμβάνουν:

- Χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης. Υποστήριξη έργων που αφορούν την έρευνα και την ανάπτυξη νέων αμυντικών τεχνολογιών.
- Προγράμματα Συνεργασίας. Ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργασιών μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη κοινών αμυντικών προγραμμάτων.
- Επενδύσεις σε υλικά και υποδομές. Χρηματοδοτήσεις για την αναβάθμιση και την ανάπτυξη υποδομών και υλικών στον τομέα της άμυνας.
- Δημόσιες συναλλαγές. Υποστήριξη μέσω δημόσιων διαγωνισμών για την προμήθεια αμυντικών συστημάτων και υπηρεσιών.
- Επιχορηγήσεις και υποστήριξη προγραμμάτων. Παροχή επιχορηγήσεων σε αμυντικές βιομηχανίες για την υποστήριξη καινοτόμων προσεγγίσεων.

Η εκτίμηση του ποσού που θα διατεθεί για το χρονικό διάστημα 2021-2027 όπως εκτιμάται από το ευρωπαϊκό συμβούλιο ανέρχεται στο συνολικό ποσό των 7,9 δις ευρώ. Από αυτό το σύνολο τα 5,3 δις ευρώ θα διατεθούν στο πλαίσιο των δράσεων και δραστηριοτήτων ανάπτυξης (έργα, και αμυντικές τεχνολογίες) ενώ 2,6 δις ευρώ θα διατεθούν αποκλειστικά στον τομέα της έρευνας. Μεγάλη βαρύτητα δίνεται επίσης στον τομέα της καινοτομίας καθώς το 4 με 8 % των παραπάνω πόρων θα διατεθεί στην ανάπτυξη και χρησιμοποίηση καινοτόμων εξοπλισμών.³³ Η χρηματοδοτική αυτή στήριξη του ταμείου παρέχεται με τη μορφή επιχορηγήσεων και αφορά διάφορα είδη δράσεων της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγική ικανότητα και να αντιμετωπιστούν διάφορα προβλήματα.

³³ <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/european-defence-fund/>

Ουσιαστικά το Αμυντικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά ένα σύνολο το οποίο επιδιώκει να βελτιώσει την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Βιομηχανίας και να υποστηρίξει την στρατηγική αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό το οποίο επιδιώκει να συντονίσει το Defense Fund αναφέρεται στα παρακάτω ζητήματα:

- Στρατηγική Κατεύθυνση. Η ΚΕΠΠΑ παρέχει το γενικό πλαίσιο και την στρατηγική κατεύθυνση για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στοχεύοντας στην πρόληψη των συγκρούσεων και στη διαχείριση διεθνών κρίσεων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το Defense Fund, συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της ΚΕΠΠΑ, παρέχοντας χρηματοδότηση για την ανάπτυξη καινοτόμων αμυντικών τεχνολογιών και ικανοτήτων.
- Ενίσχυση της αμυντικής συνεργασίας. Το Defense Fund στηρίζει έργα κοινού αμυντικού ενδιαφέροντος και ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την ανάπτυξη νέων αμυντικών τεχνολογιών και συστημάτων. Αυτή η συνεργασία συμβάλλει στην ενίσχυση της συνολικής αμυντικής αρχιτεκτονικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζοντας τους στόχους της ΚΕΠΠΑ για κοινή ασφάλεια.
- Οικονομική και τεχνολογική βάση. Ενώ όπως έχουμε αναφέρει η ΚΕΠΠΑ εστιάζει περισσότερο στις πολιτικές και στρατιωτικές πτυχές, το Defense Fund παρέχει την οικονομική και τεχνολογική βάση για την ανάπτυξη αυτών των στρατηγικών. Τα έργα τα οποία χρηματοδοτούνται από το αμυντικό ταμείο μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν συστήματα επιτήρησης, κρυπτοασφάλειας, τα οποία ενισχύουν την επιχειρησιακή ικανότητα των κρατών μελών στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.
- Αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένα από τα κοινά ενδιαφέροντα της ΚΕΠΠΑ και του Defense Fund είναι η ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. το αμυντικό ταμείο προωθεί την ανθεκτικότητα της Ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας και μειώνει την εξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από εξωτερικούς προμηθευτές, υποστηρίζοντας μια πιο αυτόνομη και συνεκτική εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας.
- Συμβολή και συλλογική άμυνα. Ενώ το NATO παραμένει ο πυλώνας της συλλογικής άμυνας στην Ευρώπη, η ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων μέσω του ταμείου άμυνας συμβάλλει στη συνολική αμυντική στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας την ένα πιο αξιόλογο σύμμαχο στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και της γενικότερης σχέσης με το NATO.

Η διαδικασία λειτουργίας και δημιουργίας του Defense Fund της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει αρκετά στάδια και στοιχεία, τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας. Ο βασικός σκοπός και η προτεραιότητα του ταμείου αυτού είναι η χρηματοδότηση σχεδίων και έργων στον τομέα της άμυνας, προωθώντας την καινοτομία και την αποτελεσματικότητα στην αμυντική βιομηχανία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ταμείο χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και μπορεί να συνδυαστεί με εθνικές χρηματοδοτήσεις από τα κράτη μέλη. Η χρηματοδοτική στήριξη μπορεί να αφορά έρευνες, ανάπτυξη και παραγωγή αμυντικών συστημάτων.³⁴

Το Defense Fund προωθεί τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, ενθαρρύνει κοινοπραξίες και συνεργασίες στην ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων. Επίσης, το ταμείο άμυνας αποσκοπεί στην υποστήριξη συνεργασιών μεταξύ κρατών μελών και της αμυντικής βιομηχανίας με στόχο την μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, το ταμείο περιλαμβάνει διαδικασίες επιτήρησης για την διασφάλιση ότι οι πόροι χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά και ότι οι στόχοι επιτυγχάνονται συμπεριλαμβανομένων τακτικών εκθέσεων και αξιολογήσεων. Υπάρχουν επίσης διαδικασίες υποβολής προτάσεων όπου οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις για χρηματοδότηση. Οι προτάσεις αξιολογούνται με βάση την καινοτομία, τη στρατηγική σημασία και την κοστολογική αποτελεσματικότητα.

Η ίδρυση και η λειτουργία του Defense Fund είναι μέρος της ευρύτερης στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της ασφάλειας και της άμυνας, ιδίως σε ένα περιβάλλον γεωπολιτικής αστάθειας.

3.4. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA) και ΚΕΠΠΑ

Ο ρόλος του ευρωπαϊκού οργανισμού άμυνας μπορεί να συνοψιστεί σε ένα μεγάλο μέρος στον στρατηγικό σχεδιασμό όπου παρέχεται στρατιωτική υποστήριξη στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη και τον προγραμματισμό υποδομών και ικανοτήτων που απαιτούνται για την άμυνα. Ο EDA ενθαρρύνει και προάγει την συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στην ανάπτυξη αμυντικών προγραμμάτων και συστημάτων, ώστε να υπάρχει μία κοινή πολιτική δαπανών.

³⁴ Για ζητήματα προϋπολογισμού επί των αμυντικών δαπανών, δείτε Κόλλιας (2017).

Η προώθηση της συνεργασίας συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός κοινού προγράμματος της αμυντικής ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστιάζοντας στην ανταγωνιστικότητα και την αναγκαία επιχειρηματική ετοιμότητα. Επίσης ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας υποστηρίζει την έρευνα και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και συστημάτων άμυνας που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των ευρωπαϊκών δυνάμεων.

Ο EDA και η ΚΕΠΠΑ αποτελούν δύο θεμελιώδεις πτυχές της Ευρωπαϊκής προσπάθειας για την ενίσχυση της ασφάλειας και της αμυντικής ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σχέση τους είναι αλληλένδετη καθώς ο EDA λειτουργεί ως υποστηρικτικός πυλώνας για την εφαρμογή των στρατηγικών και πολιτικών που διαμορφώνονται από την ΚΕΠΠΑ.

Εξετάζοντας την βασική αποστολή του ευρωπαϊκού οργανισμού άμυνας και της ΚΕΠΠΑ θα μπορούσαμε να εστιάσουμε στους παρακάτω τομείς:

- Βελτίωση των αμυντικών ικανοτήτων. Ο Οργανισμός άμυνας της ευρωπαϊκής ένωσης εστιάζει στην ανάπτυξη και βελτίωση των αμυντικών ικανοτήτων των κρατών μελών μέσω της συνεργασίας και της συντονισμένης προσπάθειας για την ανάπτυξη προγραμμάτων και τεχνολογιών.
- Υποστήριξη της ευρωπαϊκής πολιτικής άμυνας. Η EDA στοχεύει στην συμβολή, στην υλοποίηση και στην διαμόρφωση των πολιτικών και στρατηγικών που συνδέονται με την ασφάλεια και την άμυνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προώθηση της σημασίας της Ευρώπης ως έναν ιδιαίτερο και σημαντικό παράγοντα στον τομέα της άμυνας σε διεθνές επίπεδο, ταυτόχρονα γίνεται η ενίσχυση της αμυντικής συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών.
- Προώθηση Στρατηγικής Αυτονομίας. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός άμυνας στοχεύει στην στήριξη και ανάπτυξη στρατηγικής αυτονομίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση στην δυνατότητα εφαρμογής των πολιτικών άμυνας χωρίς εξωτερική βοήθεια. Αυτό ουσιαστικά είναι μία πολύ σημαντική αποστολή καθώς βασική τοποθέτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο διαχωρισμός και η ανεξαρτητοποίηση των δυνάμεων άμυνας από διάφορους εξωτερικούς παράγοντες και συμμαχίες.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι παρά την εντυπωσιακή ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας στην Ευρώπη, υπάρχουν πολλές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ένα πολύ βασικό ζήτημα είναι ο καταμερισμός της

αγοράς. Κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τα δικά της αμυντικά συστήματα και τις δικές της αμυντικές απαιτήσεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε επαναλαμβανόμενα αμυντικά δεδομένα και σπατάλη οικονομικών πόρων.

Ο EDA από την πλευρά του εργάζεται για να διασφαλίσει ότι οι αμυντικές ικανότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν τους στρατηγικούς στόχους που καθορίζονται από την ΚΕΠΠΑ, παρέχοντας τις απαραίτητες υποδομές και ικανότητες για την ανάλυση και αντιμετώπιση εξωτερικών απειλών.

Επιπροσθέτως, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Άμυνας προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας, ενισχύοντας τη συντονισμένη προσπάθεια που απαιτείται για την υλοποίηση των πολιτικών ΚΕΠΠΑ. Η συνεργασία αυτή είναι επωφελής για την βελτίωση των στρατηγικών ικανοτήτων και την αποφυγή της επικάλυψης και των ανισορροπιών στις αμυντικές δαπάνες των χωρών-μελών καθώς και για την ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων οι οποίες θα πρέπει να βρίσκονται σε ετοιμότητα για να αντιμετωπίσουν τις κρίσεις οι οποίες προκύπτουν

Πρόκειται για τις δυνάμεις ταχείας αντίδρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο παρελθόν οι δυνάμεις αυτές ονομαζόταν Eurofor και είχαν αναλάβει δράση στην Αλβανία και στην Βόρεια Μακεδονία με σκοπό την επίλυση του προσφυγικού προβλήματος. Το 2020 τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβαν την υλοποίηση της πρωτοβουλίας με ονομασία «Στρατηγική πυξίδα» ή οποία ουσιαστικά θα συμβάλλει στην καθοδήγηση της μελλοντικής δράσης της ΕΕ και στην αντιμετώπιση αναδυόμενων απειλών.³⁵

Επιπλέον, η EDA λειτουργεί σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς και στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σχετίζονται με την ασφάλεια όπως η Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης της Ένωσης.³⁶ Αυτή η συνεργασία διευκολύνει τον συντονισμό των προσπαθειών μεταξύ των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στην εξωτερική πολιτική και στην ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³⁵ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/defence-security/#compass>

³⁶ Η υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί μία υπηρεσία η οποία βρίσκεται υπό την εποπτεία του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης και αφορά θέματα της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας συνδράμοντας στις διπλωματικές υπηρεσίες και στηρίζοντας την εφαρμογή της συνοχής σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής μεταξύ των κρατών της ευρωπαϊκής ένωσης. « Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης»: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/european-external-action-service.html>

3.5. Σχέση EDA και OCCAR

Ο OCCAR³⁷ είναι ένας διεθνής οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1996 και επικεντρώνεται σε αμυντικά εξοπλιστικά προγράμματα και στη διαχείριση κοινών εξοπλιστικών προγραμμάτων μεταξύ κρατών μελών που επιθυμούν να συνεργαστούν στον τομέα αμυντικής προμήθειας και ανάπτυξης.

Η έδρα του οργανισμού βρίσκεται στην Βόννη της Γερμανίας και ο κύριος ρόλος και οι λειτουργίες του έχουν όπως παρακάτω:

- Διαχείριση Κοινών Προγραμμάτων. Ο OCCAR διαχειρίζεται και προωθεί κοινά εξοπλιστικά προγράμματα που διενεργούνται από τα κράτη-μέλη. Αυτά περιλαμβάνουν στρατιωτικά συστήματα, αεροσκάφη, πλοία και άλλα στρατιωτικά οχήματα.
- Αποτελεσματικότητα και κόστος. Βασικός στόχος του οργανισμού είναι να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά και να μειώσει το κόστος των προγραμμάτων μέσω της κοινής ανάπτυξης και προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού.
- Κοινοί στόχοι άμυνας. Ο οργανισμός βοηθά στην εναρμόνιση των απαιτήσεων και προτύπων μεταξύ των κρατών μελών για να εξασφαλίσει ότι ο εξοπλισμός είναι συμβατός με τις προσδοκίες των κρατών και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κάθε χώρας.
- Εξασφάλιση Συνεργασίας. Ο οργανισμός ενθαρρύνει την συνεργασία μεταξύ εταίρων κρατών μελών στην ανάπτυξη και εκτέλεση εξοπλιστικών προγραμμάτων για την επίτευξη της μέγιστης αποδοτικότητας και την μείωση του κόστους.
- Προώθηση καινοτομίας. Ο OCCAR επικεντρώνεται στην καινοτομία και την τεχνολογική πρόοδο, εστιάζοντας σε αμυντικά συστήματα και εφαρμογές που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες.
- Στήριξη Βιομηχανίας Άμυνας. Υποστήριξη της Ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω των προγραμμάτων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και παραγωγή στρατιωτικών συστημάτων.

Κατόπιν των παραπάνω βασικών ρόλων του οργανισμού OCCAR διαμορφώνεται ο κύριος βασικός σκοπός του ο οποίος είναι να βελτιώνει την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των αμυντικών προγραμμάτων που αναπτύσσονται από Ευρωπαϊκά

³⁷ Organization for joint Armament Cooperation. Οργανισμός Κοινής Εξοπλιστικής Συνεργασίας.
<https://www.occar.int>

κράτη με μια σειρά άμεσων και κομβικών στόχων. Για να επιτευχθούν τα παραπάνω ο οργανισμός στοχεύει:

- Μείωση του κόστους καθώς και κάλυψη των δαπανών μέσω προγραμμάτων συνεργασίας.
- Αύξηση αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας.
- Εξασφάλιση συνεχούς εξέλιξης και δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει την τεχνολογική και στρατηγική εξέλιξη για τις ένοπλες δυνάμεις των κρατών μελών.

Όσον αφορά τα κράτη τα οποία συμμετέχουν στον οργανισμό και συνεργάζονται στο πλαίσιο της ανάπτυξης κοινών εξοπλιστικών προγραμμάτων, ιδρυτικά μέλη είναι , η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, και το Βέλγιο.³⁸

Στο πλαίσιο αυτό και με την συνεργασία των παραπάνω κρατών, ο οργανισμός έχει άμεση σχέση με τα εξοπλιστικά συστήματα μέσω της διαχείρισης και εκτέλεσης κοινών προγραμμάτων. Ο οργανισμός επιβλέπει μεγάλης κλίμακας προγράμματα εξοπλισμού όπως η ανάπτυξη όλων των τύπων αμυντικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων εκσυγχρονισμένων αεροσκαφών, πλοίων και τεθωρακισμένων οχημάτων. Επίσης ο OCCAR διαχειρίζεται κονδύλια και πόρους που σχετίζονται με τις αναπτυξιακές στρατηγικές του τομέα της άμυνας.

Η σχέση μεταξύ του οργανισμού OCCAR και της ΚΕΠΠΑ της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι στενή και αποτελείται από σταθερή συνεργασία. Ο ρόλος του OCCAR όπως προαναφέρθηκε, επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και τη διαχείριση κοινών εξοπλιστικών προγραμμάτων όπου προωθείται η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα των εξοπλιστικών συστημάτων, εστιάζοντας στην αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των αμυντικών προμηθειών. Η ΚΕΠΠΑ, από την δική της πλευρά καθορίζει τις στρατηγικές κατευθύνσεις για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας και επικεντρώνεται στην διαχείριση κρίσεων, στην ασφάλεια και στην αποτελεσματική αντίληψη των εξωτερικών προκλήσεων.

Γίνεται σαφές ότι πρόκειται για δύο τομείς οι οποίοι απαιτούν συνεργασία προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική και αξιόπιστη ασφάλεια μέσω των κοινών εξοπλιστικών προγραμμάτων των κοινοπραξιών και της συνεργασίας των

³⁸ <https://www.occar.int/about-us/history>

κρατών μελών. Ο OCCAR υποστηρίζει τις στρατηγικές διατάξεις της ΚΕΠΠΑ διότι η αμυντική ικανότητα και τα εξοπλιστικά προγράμματα που διαχειρίζεται είναι κρίσιμα για την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων που καθορίζει η ΚΕΠΠΑ. Με την ανάπτυξη κοινών αμυντικών δυνατοτήτων ο οργανισμός OCCAR συμβάλλει στην ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η επιτυχής υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων που διαχειρίζεται ο OCCAR μπορεί να εξασφαλίσει ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις των κρατών μελών θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε κρίσεις και να συμμετάσχουν σε αποστολές οι οποίες συνδέονται με την ΚΕΠΠΑ. Επιπλέον, ο OCCAR μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση των στρατιωτικών ικανοτήτων των κρατών μελών, οι οποίες είναι αναγκαίες για τις αποστολές διαχείρισης κρίσεων που διοργανώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ. Χωρίς τις κατάλληλες ικανότητες και εξοπλιστικά συστήματα, η δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταποκριθεί σε κρίσεις περιορίζεται. Επιπροσθέτως, ο OCCAR μπορεί να συνεργάζεται και με άλλους και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως ο EDA καθώς και το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁹ για την στήριξη της ΚΕΠΠΑ, προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας.

Συνοψίζοντας, η σχέση του οργανισμού OCCAR με την ΚΕΠΠΑ είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο OCCAR διευκολύνει την πρακτική εφαρμογή των στρατηγικών στόχων που θέτει η ΚΕΠΠΑ μέσω κοινών προγραμμάτων εξοπλισμού,, ενισχύοντας την ασφάλεια και την ικανότητα των κρατών μελών να ανταπεξέλθουν σε κρίσεις. Ένας καλά συντονισμένος ρόλος μεταξύ των δύο οργανισμών μπορεί να διευκολύνει τη στήριξη σε στρατηγικές κοινές δράσεις και να ενισχύσει τις αμυντικές ικανότητες στην περιοχή της Ευρώπης.

³⁹ Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων είναι αρμόδιο για την **εξωτερική δράση της ΕΕ**, στην οποία περιλαμβάνονται η εξωτερική πολιτική, η άμυνα και η ασφάλεια, το εμπόριο, η συνεργασία για την ανάπτυξη και η ανθρωπιστική βοήθεια. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/fac/>

3.6. Σχέση NSPA και OCCAR

Η Συνεργασία και ο συντονισμός δύο σημαντικών οργανισμών, του OCCAR) και της NSPA (NATO Support Procurement Agency) είναι ιδιαίτερα σημαντική και σχετίζεται με την προμήθεια και την υποστήριξη στρατιωτικών δυνάμεων και ικανοτήτων, οι οποίες εξυπηρετούν διαφορετικούς στόχους και λειτουργούν σε διαφορετικά περιβάλλοντα.

Οι οργανισμοί έχουν την δυνατότητα να συνεργάζονται σε ζητήματα που αφορούν την υποστήριξη στρατιωτικών συστημάτων και τις προμήθειες. Μέσω κοινού σχεδιασμού και ανάπτυξης προγραμμάτων, μπορούν να ενισχύσουν την ικανότητα των κρατών μελών να ανταποκριθούν σε κλιμακούμενες απειλές. Η συνεργασία τους αλληλοσυμπληρώνεται βασιζόμενη στους στόχους των κρατών μελών, καθώς ο OCCAR επικεντρώνεται στην ευρωπαϊκή συνεργασία και ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων, ενώ η NSPA εστιάζει στην υποστήριξη και τον εφοδιασμό με συστήματα και υπηρεσίες στο πλαίσιο του NATO.

Ο OCCAR μπορεί να συνεργάζεται με την NSPA σε συγκεκριμένα προγράμματα ή έργα όπου υπάρχει ανάγκη για κοινές προμήθειες ή εφοδιαστική υποστήριξη. Αυτή η συνεργασία είναι ενδεχομένως χρήσιμη για την ανάπτυξη νέων εξοπλισμών ή για την παροχή υποστήριξης σε μελλοντικές αποστολές και επιχειρήσεις.

Ειδικότερα σε γεωπολιτικά ζητήματα οι εργασίες του OCCAR και της NSPA μπορούν να συνδυαστούν για την αποτελεσματική ανταπόκριση σε προκλήσεις ασφαλείας στην ευρωπαϊκή περιοχή. Η συνεργασία μεταξύ των δύο μπορεί να ενισχύσει την πρόληψη και την αντίκρουση απειλών. Η σχέση ανάμεσα στον OCCAR και την NSPA είναι καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας και της ετοιμότητας των κρατών μελών που ανήκουν στους οργανισμούς αυτούς. Οι κοινοί στόχοι τους στην με σκοπό την εξασφάλιση στρατιωτικών συστημάτων ενισχύουν την συνολική ικανότητα ασφαλείας. Μέσω της συνεργασίας τους δημιουργείται ένα πιο αποτελεσματικό και ολοκληρωμένο περιβάλλον ασφαλείας για κάθε κράτος μέλος.

3.7. Σχέση NSPA και ΚΕΠΠΑ.

Η NSPA και η ΚΕΠΠΑ αποτελούν τον συνδυασμό οργανισμού και πολιτικής ο οποίος είναι ζωτικής σημασίας ρόλος για την ασφάλεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η λειτουργία τους αναπτύσσεται σε δύο διαφορετικούς τομείς και σε πλαίσια τα οποία στοχεύουν σε ξεχωριστούς στόχους. Η σχέση τους είναι

σημαντική για τη συνολική ασφάλεια της Ευρώπης καθώς και την κοινή στρατηγική άμυνας.

Όσον αφορά την NSPA, αποτελεί τον οργανισμό υποστήριξης και προμηθειών του NATO. Αναλαμβάνει την ευθύνη για την υποστήριξη και τον εφοδιασμό των στρατευμάτων και των κοινοτήτων, παρέχοντας υπηρεσίες logistics, συντήρησης και προμηθειών. Στοχεύει στην εξασφάλιση της ετοιμότητας και της αποτελεσματικότητας των δυνάμεων του NATO μέσω διάφορων προγραμμάτων υποστήριξης και συνεργασιών εφοδιασμού και κοινοπραξιών.

Η συνεργασία μεταξύ NSPA και ΚΕΠΠΑ είναι καθοριστική σε περιόδους κρίσης και ασφάλειας. Η συμπλήρωση των στρατηγικών και των δυνατοτήτων που προσφέρει η NSPA με τις πολιτικές δράσεις και τους στόχους που έχει η ΚΕΠΠΑ μπορεί να ενισχύει την στρατηγική συνοχής μεταξύ των κρατών. Η συνεργασία μπορεί επίσης να αναπτύσσεται και στο πλαίσιο προγραμμάτων διαχείρισης κρίσεων. Η ΚΕΠΠΑ μπορεί να αναθέσει σε στρατιωτικές αποστολές του NATO τη συνδρομή και την υποστήριξη με τον εφοδιασμό και τις υπηρεσίες που παρέχει η NSPA, εξασφαλίζοντας μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Η NSPA και η ΚΕΠΠΑ είναι δύο θεμελιώσεις πυλώνες της ασφάλειας και της άμυνας στην Ευρώπη που συνεργάζονται σε πρωτοβουλίες που ενισχύουν την ασφάλεια.

3.8. Κοινή Πολιτική Προμηθειών

Ένα πολύ βασικό ερώτημα το οποίο δημιουργείται μέσα από την ύπαρξη του οργανισμού OCCAR, της NSPA και της EDA είναι το αν υπάρχει κοινή πολιτική προμηθειών η οποία τηρείται από τα κράτη μέλη μέσα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αν κατά πόσο κάτι τέτοιο εφόσον υφίσταται είναι θετικό.

Η δημιουργία μιας κοινής πολιτικής προμηθειών στον τομέα της άμυνας και των εξοπλισμών αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τα κράτη μέλη της. Αν και οι πολιτικές προμηθειών στο πλαίσιο της Ένωσης είναι διαφορετικές όπως έχει προαναφερθεί, ανάλογα με την εκάστοτε εξωτερική πολιτική που ακολουθεί κάθε χώρα, η φιλοσοφία της κοινής πολιτικής προμηθειών ενισχύεται από τη σημασία της συνεργασίας και της αλληλεγγύης στην ασφάλεια και την άμυνα.

Με τον συντονισμό των προμηθειών, τα κράτη μέλη μπορούν να επωφεληθούν από τις οικονομίες κλίμακας. Οι κοινές αγορές συστημάτων και υπηρεσιών μειώνουν το συνολικό και το μέσο κόστος αντίστοιχα και επιτρέπουν στους αγοραστές να

διαπραγματεύονται καλύτερες τιμές. Επιπλέον, μια κοινή πολιτική προμηθειών μπορεί να διευκολύνει τη διαδικασία αγοράς και προμήθειας μέσω συντονισμένων διαδικασιών και κανόνων. Αυτό μειώνει την δημιουργία επιπρόσθετων προμηθειών καθώς και τις διαρκείς αναζητήσεις σε διάφορα κράτη (Hartley 2003; Kollias 2008; Metaxas and Economou 2012). Η κοινή στάση στις προμήθειες καθιστά μια πιο ισχυρή και σταθερή αγορά εξοπλιστικών συστημάτων

Η κοινή συνεργασία στον τομέα των προμηθειών ενισχύει την ανάπτυξη κοινών αμυντικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων στρατιωτικών οχημάτων, τεχνολογιών και υπηρεσιών. Αυτές οι κοινές ικανότητες δίνουν τη δυνατότητα στις δυνάμεις να λειτουργούν καλύτερα σε συνδυασμένες αποστολές όπου συμμετέχουν διάφορα κράτη μέλη της Ε.Ε. Μια κοινή πολιτική προμηθειών μπορεί επίσης να εστιάσει στην κοινή χρηματοδότηση ερευνητικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων, προωθώντας καινοτόμες λύσεις στα αμυντικά ζητήματα. Ο συνδυασμός τεχνολογίας και πόρων μεταξύ κρατών μελών ενθαρρύνει την καινοτομία. Κάτι τέτοιο συμβαίνει σε αρκετές κοινοπραξίες της NSPA όπου ουσιαστικά συμμετέχουν χώρες που στο ευρύτερο πλαίσιο βρίσκονται εντός της συμμαχίας του NATO, ωστόσο αποτελούν και κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέτοιες κοινοπραξίες όπως η CCE, HAWK, COMMITTEE και διάφορες ακόμη, παρέχουν στα στρατεύματα των ενόπλων δυνάμεων υλικά-ανταλλακτικά τα οποία δεν δύναται να βρεθούν σε εγχώρια αγορά κάτι το οποίο ουσιαστικά σημαίνει ότι η προμήθεια πραγματοποιείται από κοινό προμηθευτή.

Κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ μπορεί να συμμετέχει σε όσες κοινοπραξίες θελήσει και να επιλέξει ποια θα είναι η πηγή προμήθειας των υλικών-ανταλλακτικών ή οποιουδήποτε στρατιωτικού εξοπλισμού μέσα από το σύνολο των συγκεκριμένων προμηθευτών των οποίων εξυπηρετούν τις συμμαχίες και την Ένωση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Ελλάδα έχει την πηγή προμήθειων της NSPA και της FMS. Αυτές οι δύο πηγές είναι υποστηριζόμενες από το NATO ωστόσο η NSPA λειτουργεί στα Ευρωπαϊκά δεδομένα των κρατών μελών.

Με την εφαρμογή κοινής πολιτικής προμηθειών, η ΕΕ μπορεί να υποστηρίξει τις τοπικές και περιφερειακές αμυντικές βιομηχανίες, μειώνοντας την εξάρτηση από εξωτερικούς προμηθευτές και ενισχύοντας την αμυντική αυτάρκεια. Επίσης με τη σύσταση κοινών αμυντικών προμηθειών, τα κράτη μέλη επιδεικνύουν πολιτική και στρατηγική αλληλεγγύη, ενισχύοντας την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τη συνεργασία μεταξύ τους.

Το ερώτημα το οποίο τίθεται για το αν υπάρχει κοινή πολιτική προμηθειών, απαντάται θετικά καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της κοινής πολιτικής ασφάλειας προσπαθεί να επιτύχει την μεγαλύτερη δυνατή ισχύ σε στρατιωτικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο άμυνας και ασφάλειας, ωστόσο θα πρέπει να συνεχίζονται οι προσπάθειες για την εξέλιξη της κοινής πολιτικής προμηθειών προκειμένου να φτάσει στο ιδεατό η κοινή αμυντική λειτουργία της Ε.Ε. Επίσης θετικά απαντάται και το ερώτημα για το αν η κοινή πολιτική προμηθειών αποτελεί μία θετική συνεργασία ή όχι. Οι λόγοι οι οποίοι προαναφέρθηκαν αλλά και η δυνατότητα που δίνεται σε κάθε κράτος μέλος να συντονίσει όπως αυτό επιθυμεί σύμφωνα με την ατζέντα εξωτερικής πολιτικής την αμυντική του στάση δημιουργεί μία συντονισμένη προσπάθεια η οποία οδηγεί σε μια ισχυρή ΚΕΠΠΑ.

Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν ορισμένα προγράμματα τα οποία αφορούν εξοπλιστικά συστήματα και κοινοπραξίες όπως η κοινοπραξία της MACCE (MIDS-ACCS LOC1-CCE Equipment) Support Partnership στο οποίο συμμετέχουν 14 κράτη μέλη μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Η κοινοπραξία αυτή ξεκίνησε το 2021 παρέχοντας προμήθεια κρυπτογραφικού επικοινωνιακού εξοπλισμού, απόκτηση και προμήθεια συστημάτων διανομής πληροφοριών καθώς και προμήθεια συστημάτων αεροπορικής διοίκησης και ελέγχου επιχειρησιακής ικανότητας. Η Ελλάδα σκοπεύει να αξιοποιήσει την κοινοπραξία αυτή μέσω του ΓΕΣ αυξάνοντας τα λειτουργικά της και διοικητικά της έξοδα προκειμένου να υπάρξει μεγαλύτερη υποστήριξη.

Common Item Materiel Management (COMMIT) Support Management. Πρόκειται για μια κοινοπραξία η οποία σκοπεύει στην υποστήριξη των logistics των κρατών που συμμετέχουν ενώ ανάμεσα στα 26 κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν, είναι και η Ελλάδα, οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί το πρόγραμμα προμηθειών PZH 2000. Η κοινοπραξία αυτή εδραιώθηκε το 2021 και συμμετέχουν 7 κράτη μέλη. Μέσω του προγράμματος αυτού παρέχεται η διαχείριση υπηρεσιών υποστήριξης βιομηχανίας (ISS), Ειδικά έργα (π.χ. επισήμανση/γραμμωτοί κώδικες, ειδικά δοχεία) Ανάλυση ελαττωμάτων/αστοχίας, αμοιβαία Υποστήριξη Έκτακτης Ανάγκης (MES), Συντήρηση, Τεχνική Υποστήριξη, Διασφάλιση Ποιότητας και φυσικά προμήθεια ανταλλακτικών για τα άρματα Panzer, Α/Φ καθώς και την οικογένεια αρμάτων μάχης LEOPARD.

3.9. Το NATO και ο ρόλος του στο πλαίσιο της πολιτικής προμηθειών

Το NATO και οι Ηνωμένες Πολιτείες γενικά αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη της κοινής πολιτικής προμηθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι σχέσεις μεταξύ των δύο οργανισμών και η αμερικανική στρατηγική στην ευρύτερη ευρωπαϊκή περιοχή επηρεάζει την κατεύθυνση και την δομή στρατηγικών αμυντικών προμηθειών. Το NATO ουσιαστικά αποτελεί τον κύριο στρατιωτικό οργανισμό που συνδέει τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Η συνεργασία μεταξύ NATO και Ευρωπαϊκής Ένωσης υπογραμμίζει την σημασία του συντονισμού των στρατηγικών αμυντικών προμηθειών για την ενίσχυση της συλλογικής ασφάλειας (Urbelis, 2014).

Η ευρωπαϊκή αμυντική ικανότητα αν και σταδιακά αυξανόμενη χρειάζεται να είναι συμβατή με τις στρατηγικές του NATO, καθώς πολλές ευρωπαϊκές χώρες συμμετέχουν σε αποστολές και επιχειρήσεις του NATO. Αυτό προϋποθέτει συχνά την προμήθεια εξοπλισμού που πληροί το πρότυπο του NATO. Οι ΗΠΑ έχουν επενδύσει σημαντικά στην ασφάλεια και την άμυνα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι προκλήσεις της Ρωσίας και της Κίνας δημιουργούν τις συνθήκες εκείνες για τις οποίες οι ΗΠΑ προτρέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση να επενδύσει περισσότερο και συντονισμένα στην άμυνα και κυρίως στον τομέα των στρατιωτικών προμηθειών.

Οι ΗΠΑ επιθυμούν μια ευρωπαϊκή άμυνα που να είναι ισχυρή και αποτελεσματική, αλλά και λειτουργική με τις δυνάμεις του NATO. Αυτή η λειτουργικότητα είναι κρίσιμη για την καλή εκτέλεση αποστολών και τη διεξαγωγή επιχειρήσεων σε περιβάλλον συνεργασίας. Οι ΗΠΑ συνεργάζονται με ευρωπαϊκές χώρες σε ερευνητικά προγράμματα και εξελίξεις στον τομέα των αμυντικών συστημάτων, επισημαίνοντας την ανάγκη για εξελιγμένα και βέλτιστα στρατιωτικά μέσα.

Το NATO διαχειρίζεται πολλές αποστολές εκτός Ευρώπης. Η έμφαση που δίνεται στις κοινές αποστολές προϋποθέτει ότι οι προμήθειες στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να είναι συντονισμένες, ώστε να διασφαλίζεται η επικοινωνία και η υποστήριξη. Η «πίεση» από την αμερικανική στρατηγική μπορεί να ωθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να επενδύσει περισσότερο στην τεχνολογική καινοτομία και την έρευνα, γεγονός που θα επιτρέψει τη βελτίωση της αμυντικής της βιομηχανίας και την επίτευξη μιας πιο ανεξάρτητης και ισχυρής στρατηγικής.

Η επίδραση του NATO και των ΗΠΑ στην κοινή πολιτική προμηθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κρίσιμη για την ενίσχυση της στρατηγικής συνεργασίας και της αμυντικής ικανότητας. Η πολιτική των ΗΠΑ η οποία επιδιώκει την συνεχόμενη συνεργασία της Ε.Ε. ενδέχεται να διασφαλίσει ότι οι ευρωπαϊκές χώρες είναι καλά

προετοιμασμένες να αντιμετωπίσουν τις κοινές προκλήσεις ασφάλειας. Με τον συντονισμό και την κοινή ανάπτυξη στρατηγικών προμηθειών, η ΕΕ μπορεί να ενισχύσει την συνολική της αμυντική ικανότητα ενώ η ΚΕΠΠΑ εδραιώνεται και ισχυροποιείται.

3.10. Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία

Η Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία έχει μακρά ιστορία. Με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου, πολλές χώρες επένδυσαν σημαντικούς πόρους στην ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας σε μια προσπάθεια να διασφαλίσουν την ασφάλεια τους απέναντι στην τότε ΕΣΣΔ.

Η συνεχόμενη ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως αποτέλεσμα την εξέλιξη της αμυντικής βιομηχανίας. Η επιδίωξη της αυτονομίας και της αποτελεσματικότητας οδήγησε στην ανάπτυξη διακρατικών προγραμμάτων, όπως το Eurofighter και το A400M που ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κοινοπραξία Eurofighter Typhoon έχει δημιουργηθεί με βάση τη δύναμη 4 ευρωπαϊκών εθνών: Η.Β., Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία, καθώς και την τεχνογνωσία από τις κορυφαίες εταιρείες αεροδιαστημικής και άμυνας: Airbus, BAE Systems και Leonardo. Αυτή η εταιρική σχέση επιτρέπει την ίση πρόσβαση στην κοινή παραγωγή, την ανάπτυξη και τη δημιουργία μακροχρόνιων πολιτικών και εργασιακών σχέσεων. Το Eurofighter αποτελεί μια ανάπτυξη οπλικού συστήματος διακρατικών προγραμμάτων.⁴⁰

Το A400M Atlas είναι ένα προηγμένο, πιστοποιημένο σύστημα που συνδυάζει τεχνολογίες αιχμής για να καλύψει τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων. Διαθέτει στροβιλοκινητήρες όπου συνδυάζει την ικανότητα μεταφοράς μεγάλων φορτίων με την ικανότητα παράδοσης ακόμη και σε τακτικές τοποθεσίες με μικρούς και απροετοίμαστους αεροδιαδρόμους. Μπορεί να φτάσει σε περιοχές όπου δεν μπορούν να λειτουργήσουν στρατηγικοί αερομεταφορείς, όπως κοντά σε φυσικές καταστροφές ή θέατρα επιχειρήσεων. Εκτός από αυτόν τον ρόλο ως ευέλικτο υλικοτεχνικό και τακτικό αερομεταφορέα, το A400M μπορεί επίσης να

⁴⁰ <https://www.eurofighter.com>

λειτουργήσει ως μέσω υποστήριξης στις αεροπορικές δυνάμεις έναν οικονομικά αποδοτικό τρόπο για να αποκτήσουν ικανότητα ανεφοδιασμού αέρος-αέρος.⁴¹

Η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία περιλαμβάνει ορισμένες από τις μεγαλύτερες εταιρείες αμυντικού εξοπλισμού. Οι παρακάτω εταιρείες αμυντικού εξοπλισμού, όπου μεταξύ τους πραγματοποιείται πολυεθνική – πανευρωπαϊκή συνεργασία, δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο και έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο επίπεδο της παγκόσμιας αγοράς.

- **Airbus.** Η Airbus είναι μια από τις μεγαλύτερες και πιο επιτυχημένες αεροναυπηγικές εταιρείες στον κόσμο, με έδρα την Τουλούζη της Γαλλίας. Ιδρύθηκε το 1970 και αποτελεί έναν από τους κορυφαίους κατασκευαστές αεροσκαφών, ανταγωνιζόμενη την Boeing. Η εταιρεία ειδικεύεται στην ανάπτυξη, παραγωγή και πώληση εμπορικών, στρατιωτικών και διαστημικών αεροσκαφών, καθώς και ελικοπτέρων. Τα μοντέλα της, όπως το Airbus A320 και το A350, θεωρούνται πρωτοποριακά στον τομέα της αεροπορίας για την τεχνολογική τους καινοτομία, την αποδοτικότητα καυσίμου και τη βιωσιμότητα. Η Airbus έχει δεσμευτεί να επενδύσει σε νέες τεχνολογίες, όπως τα αεροσκάφη μηδενικών εκπομπών, στοχεύοντας να ηγηθεί της μετάβασης προς μια πιο πράσινη αεροπορία. Εκτός από την εμπορική αεροπορία, η Airbus παίζει σημαντικό ρόλο και στους τομείς της άμυνας και του διαστήματος. Ο τομέας **Airbus Defence and Space** σχεδιάζει δορυφόρους, διαστημόπλοια και στρατιωτικά αεροσκάφη, ενώ τα Α/Φ της καλύπτουν τόσο πολιτικές όσο και στρατιωτικές εφαρμογές. Η εταιρεία διαθέτει γραφεία, εργοστάσια και κέντρα έρευνας και ανάπτυξης σε όλο τον κόσμο, απασχολώντας δεκάδες χιλιάδες εργαζομένους. Η στρατηγική της Airbus εστιάζει στην καινοτομία, τη συνεργασία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθιστώντας την μια κορυφαία δύναμη στον τομέα της αεροδιαστημικής βιομηχανίας.

- **BAE Systems:** Η BAE Systems είναι μία από τις κορυφαίες εταιρείες αμυντικής, ασφάλειας και αεροδιαστημικής τεχνολογίας στον κόσμο, με έδρα το Λονδίνο του Ηνωμένου Βασιλείου. Ιδρύθηκε το 1999 μέσω της συγχώνευσης της British Aerospace και της Marconi Electronic Systems και σήμερα έχει παρουσία σε περισσότερες από 40 χώρες. Η εταιρεία εξειδικεύεται στην ανάπτυξη και κατασκευή προηγμένων στρατιωτικών συστημάτων, αεροσκαφών, πλοίων, οπλικών συστημάτων και τεχνολογιών κυβερνοασφάλειας. Παράγει προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, όπως το

⁴¹ <https://www.airbus.com/en/products-services/defence/military-aircraft/a400m>

μαχητικό αεροσκάφος **Eurofighter Typhoon**, τα υποβρύχια κλάσης *Astute*, και συστήματα πυραυλικής άμυνας. Η BAE Systems είναι βασικός προμηθευτής στρατιωτικού εξοπλισμού για τις ένοπλες δυνάμεις του Ηνωμένου Βασιλείου, των Ηνωμένων Πολιτειών και άλλων συμμάχων χωρών. Εκτός από τον αμυντικό τομέα, η εταιρεία έχει έντονη δραστηριότητα στις λύσεις ασφάλειας και τεχνολογιές αιχμής. Επενδύει σημαντικά στην έρευνα και την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών, όπως τα αυτόνομα συστήματα, η τεχνητή νοημοσύνη και οι πλατφόρμες κυβερνοασφάλειας. Η BAE Systems είναι επίσης γνωστή για την επιμονή της στη διατήρηση υψηλών προτύπων ηθικής και βιωσιμότητας, ενσωματώνοντας περιβαλλοντικές και κοινωνικές αξίες στις λειτουργίες της. Με δεκάδες χιλιάδες εργαζομένους παγκοσμίως και εκτεταμένο χαρτοφυλάκιο προϊόντων, η BAE Systems αποτελεί έναν από τους σημαντικούς παραγωγούς στον κλάδο της παγκόσμιας άμυνας και ασφάλειας.⁴² Ωστόσο από το 2022 και έπειτα την έξοδο το Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση η εταιρεία δεν μπορεί να προσφέρει στην Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία.

- **Thales:** Η Thales είναι μια πολυεθνική εταιρεία που δραστηριοποιείται στους τομείς της άμυνας, της ασφάλειας, της αεροδιαστημικής και των μεταφορών, με έδρα το Παρίσι, στη Γαλλία. Ιδρύθηκε το 2000, όταν η Thomson-CSF μετονομάστηκε σε Thales, και έκτοτε έχει εξελιχθεί σε παγκόσμιο ηγέτη στην παροχή προηγμένων τεχνολογικών λύσεων. Η εταιρεία εξειδικεύεται στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, όπως ραντάρ, συστήματα επικοινωνιών, ηλεκτρονικά συστήματα πολέμου, και δορυφορικές τεχνολογίες. Με μια ισχυρή παρουσία στον αμυντικό τομέα, η Thales συνεργάζεται με κυβερνήσεις και στρατιωτικούς οργανισμούς παγκοσμίως, παρέχοντας ολοκληρωμένες λύσεις που ενισχύουν την εθνική ασφάλεια και την αμυντική ικανότητα. Πέρα από τον αμυντικό τομέα, η Thales έχει σημαντική συνεισφορά στην αεροναυπηγική και τις μεταφορές. Η εταιρεία αναπτύσσει συστήματα διαχείρισης εναέριας κυκλοφορίας, λύσεις κυβερνοασφάλειας, καθώς και τεχνολογίες που υποστηρίζουν έξυπνες υποδομές, όπως οι σιδηροδρομικές μεταφορές και τα συστήματα σηματοδότησης. Η στρατηγική της Thales εστιάζει στην έρευνα και την ανάπτυξη, επενδύοντας σε τεχνολογίες αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η κβαντική υπολογιστική. Με χιλιάδες εργαζόμενους σε περισσότερες από 50 χώρες, η

⁴² <https://www.baesystems.com/en/home>

εταιρεία δεσμεύεται για την προώθηση της βιωσιμότητας και την παροχή λύσεων που βελτιώνουν την καθημερινή ζωή και τη συνολική ασφάλεια των πολιτών.⁴³

Μετά την ρωσική επιθετικότητα, πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέληξαν να αναπροσαρμόσουν τους προϋπολογισμούς άμυνας τους, γεγονός που οδήγησε σε υψηλότερες δαπάνες και αύξηση των στρατιωτικών δυνατοτήτων. Η δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ενίσχυση της Ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας μέσω μηχανισμών όπως το ευρωπαϊκό ταμείο άμυνας και η ΚΕΠΠΑ, αναμένεται να δώσει στις χώρες το κατάλληλο υπόβαθρο για βελτίωση της αποδοτικότητας τους. Επιπλέον, η επιδίωξη στρατηγικής αυτονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην άμυνα συνεπάγεται τη δυνατότητα των κρατών μελών να επενδύουν περισσότερους πόρους στις δικές τους στρατιωτικές ικανότητες ανεξάρτητα από εξωτερικούς συμμάχους.

Επιπροσθέτως, αναπτύσσονται υπό το πρίσμα της αμυντικής συνεργασίας αρκετά πανευρωπαϊκά πρότζεκτ τα οποία έχουν σκοπό να ενισχύσουν την άμυνα της. Ορισμένες από τις εταιρείες αυτές είναι οι παρακάτω:

- MDDBA⁴⁴: Πρόκειται για ένα όμιλο ο οποίος είναι σε θέση να παράγει πυραυλικά συστήματα και πυραύλους προκειμένου να καλύψει το φάσμα των μελλοντικών αναγκών. Η MDDBA αποτελεί έναν πολυεθνικό όμιλο με περισσότερους από 15.000 υπαλλήλους που εργάζονται σε Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Γραφεία δημιουργήθηκαν επίσης στις Η.Π.Α. Επιπλέον συμμετέχει στην κοινοπραξία των 3 Ευρωπαϊκών εταιρειών στην αεροδιαστημική και την άμυνα: Airbus , BAE Systems και Leonardo .

- Leonardo S.p.A : ⁴⁵Η Leonardo είναι ένας παγκόσμιος βιομηχανικός όμιλος που αναπτύσσει τεχνολογικές δυνατότητες στην Αεροδιαστημική, Άμυνα και Ασφάλεια. Η εταιρεία έχει έναν σημαντικό ρόλο σε μεγάλα διεθνή στρατηγικά προγράμματα και θεωρείται ένας αξιόπιστος τεχνολογικός εταίρος κυβερνήσεων, αμυντικών φορέων, ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.

- Rheinmetall Defence:⁴⁶ Η Rheinmetall ιδρύθηκε το 1889 ως «Rheinische Metallwaren- und Maschinenfabrik Actiengesellschaft». Η Rheinmetall είναι ένας κορυφαίος, παγκοσμίως ενεργός, τεχνολογικός όμιλος που αναπτύσσει και διαθέτει

⁴³ <https://www.thalesgroup.com/en>

⁴⁴ <https://www.mdba-systems.com/about-us/>

⁴⁵ <https://www.leonardo.com/en/about/profile>

⁴⁶ <https://www.rheinmetall.com/en/company/about-rheinmetall>

εξαρτήματα, συστήματα και υπηρεσίες για τις βιομηχανίες ασφάλειας και του πολιτικού τομέα.

- Naval Group⁴⁷: Η Naval Group σχεδιάζει, κατασκευάζει υποβρύχια και πλοία επιφανείας και παρέχει γενική υποστήριξη αυτών. Ως βιομηχανικός ανάδοχος, σχεδιαστής πολεμικών πλοίων και συστημάτων μάχης προσφέρει επίσης ένα πλήρες φάσμα υπηρεσιών σε ναυτικές βάσεις και ναυπηγεία. Η Naval Group επιχειρεί και στον Ελληνικό χώρο μέσω της Naval Group Hellas.

- Kongsberg Defence & Aerospace:⁴⁸ Η Kongsberg Defense & Aerospace είναι ο κορυφαίος προμηθευτής αμυντικών προϊόντων και συστημάτων της Νορβηγίας για διοίκηση και έλεγχο, επιτήρηση, διάστημα, τακτικές επικοινωνίες, απομακρυσμένους οπλικούς σταθμούς και συστήματα πυραύλων. Επιπλέον, η εταιρεία έχει εκτεταμένες δυνατότητες στην προηγμένη κατασκευή και συντήρηση σύνθετων υλικών, επισκευή καθώς και στην αγορά αεροσκαφών και ελικοπτέρων.

- Indra Sistemas:⁴⁹ Ο Όμιλος Indra είναι μια εταιρεία χαρτοφυλακίου που προωθεί την τεχνολογική πρόοδο. Περιλαμβάνει την Indra, μια από τις κύριες παγκόσμιες εταιρείες άμυνας, εναέριας κυκλοφορίας και διαστήματος, και Minsait, κορυφαίες τεχνολογίες ψηφιακού μετασχηματισμού και πληροφοριών στην Ισπανία και τη Λατινική Αμερική. Ο Όμιλος Indra προωθεί ένα ασφαλέστερο μέλλον μέσω καινοτόμων λύσεων. Στο τέλος του οικονομικού έτους 2023, ο όμιλος Indra είχε έσοδα 4.343 εκατ. ευρώ, περισσότερους από 57.000 υπαλλήλους, τοπική παρουσία σε 46 χώρες και εμπορικές δραστηριότητες σε περισσότερες από 140 χώρες.

3.11. ReArm Europe

Ο όρος "*Rearm Europe*" (Εξοπλισμός της Ευρώπης εκ νέου) αναφέρεται σε μια νέα φάση ενίσχυσης των στρατιωτικών δυνατοτήτων των ευρωπαϊκών χωρών, κυρίως μετά το 2022 και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η ραγδαία μεταβολή στο γεωπολιτικό τοπίο ανάγκασε πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να επανεξετάσουν τη στάση τους απέναντι στην άμυνα και την ασφάλεια, αυξάνοντας τις στρατιωτικές δαπάνες και ενισχύοντας τη στρατηγική αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁴⁷ <https://www.naval-group.com/en/expertise>

⁴⁸ <https://www.kongsberg.com/kda/Who-we-are/>

⁴⁹ <https://www.indracompany.com/en/indra>

Η νέα αυτή ενίσχυση πρόκειται να οδηγήσει σε αυξήσεις στον Προϋπολογισμό Άμυνας των κρατών-μελών της Ε.Ε. Η Γερμανία, ανακοίνωσε ένα ειδικό αμυντικό ταμείο 100 δισεκατομμυρίων ευρώ και δεσμεύτηκε να επιτύχει τον στόχο του NATO για αμυντικές δαπάνες ύψους 2% του ΑΕΠ. Η Πολωνία δήλωσε την πρόθεσή της να γίνει «ο ισχυρότερος χερσαίος στρατός στην Ευρώπη», αυξάνοντας τις αμυντικές της δαπάνες σε πάνω από 4% του ΑΕΠ. Οι σκανδιναβικές και οι βαλτικές χώρες επέκτειναν ομοίως τις στρατιωτικές δαπάνες και επανάφεραν πολιτικές στρατολόγησης. (Wolf, G., Steinbach, A., Zettelmeyer, J., 2025)

Ουσιαστικά ενώ όπως διαπιστώθηκε και από τα παραπάνω κεφάλαια υπήρχε η τάση να δαπανούν ορισμένα κράτη-μέλη μεγαλύτερα ποσοστά του ΑΕΠ για την άμυνα τους , στην παρούσα χρονική περίοδο το ζήτημα αυτό προσπαθεί να εξισορροπήσει τα δεδομένα ανάμεσα στα κράτη της Ένωσης.

Η Ε.Ε. αν και ιστορικά σύμφωνα με τα όσα παρουσιάστηκαν παραπάνω εμπλέκεται λιγότερο σε θέματα αμυντικής ασφάλειας σε σχέση με τις Η.Π.Α. , το ευρύτερο πλαίσιο του ReArm Europe αποτελεί το έναυσμα για διεκδίκηση μεγαλύτερου ρόλου στην συμμαχία του NATO και στην ανεξαρτητοποίηση της Ένωσης σε στρατιωτικό και στρατηγικό επίπεδο.

Ο επανεξοπλισμός της Ευρώπης είναι μια ορθολογική στρατηγική κίνηση προκειμένου να πραγματοποιηθεί η επιστροφή της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων. Τα κράτη πρέπει να διασφαλίσουν την στρατιωτική τους ισχύ καθώς αυτός είναι ο καθοριστικός παράγοντας για την ευρύτερη αμυντική ισχύ της Ε.Ε.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν τον Μάρτιο του 2025⁵⁰, θα διατεθούν για εξοπλιστικά περισσότερα από 800 δισεκατομμύρια ευρώ σε αμυντικές δαπάνες για στρατιωτικές προμήθειες με την υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Επιπλέον πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός ότι το ReArm Europe έχει πυροδοτήσει αρκετές συζητήσεις. Από τη μία πλευρά υπάρχει η άποψη ότι η Ευρώπη οφείλει να ενισχύσει την άμυνα της και την στρατιωτική ισχύ των κρατών. Στον αντίποδα παραμένουν ανησυχίες σχετικά με τη δημοκρατικές λύσεις επίλυσης προβλημάτων, θέματα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Αμυντική Βιομηχανία καθώς οι εταιρείες αυτές θα αυξήσουν τον τζίρο τους αλλά και την οικονομική βιωσιμότητα των κρατών-μελών.

⁵⁰ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)769566](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)769566)

Προκειμένου να υπάρξει μια κοινή πολιτική από όλα τα κράτη μέλη έχουν συζητηθεί εναλλακτικές ιδέες, όπως η δημιουργία μιας νέας Τράπεζας Επανεξοπλισμού ή μιας Τράπεζας Άμυνας, . Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσαν να προσφέρουν δάνεια χαμηλού επιτοκίου και εγγυήσεις κινδύνου για την υποστήριξη των ευρωπαϊκών και συμμαχικών αμυντικών επενδύσεων. Οι επόμενοι μήνες θα είναι κρίσιμοι σε ότι αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα και θα δοθεί η απάντηση αν το ReArm Europe μπορεί να προσφέρει μια πραγματικά συντονισμένη και ανθεκτική ευρωπαϊκή αμυντική προσπάθεια ή όχι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Το 4^ο Κεφάλαιο της εργασίας θα εστιάσει σε θέματα τα οποία αφορούν την γενικότερη εικόνα της ΚΕΠΠΑ και απαιτούνται δραστικές ενέργειες από αυτή. Ζητήματα όπως η μεταναστευτική πολιτική, ο πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία και Ουκρανία αλλά και η Ενεργειακή πολιτική είναι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την ΚΕΠΠΑ. Τέλος, θα γίνει μία αναφορά στα οικονομικά μεγέθη των αμυντικών δαπανών ανάμεσα σε Ευρώπη και BRICS.

4.1. Μεταναστευτικές ροές και πόσο επηρεάζουν Ε.Ε. και ΚΕΠΠΑ

Οι μεταναστευτικές ροές αποτελούν ένα από τα πιο σημαντικά και σύνθετα ζητήματα της σύγχρονης εποχής. Η αύξηση των προσφύγων και μεταναστών λόγω πολέμων, οικονομικών κρίσεων και περιβαλλοντικών καταστροφών έχει αναδείξει την ανάγκη για μια συνεχή και ενιαία προσέγγιση σε ευρύτερο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό η ΚΕΠΠΑ διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην διαχείριση αυτών των ροών.

Με την έννοια των μεταναστευτικών-προσφυγικών ροών αναφερόμαστε στην κίνηση ανθρώπων από μία χώρα σε άλλη⁵¹. Πολλά είναι τα αίτια που οδηγούν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις χώρες τους. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Πολεμικές συγκρούσεις
- Οικονομική ανισότητα
- Καταπίεση και παραβίαση ανθρώπινων δικαιωμάτων
- Περιβαλλοντικές αλλαγές

Η ΚΕΠΠΑ της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αναδειχθεί ως ένα κρίσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τις μεταναστευτικές ροές. Συμβάλει στη διαμόρφωση μιας ενιαίας πολιτικής για την υποδοχή και την ενσωμάτωση προσφύγων και μεταναστών, προωθεί την ειρήνη και την σταθερότητα με ενέργειες στις περιοχές προέλευσης των μεταναστών ενώ ενισχύει την συνεργασία με τρίτες χώρες για την πρόληψη της παράτυπης μετανάστευσης.

⁵¹ Πρόσφυγας: είναι ένα άτομο που εγκαταλείπει την χώρα του εξαιτίας πολιτικής, εθνικής, φυλετικής και θρησκευτικής δίωξης ή επειδή ανήκει σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα η οποία διώκεται. Πρόσφυγας είναι επίσης εκείνος που αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του λόγω πολέμου ή γενικευμένης βίας. Μετανάστης: θεωρείται ένα άτομο που εγκαταλείπει τη χώρα του προσπαθώντας να βρει εργασία και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Συχνά υποχρεώνεται να φύγει λόγω απόλυτης φτώχειας και αντίξοων περιβαλλοντικών συνθηκών. (UNHCR, 1951)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει μια πολυδιάστατη προσέγγιση η οποία περιλαμβάνει:

- Διεθνής συνεργασία. Συνεργασία με χώρες προέλευσης και διέλευσης. Αυτό περιλαμβάνει τη σύναψη συμφωνιών για την επανεισδοχή και την προώθηση σταθερότητας και ανάπτυξης στις χώρες αυτές, ώστε να αντιμετωπίζονται οι κύριες αιτίες μετανάστευσης.
- Ανθρωπιστική βοήθεια και ανάπτυξη. Παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στις μεταναστευτικές κρίσεις και προώθηση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών για τις κοινότητες που πλήττονται περισσότερο από την μετανάστευση.
- Κοινή Διαχείριση Συνόρων και Ασφάλεια. Ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω οργανισμών όπως η Frontex για την αποτελεσματική διαχείριση των ροών και την καταπολέμηση της διακίνησης των ανθρώπων.
- Προστασία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Ενίσχυση των νόμιμων διαδρομών για μετανάστευση, ώστε να αποφεύγονται επικίνδυνες παράτυπες διαδρομές. Παράλληλα η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και η παροχή ασύλου σε όσους το δικαιούνται βρίσκονται στον πυρήνα της ευρωπαϊκής προσέγγισης.
- Στρατηγικές και χρηματοδοτικά Εργαλεία. Υιοθέτηση στρατηγικών σχεδίων και αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων όπως τα Ταμεία ασύλου⁵² και μετανάστευσης και ένταξης για την υποστήριξη των κρατών- μελών στην αντιμετώπιση των προκλήσεων.

Αναφορικά με τις στρατηγικές που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Ένωση αυτές καθορίζονται προκειμένου να βελτιωθούν οι διαδικασίες ενίσχυσης των εξωτερικών συνόρων αλλά και της μετεγκατάστασης των προσφύγων από χώρες πρώτης υποδοχής σε άλλες. Η δημιουργία κέντρων υποδοχής (hotspot) αποτελεί ένα επίσης πολύ σοβαρό θέμα στρατηγικής για το μεταναστευτικό ζήτημα το οποίο εστιάζει κυρίως σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Ιταλία (Micinski, 2022). Ο αντίκτυπος των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών αφορά αφενός τις χώρες προέλευσης οι οποίες πέραν των ζητημάτων των οποίων αντιμετωπίζουν καλούνται να διαχειριστούν και την μαζική φυγή των υπηκόων τους και αφετέρου τις χώρες υποδοχής οι οποίες αντιμετωπίζουν

⁵² Η Υπηρεσία ασύλου του υπουργείου μετανάστευσης έχει οριστεί ως εντεταλμένη αρχή η οποία αναλαμβάνει την άσκηση καθηκόντων διαχείρισης για τον τομέα ασύλου του εθνικού προγράμματος του ταμείου ασύλου, μετανάστευσης ένταξης και εσωτερικής ασφάλειας, ενώ αναλαμβάνει την άσκηση μέρους καθηκόντων της υπεύθυνης αρχής στον τομέα του ασύλου. (Ευρωπαϊκή Ένωση, Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης & Ένταξης 2014-2020).

προκλήσεις στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των προσφύγων και των μεταναστών.

Παρά τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την δημιουργία κοινής στρατηγικής και συντονισμού ενιαίας δράσης αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος έχουν δημιουργηθεί πολλές προκλήσεις οι οποίες αντιμετωπίζονται ξεχωριστά ανάλογα την πολιτική των κρατών μελών. Αυτό δημιουργεί εντάσεις σχετικά με την κατανομή των ευθυνών που αναλογούν σε κάθε κράτος στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης. Οι διαφορές αυτές δημιουργούν μεγάλο αντίκτυπο στην εσωτερική πολιτική καθώς υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για την υποδοχή των μεταναστών αλλά και της παραμονής τους ή της προώθησής τους.

Επιπλέον, αυξάνεται όλο και περισσότερο η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς κάθε πολιτική λειτουργεί με διαφορετικό τρόπο η οποία σε αρκετές περιπτώσεις δημιουργεί προβλήματα στους μετανάστες-πρόσφυγες.

Τέλος, θα πρέπει να συμπεριληφθεί και ο πολύ βασικός παράγοντας της δημόσιας γνώμης καθώς η αύξηση της ξеноφοβίας και του λαϊκισμού στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιουργεί προκλήσεις στην αποδοχή και την ενσωμάτωσή τους. (De Master and K.Le Roy, 2000)

Ο ρόλος της ΚΕΠΠΑ στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών είναι κρίσιμος αλλά γεμάτος προκλήσεις. Η αποτελεσματική πολιτική απαιτεί συνεργασία και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ θα πρέπει να διασφαλιστεί η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Η ΚΕΠΠΑ θα πρέπει επίσης να προσαρμοστεί στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες των προσφύγων και των μεταναστών, συμβάλλοντας έτσι στην ειρηνική και σταθερή ανάπτυξη της Ευρώπης.

4.2. Οι οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης στις χώρες της ΕΕ

Οι μεταναστευτικές ροές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν υπάρξει ένα πολυσύνθετο φαινόμενο με αρκετές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Η μετανάστευση μπορεί να επηρεάσει την οικονομία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρεις κύριους βασικούς τομείς. Την αγορά εργασίας, τα δημόσια οικονομικά και την οικονομική ανάπτυξη (Buchel, Frick, 2005).

Εξετάζοντας το ζήτημα από την πλευρά της αγοράς εργασίας, οι μετανάστες συχνά καλύπτουν κενά στην αγορά που δεν προσελκύουν τον ντόπιο πληθυσμό,

συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας. Παράλληλα, υπάρχουν περιπτώσεις ανταγωνισμού με τους ντόπιους εργαζόμενους για θέσεις εργασίας, ιδιαιτέρως σε τομείς χαμηλής ειδίκευσης, αλλά οι μελέτες δείχνουν ότι ο γενικός αντίκτυπος είναι συνήθως θετικός.

Από την πλευρά των δημόσιων οικονομικών, οι μετανάστες συμβάλουν στα δημόσια έσοδα μέσω των φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Το καθαρό δημοσιονομικό αποτέλεσμα εξαρτάται από παράγοντες όπως η ηλικία, η επίδοση στην αγορά εργασίας και το εκπαιδευτικό επίπεδο των μεταναστών. Οι πρόσφατοι μετανάστες μπορεί αρχικά να έχουν μεγαλύτερη ανάγκη για δημόσιες υπηρεσίες, αλλά μακροπρόθεσμα συνεισφέρουν στην οικονομία.

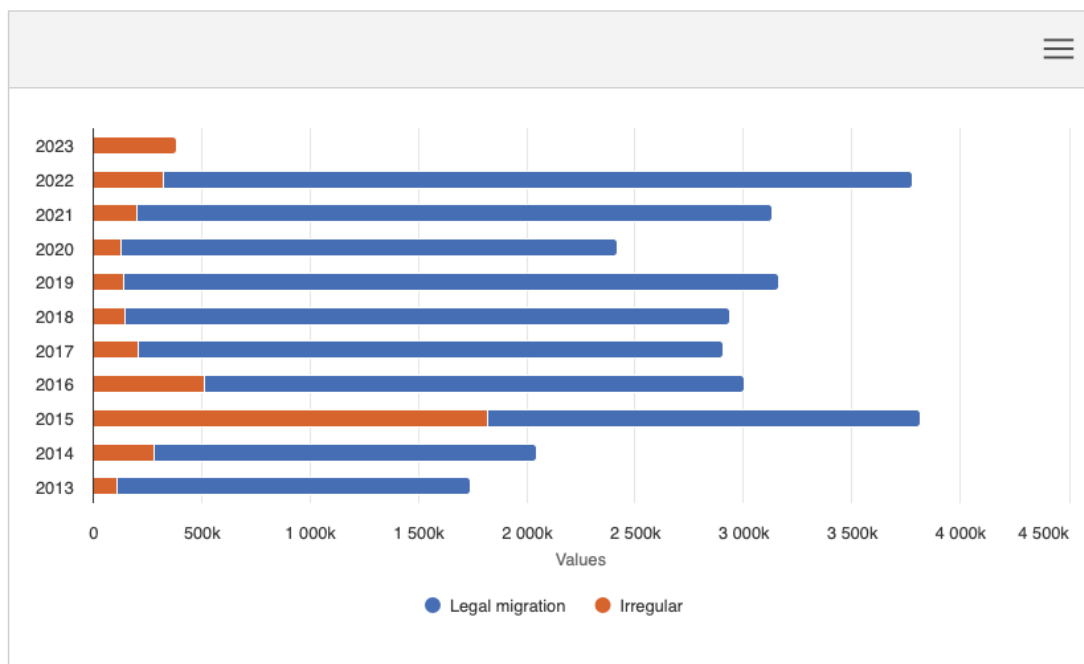
Ωστόσο πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα και επηρεάζονται από την πολιτική ένταξης που εφαρμόζεται από τις κυβερνήσεις.

Για να γίνει καλύτερα κατανοητό απαιτείται να εξεταστούν δεδομένα και στατιστικά τα οποία δείχνουν τις επιπτώσεις στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδίως για την περίοδο των ετών 2015-2023 όπου το προσφυγικό ζήτημα αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό ζήτημα.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του επίσημου Ιστότοπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει των πιο πρόσφατων ετησίων αριθμητικών στοιχείων 2,25 εκατομμύρια άτομα μετανάστευσαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την Αφρική και την Ασία ενώ την ίδια στιγμή 1,12 εκατομμύρια άτομα εξήλθαν ως μετανάστες από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνολική καθαρή μετανάστευση είναι 1,14 εκατομμύρια προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το παραπάνω αριθμητικό δεδομένο αναφέρεται στην μετανάστευση δια της νόμιμης οδού ενώ αντίστοιχα το παρακάτω διάγραμμα περιλαμβάνει και τις παράτυπες προσελεύσεις στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διάγραμμα 4.18

Νόμιμες και παράτυπες μεταναστευτικές ροές στην ΕΕ

Πηγή Επίσημος Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Ένωσης

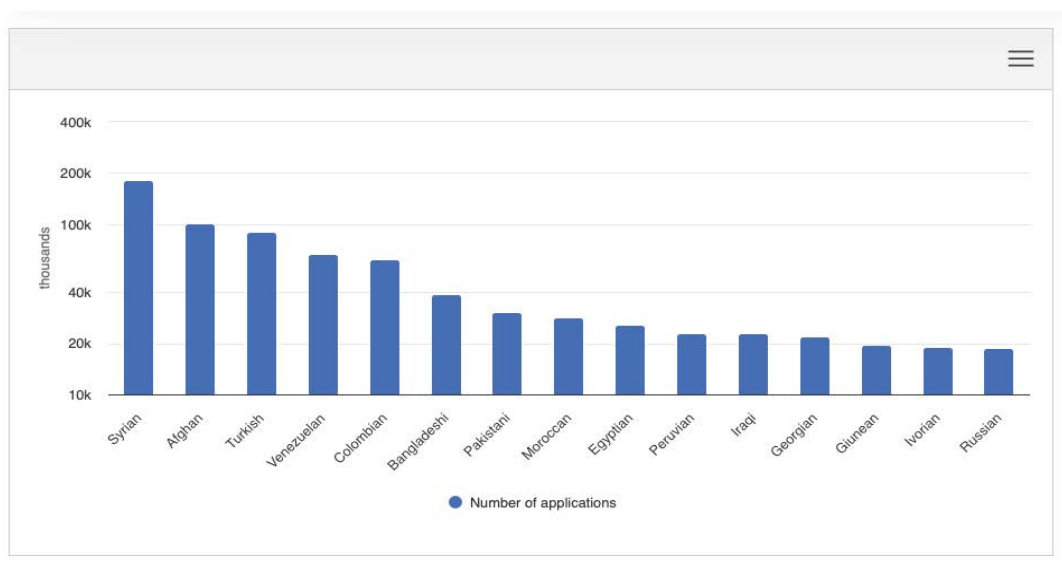
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_el

Παρότι η παράτυπη μετανάστευση βρίσκεται συχνά στο προσκήνιο το παραπάνω διάγραμμα μας δείχνει ότι οι παράτυπες εισοδοι αποτελούν ένα μικρό ποσοστό της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα κράτη από τα οποία προέρχονται φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα βάση του οποίου οι μετανάστες- πρόσφυγες αιτούνται άσυλο

Διάγραμμα 4.19

Χώρες από τις οποίες προέρχονται οι παράτυπα εισερχόμενοι μετανάστες στην ΕΕ

Πηγή: Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/statistics-migration-europe_el

Φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των παράτυπα εισερχομένων μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση προέρχεται από την χώρα της Συρίας ενώ ακολουθούν οι χώρες Αφγανιστάν και Τουρκία.

Οι χώρες εκείνες οι οποίες δείχνουν να δέχονται την μεγαλύτερη πίεση όσον αφορά την υποδοχή παράτυπων μεταναστών είναι οι παρακάτω:

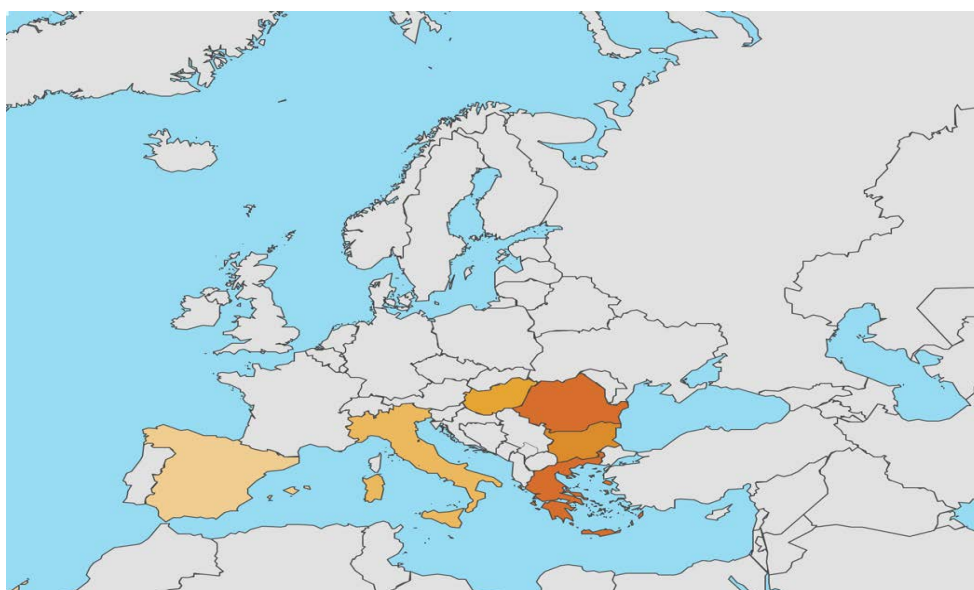
- Ελλάδα: Η Ελλάδα αποτελεί πόλο έλξης για την είσοδο μεταναστών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς λόγω της γεωγραφικής της θέσης και ιδιαίτερα μέσω των νησιών του Αιγαίου όπως η Λέσβος και η Σάμος λειτουργούν με τρόπο ενθαρρυντικό για την είσοδο των μεταναστών.
- Ιταλία: Ειδικά μέσω της κεντρικής Μεσογείου, με περιοχές όπως η Λαμπεντούζα να δέχονται μεγάλο αριθμό μεταναστών οι οποίοι φθάνουν κυρίως μέσω της Βόρειας Αφρικής.
- Ισπανία: Κυρίως στα Κανάρια νησιά και τα σύνορα με το Μαρόκο η Ισπανία δέχεται αρκετούς μετανάστες. Επιπλέον είσοδο αποτελεί και η Θέουτα και η Μελίγια
- Μάλτα: η χώρα της Μάλτας αν και αποτελεί ένα μικρό κρατίδιο ανάμεσα στην Ιταλία και την Τυνησία δέχεται αρκετούς μετανάστες από Βόρεια Αφρική κυρίως λόγω καθαρά γεωγραφικής θέσης

- Βουλγαρία: Η Βουλγαρία βρίσκεται σε γεωγραφική τοποθεσία όπου δέχεται ροές μεταναστευτικές οι οποίες σε αρκετές περιπτώσεις έχουν επαναπροωθηθεί από την Τουρκία ή την Ελλάδα
- Ουγγαρία: Η Ουγγαρία έχει αποτελεί μία ιδιαίτερη περίπτωση για την υποδοχή των μεταναστευτικών ροών. Από γεωγραφικής άποψης η Ουγγαρία βρίσκεται σε σημείο όπου γίνεται επιθυμητός προορισμός, ωστόσο η πολιτική της Ουγγαρίας είναι αποτρεπτική για κάθε είδους μετανάστευση.

Αυτές οι χώρες συχνά λειτουργούν ως οι πρώτες γραμμές υποδοχής μεταναστών και προσφύγων που προσπαθούν να φτάσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που δημιουργεί σημαντικές πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επεξεργάζεται για να υποστηρίξει αυτές τις χώρες μέσω κοινών πολιτικών και χρηματοδοτικής βοήθειας.

Γράφημα- Χάρτης 4.20:

Χάρτης Ευρωπαϊκών Κρατών που αποτελούν είσοδο μεταναστών στην Ευρώπη

Πηγή: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/el&oldid=292245

Από το 2015 όπου υπήρξε η μαζική έξαρση και ουσιαστικά η δημιουργία του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση το μεγαλύτερο ποσοστό των ροών εισερχόταν στις χώρες της Ευρώπης κυρίως από τα ανατολικά κράτη. Η είσοδος

γινόταν κυρίως από την Ελλάδα και την Βουλγαρία ενώ οι μικρότερες εισροές παράτυπων μεταναστών γινόταν από την κεντρική οδό της Ευρώπης μέσω του κράτους της Ουγγαρίας.

Συγκρίνοντας τα όσα αναφέρθηκαν σε επίπεδο αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο της εθνικής άμυνας αλλά και στο ευρύτερο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ προκύπτουν τα παρακάτω δεδομένα:

- Το 2015 όπου ουσιαστικά ξεκίνησε να υφίσταται το ζήτημα της μαζικής εισροής στα ευρωπαϊκά εδάφη των παράτυπων μεταναστών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης οι αμυντικές δαπάνες των χωρών οι οποίες αποτελούν ουσιαστικά είσοδο στην Ευρώπη έχουν ως εξής:

α) Η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ της στις δαπάνες εθνικής άμυνας, γεγονός που επηρεάζει σε κάθε περίπτωση η αντιμετώπιση εισαγωγής στην χώρα παράτυπων μεταναστών. Το ποσοστό του 2015 των αμυντικών δαπανών είναι 2,5%

β) Η Βουλγαρία βρίσκεται στην δεύτερη θέση καθώς αποτελεί και αυτή τρόπος εισαγωγής από την Τουρκία των μεταναστών με μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ το οποίο αγγίζει το 1,3%

γ) Η Ευρώπη των 27 για το έτος 2015⁵³ βρίσκεται στο ίδιο ποσοστό με το Ιταλικό κράτος με ποσοστό των αμυντικών δαπανών επί του ΑΕΠ στο 1,2%.

δ) Τα κράτη της Ρουμανίας της Μάλτας και της Ουγγαρίας για την χρονιά εκείνη βρίσκονται σε χαμηλότερα ποσοστά από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής ένωσης.

Μία πενταετία αργότερα και έχοντας οξυνθεί ακόμη περισσότερο το ζήτημα της εισόδου μεταναστών στα ευρωπαϊκά κράτη η κατάσταση όσον αφορά το ποσοστό των αμυντικών δαπανών έχει ως εξής:

α) Η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται πρώτη με το μεγαλύτερο ποσοστό το οποίο είναι στο 2,6% επί ποσοστό του ΑΕΠ

β) Η Ρουμανία ενώ βρισκόταν σε χαμηλότερες θέσεις πριν την έναρξη του μεταναστευτικού ζητήματος στο παρακάτω διάγραμμα βρίσκεται στην δεύτερη θέση κάτω από την Ελλάδα με ποσοστό αμυντικών δαπανών 2,3%

γ) Η Βουλγαρία εξακολουθεί να βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ αυξήθηκε το ποσοστό της από 1,3% στο 1,5%

⁵³ Υπολογίζεται και το ποσοστό της Μεγάλης Βρετανίας για το 2015.

δ) Η Ιταλία είναι ένα κράτος που επίσης αύξησε τις αμυντικές του δαπάνες μέχρι το 2020 ξεπερνώντας τον μέσο όρο των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ποσοστό 1,4% ενώ το ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι στο 1,3%

ε) Σε μία θέση χαμηλότερη βρίσκεται η Ουγγαρία η οποία όμως αύξησε το ποσοστό των αμυντικών της δαπανών από το 2015 που κυμαινόταν στο 0,7% σε 1,1% και όπως αναφέρθηκε η πολιτική μετανάστευσής της είναι αρνητική.

στ) Η Ισπανία και η Μάλτα βρίσκονται στην τελευταία θέση με χαμηλά ποσοστά ωστόσο με εξαίρεση το κρατίδιο της Μάλτας το οποίο ουσιαστικά δεν συντηρεί ένοπλες δυνάμεις και απλώς τοποθετήθηκε στα κράτη που εξετάζουμε ως πέρασμα μεταναστευτικών ροών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ισπανία δεν αντιμετωπίζει σε ίδιο μέγεθος το ζήτημα των μεταναστευτικών ροών καθώς βρίσκεται στο εσωτερικό της Ευρώπης από γεωγραφικής άποψης.

Η ΚΕΠΠΑ έχει ως στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας και της σταθερότητας στα κράτη μέλη καθώς και στις γειτονικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, οι αμυντικές δαπάνες και οι παράτυπες μεταναστευτικές ροές αποτελούν εξαιρετικά κρίσιμα ζητήματα.

Παρόλο που όπως αναφέραμε παραπάνω οι παράτυπες εισροές μεταναστών είναι πολύ λιγότερες συγκριτικά με τις νομότυπες μεταναστευτικές ροές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η πολιτική ασφαλείας αντιμετωπίζει το θέμα αυτό με εξαιρετικά μεγάλη σοβαρότητα βάζοντας σε προτεραιότητα την ασφάλεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι αυξημένες μεταναστευτικές προς την Ευρώπη έχουν οδηγήσει σε προκλήσεις διαχείρισης και ενίσχυσης της φύλαξης των συνόρων. Η διαχείριση αυτών των ροών απαιτεί μια συνδυαστική προσέγγιση που περιλαμβάνει μέτρα ασφαλείας, συνεργασία με τρίτες χώρες και ανθρωπιστική βοήθεια.

Η συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, καθώς και η ανάληψη κοινών δράσεων για την αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης, είναι μείζονος σημασίας. Η υλοποίηση μιας συντονισμένης και συνεκτικής πολιτικής μπορεί να ενισχύσει την συλλογική ασφάλεια και σταθερότητα στην περιοχή. Η ανάγκη για ισορροπία μεταξύ ασφάλειας και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει κρίσιμη ενώ οι πολιτικές αποφάσεις καθοδηγούνται από την ανάγκη διατήρησης της ειρήνης και της ευημερίας.

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός ότι μέσα στο 2024 χώρες όπως η Γερμανία και η Πολωνία έχουν αρχίσει να λειτουργούν με διαφορετικό τρόπο όσον

αφορά την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος. Η Γερμανία μέσω του καγκελάριου της Όλαφ Σόλτς ανακοίνωσε ότι δεν διατίθεται να δέχεται μαζικά μετανάστες καθώς διαταράσσεται η εσωτερική ασφάλεια της χώρας⁵⁴ ενώ το ίδιο ισχύει και για κράτη όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία η οποία αναφέρθηκε παραπάνω η οποία εισήγαγε την ευρύτερη έννοια του Ορμπανισμού.⁵⁵

4.3. Πόλεμος ανάμεσα σε Ρωσία-Ουκρανία και η στάση της ΕΕ

Η κρίση στην Ουκρανία ξεκίνησε το 2014, όταν η Ρωσία προχώρησε στην προσάρτηση της Κριμαίας, μια περιοχή που ανήκε στην Ουκρανία πυροδοτώντας μια σειρά συγκρούσεων στην Ανατολική Ουκρανία μεταξύ Ουκρανικών δυνάμεων και υποστηριζόμενων από τη Ρωσία αυτονομιστών.

Η κατάσταση κλιμακώθηκε τον Φεβρουάριο του 2022, όταν η Ρωσία ξεκίνησε μια εκτεταμένη στρατιωτική επιχείρηση στην Ουκρανία, εντείνοντας τις υπάρχουσες συγκρούσεις και προκαλώντας ταυτόχρονα διεθνή αντίδραση.

Η ΚΕΠΠΑ έχει επηρεαστεί και έχει κληθεί να αντιδράσει σε σημαντικές γεωπολιτικές συγκρούσεις, όπως είναι και ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Ο πόλεμος αυτός έχει προκαλέσει σοβαρές ανθρωπιστικές, οικονομικές και πολιτικές συνέπειες όχι μόνο για τις δύο εμπλεκόμενες χώρες, αλλά και για την ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντέδρασε άμεσα στην κρίση ανάμεσα στις δύο χώρες (Zandee, Dijkman, 2023) υιοθετώντας μια σειρά μέτρων για τη διαχείριση της κατάστασης στην Ουκρανία. Τα βασικά στοιχεία της αντίδρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνουν:

- **Κυρώσεις:** Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέβαλε κυρώσεις κατά τις Ρωσίας, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν περιορισμούς στις μετακινήσεις και τα ταξίδια καθώς και το πάγωμα περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που εμπλέκονται στην προσάρτηση της Κριμαίας και στις επιχειρήσεις στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Ουκρανίας. Στη συνέχεια, οι κυρώσεις επεκτάθηκαν στον ενεργειακό τομέα, τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και την άμυνα. Οι εκτιμήσεις για το ποσό που έχει δεσμευτεί ποικίλλουν, αλλά συνολικά, πολλές χώρες έχουν αναφέρει δισ. ευρώ σε

⁵⁴<https://www.kathimerini.gr/world/563217310/entoni-kontra-sti-germania-gia-tin-politiki-metanasteysis/>

⁵⁵ «Ουσιαστικά Ορμπανισμός είναι ο κοινωνικός συντηρητισμός, η τάση προς τον ευρωσκεπτικισμό μέσω πολιτικής η οποία έχει μηδενική ανοχή σε μετανάστες/ πρόσφυγες καθώς και έντονη αποστροφή προς την Ισλαμική θρησκεία.» Army voice.gr Ορμπανισμός- Ορμπανοποίηση: Τι είναι- τι σημαίνει. [online] διαθέσιμο στο https://armyvoice.gr/2023/05/ormpanismos-ormpanopoiisi-ti-ti/#goog_rewarded

δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία, με στοιχεία που κυμαίνονται από 200 έως 300 δις. ευρώ.⁵⁶

- Διπλωματία: Παράλληλα με τις κυρώσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλε στη διευκόλυνση των ειρηνευτικών συνομιλιών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών υποστηρίζοντας τη συμφωνία του Μίνσκ⁵⁷ και άλλες διαπραγματευτικές προσπάθειες για τη λήξη των συγκρούσεων. Η συμφωνία που ονομάστηκε Μίνσκ 2, περιλάμβανε κατάπαυση του πυρός υπό την επίβλεψη του ΟΑΣΕ, απόσυρση βαρέων όπλων και ξένων μαχητών από τη γραμμή επαφής και ανταλλαγή αιχμαλώτων.

- Οικονομική και ανθρωπιστική βοήθεια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσφέρει οικονομική και ανθρωπιστική βοήθεια στην Ουκρανία για την υποστήριξη της ανοικοδόμησης, του εκδημοκρατισμού και της σταθεροποίησης της χώρας. Έχει επίσης υποστηρίξει τον εκτοπισμένο πληθυσμό της Ουκρανίας προσφέροντας καταφύγιο και παροχές βασικών αναγκών. Ταυτόχρονα έχουν προσφέρει πακέτα μακροοικονομικής χρηματοδοτικής βοήθειας που συνολικά υπερβαίνουν τα 30 δις από το 2014. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χορήγησε δάνειο έως 35 δις ευρώ στην Ουκρανία για να βοηθήσει τη χώρα η οποία βρίσκεται σε πόλεμο με τη Ρωσία.⁵⁸

- Αυτό περιλαμβάνει δάνεια με ευνοϊκούς όρους για να βοηθηθεί η οικονομική σταθεροποίηση. Επιπλέον, η ανθρωπιστική βοήθεια ξεπερνά τα 2 δις ευρώ. Αυτή η βοήθεια παρέχει στήριξη σε εκτοπισμένους ανθρώπους εντός της Ουκρανίας καθώς και σε πρόσφυγες που έχουν καταφύγει σε γειτονικές χώρες.

- Ενίσχυση Ασφάλειας και Άμυνας: Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επενδύσει στην ενίσχυση της άμυνας και της ασφάλειας των ανατολικών κρατών- μελών για την αποτροπή του κινδύνου εξάπλωσης της σύγκρουσης.

- Στρατιωτική υποστήριξη και συνεργασία. Αν και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν διαθέτει μόνιμο στρατό, πολλά κράτη-μέλη υπό την αιγίδα των εντολών της ΚΕΠΠΑ συνεργάστηκαν στενά για να παράσχουν στην Ουκρανία στρατιωτική υποστήριξη και βοήθεια για την ασφάλεια. Αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνει. Εκπαίδευση, υλικοτεχνική βοήθεια και ανταλλαγή πληροφοριών, με στόχο την ενίσχυση των αμυντικών δυνατοτήτων της Ουκρανίας.

⁵⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>

⁵⁷ https://www.huffingtonpost.gr/entry/krise-sten-oekrania-ti-einai-kai-ti-leei-e-semfonia-toe-minsk_gr_6204eab1e4b0323024667ff0

⁵⁸ <https://www.kathimerini.gr/world/563230219/e-e-dancio-ypsoys-eos-35-dis-eyro-stin-oykrania/>

- Ενεργειακή ανεξαρτησία και ανασυγκρότηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επενδύσει επίσης σε προγράμματα για την ενίσχυση της ενεργειακής ανεξαρτησίας της Ουκρανίας μέσω της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας. Μέσω του προγράμματος «RebuildUkraine» η Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδιάζει επενδύσεις για την ανασυγκρότηση κρίσιμων υποδομών στη χώρα. Πρόκειται για πρόγραμμα το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 24 και 25 Ιουνίου του 2024 στην Βαρσοβία. Το πρόγραμμα αυτό εστιάζει κυρίως στους τομείς της υγείας και της αποκατάστασης. Στην χώρα της Πολωνίας πραγματοποιήθηκε η 4η Συνδιάσκεψη ενώ στις προηγούμενες συνδιασκέψεις συζητήθηκαν ζητήματα τα οποία αφορούσαν την ενεργειακή πολιτική λόγω του πολέμου.⁵⁹

- Υποστήριξη στους Πρόσφυγες. Η ΕΕ έχει προσφέρει άσυλο και οικονομική υποστήριξη για την ένταξη Ουκρανών προσφύγων σε κράτη- μέλη ενώ, έχουν θεσπιστεί προσωρινά μέτρα προστασίας για την αποδοχή τους. Μέσω των πρωτοβουλιών, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει όχι μόνο στην άμεση υποστήριξη της Ουκρανίας εν μέσω της σύγκρουσης αλλά και στη μακροπρόθεσμη ενίσχυση της χώρας, προάγοντας τη δημοκρατική της ανάπτυξη και την οικονομική της ανθεκτικότητα.

Η ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον πόλεμο της Ουκρανίας ήταν επίσης αποτέλεσμα των αποφάσεων των κρατών- μελών. Παρά τις διάφορες εθνικές στρατηγικές και τις πολιτικές προτεραιότητες, οι χώρες της Ευρώπης κατάφεραν να συντονίσουν τις αντιδράσεις τους, προβάλλοντας ένα ενιαίο μέτωπο απέναντι στις προκλήσεις.

Επιπλέον, η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων και η διπλωματική πίεση που ασκείται στη Ρωσία, είναι ένα θέμα που συζητιέται συχνά και μάλιστα έχει ήδη συζητηθεί και στο παρελθόν με την έναρξη των εχθρικών ενεργειών από το 2014 ανάμεσα στα δύο κράτη. Αν και προορίζονται για να αναγκάσουν την Ρωσία να αλλάξει τον τρόπο δράσης της, τα μέτρα αυτά έχουν επίσης επιπτώσεις στις οικονομίες των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πυροδοτώντας συζητήσεις σχετικά με την ισορροπία μεταξύ του οικονομικού κόστους της γεωπολιτικής στρατηγικής (Le Gloannec, 2015)

⁵⁹ <https://hellenicaid.mfa.gr/rebuild-ukraine-diethnis-ekthesi-kai-diaskepsi-gia-tin-anoikodomisi-tis-oukranias-varsovia-24-25-iouniou-2024-kai-13-14-noemvriou-2024/>

Η σύγκρουση μεταξύ της Ουκρανίας και της Ρωσίας υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα της διαμόρφωσης και της εφαρμογής της ΚΕΠΠΑ ως απάντηση στις ταχέως εξελισσόμενες απειλές για την ασφάλεια. Οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπογραμμίζουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της πολυεθνικής συνεργασίας για την αντιμετώπιση παγκόσμιων κρίσεων.

Στο πολεμικό πλαίσιο η ΚΕΠΠΑ πιθανότατα θα συνεχίσει να προσαρμόζεται και να εξελίσσεται αναζητώντας αποτελεσματικές απαντήσεις στις διεθνείς συγκρούσεις, αξιοποιώντας τη διπλωματία, τα οικονομικά εργαλεία και την πολιτική ασφάλειας για την υποστήριξη του διεθνούς δικαίου και των ευρωπαϊκών αξιών ειρήνης και σταθερότητας.

Η στρατιωτική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ουκρανία ανέρχεται συνολικά στο ποσό των 43,5 δις ευρώ έως τις αρχές του 2024.⁶⁰ Από αυτά τα 6,1 δις ευρώ προωθήθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού μηχανισμού για την ειρήνη ενώ 37,4 δις ευρώ σε διήμερης συνεισφορές των κρατών μελών.

Επιπλέον τον Μάρτιο του 2024 ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός για την Ειρήνη αυξήθηκε κατά 5 δις ευρώ με αποτέλεσμα την δημιουργία ειδικού ταμείου βοήθειας για την Ουκρανία. Με τον τρόπο αυτό, προωθήθηκαν στην Ουκρανία 11 δις ευρώ τα οποία δόθηκαν ως ανθρωπιστική βοήθεια.

Αναφορικά με την στρατιωτική βοήθεια, στο πλαίσιο εκπαίδευσης και υποστήριξης του Ουκρανικού στρατού 60,000 στρατιώτες εκπαιδεύτηκαν μέσω του Προγράμματος EU MAM Ukraine⁶¹ ενώ το συνολικό ποσό του παραπάνω προγράμματος ανέρχεται στα 362 εκατ. ευρώ. Η αποστολή στρατιωτικής βοήθειας της ΕΕ για την υποστήριξη της Ουκρανίας (EUMAM Ukraine) στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας των ουκρανικών Ενόπλων Δυνάμεων να υπερασπίζονται την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της και να αποτρέπουν πιθανές μελλοντικές στρατιωτικές επιθέσεις από τη Ρωσία και άλλους πιθανούς επιτιθέμενους. Η EUMAM συνεργάζεται στενά με όλους τους άλλους υποστηρικτές της εταιρους για την παροχή εκπαιδευτικής υποστήριξης στις ουκρανικές Ένοπλες Δυνάμεις. Επιπλέον μέσω του προγράμματος αυτού η EUMAM είναι ανοιχτή στη συμμετοχή και τρίτων χωρών. Όλες οι δραστηριότητες της αποστολής βρίσκονται στο έδαφος της ΕΕ. Μέχρι στιγμής, 24 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν προσφέρει εκπαιδευτικές

⁶⁰ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-solidarity-ukraine/>

⁶¹ https://www.eecas.europa.eu/eumam-ukraine_en?s=410260

υπηρεσίες στο προσωπικό του Ουκρανικού στρατού. Η εκπαίδευση υποστηρίζεται από την παροχή εξοπλισμού ο οποίος έχει παρασχεθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ειρήνης.

Επιπροσθέτως, εγκρίθηκε συνδρομή η οποία θα αφορούσε την παροχή στρατιωτικού υλικού ύψους 1 δις ευρώ. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Josep Borell, ο οποίος εκτελούσε μέχρι το 2024 καθήκοντα ύπατου εκπροσώπου για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, «με την σημερινή απόφαση ενεργοποιούμε το πρώτο μέρος της ιστορικής συμφωνίας στην οποία κατέληξαν οι ηγέτες και οι ηγέτιδες της ΕΕ για τη στήριξη της άμεσης παράδοσης πυρομαχικών πυροβολικού αξίας 1 δις ευρώ για τις Ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις. Δεν υπάρχει καλύτερη απόδειξη της συλλογικής αποφασιστικότητας και της βούλησης της ΕΕ να συνεχίσει να στηρίζει το φυσικό δικαίωμα της Ουκρανίας στην αυτοάμυνα κατά της βίβανσης Ρωσικής επίθεσης.»⁶²

Από την έναρξη του πολέμου το 2022 έως και το 2024 η βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε ανθρωπιστικό είτε σε στρατιωτικό επίπεδο έχουν ενταθεί και αυξάνονται σε μεγάλο βαθμό.

Η ανθρωπιστική βοήθεια από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως το έτος 2024 ανήλθε στα 47 δις ευρώ. Το παραπάνω ποσό αφορά οικονομική και δημοσιονομική στήριξη, ανθρωπιστική βοήθεια καθώς και βοήθεια έκτακτης ανάγκης. Η στρατιωτική υποστήριξη στον ουκρανικό στρατό ανέρχεται στο ποσό των 30 δις ευρώ όπου περιλαμβάνονται εξοπλισμοί, οπλικά συστήματα καθώς και στρατιωτική παροχή υπηρεσιών (εκπαίδευση, διάδοση στρατηγικών κτλ). Τέλος 18 δις ευρώ έχουν διατεθεί για την βοήθεια και υποστήριξη Ουκρανών προσφύγων. Η οικονομική αυτή βοήθεια περιλαμβάνει την υποστήριξη των προσφύγων σε υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, την παροχή πρώτων βοηθειών καθώς και την μετεγκατάσταση σε ουκρανικά εδάφη τα οποία βρίσκονται σε ασφαλή έδαφος.⁶³

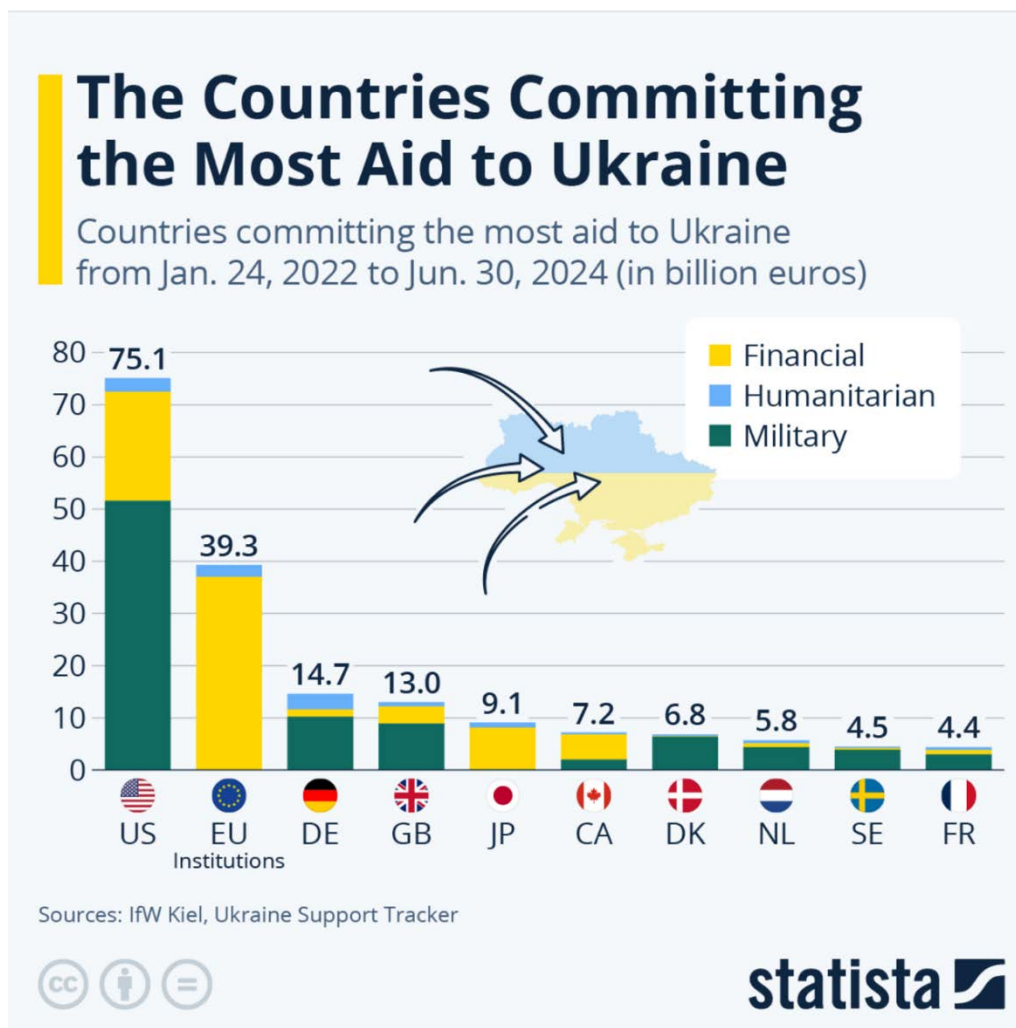
Στο πλαίσιο της έκτασης που έχει λάβει ο πόλεμος ανάμεσα σε Ουκρανία και Ρωσία η καθοδήγηση, υποστήριξη και ενεργή δράση του NATO είναι ένα γεγονός το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί σε σύγκριση με τα μεγέθη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να γίνει αντιληπτή η έκταση της πολεμικής σύρραξης μέσω των οικονομικών δεδομένων.

⁶²<https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2023/04/13/ammunition-for-ukraine-council-agrees-1-billion-support-under-the-european-peace-facility/>

⁶³ <https://www.statista.com/chart/31677/eu-assistance-to-ukraine/>

Από την έναρξη του πολέμου μέχρι και το έτος 2024 η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν άμεση, ωστόσο η υποστήριξη από τις Η.Π.Α. και συνολικά του NATO αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα. Τα μεγέθη των Η.Π.Α. σε σχέση με αυτά της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνουν να ανέρχονται σε διπλάσιο μέγεθος από αυτά των ευρωπαϊκών δεδομένων. Η οικονομική αυτή συμμετοχή δείχνει να δικαιολογεί ωστόσο την κατάσταση διότι το NATO αποτέλεσε και την αφορμή της Ρωσικής επίθεσης στην Ουκρανία.

Διάγραμμα 4.21: Οικονομική Βοήθεια στην Ουκρανία

Πηγή: Statista

<https://www.statista.com/chart/28489/ukrainian-military-humanitarian-and-financial-aid-donors/>

Στο παραπάνω διάγραμμα μπορούμε να δούμε συγκεντρωτικά από την έναρξη του πολέμου μέχρι και το έτος 2024 την βοήθεια που δόθηκε στην Ουκρανία. Το

μεγαλύτερο ποσό το οποίο δόθηκε ανήκει στις Η.Π.Α. οι οποίες διέθεσαν συνολικά 75,1 δις δολάρια εκ των οποίων, περίπου 50 δις ευρώ αφορούσαν στρατιωτική συνδρομή, 20 δις ευρώ οικονομική υποστήριξη ενώ το υπόλοιπο ποσό το οποίο ανέρχεται περίπου στα 5 δις ευρώ αφορούσε ανθρωπιστική βοήθεια.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται στη δεύτερη θέση με συνολικές οικονομικές συνεισφορές στην Ουκρανία οι οποίες ανέρχονται στα 39,3 δις ευρώ. Όπως προαναφέρθηκε η ΕΕ δεν συνέβαλε σε στρατιωτική βοήθεια με την έννοια της άμεσης υποστήριξης λόγω της μη ύπαρξης τακτικού στρατού αλλά ως στρατιωτική βοήθεια μέσω των υπολοίπων κρατών μελών της ένωσης. Στην 3^η θέση της λίστας των κρατών που βοήθησαν την Ουκρανία κατατάσσεται η Γερμανία η οποία εκτός της συνεισφοράς της ΕΕ, συνέβαλε μόνη της στην υποστήριξη της Ουκρανίας με στρατιωτική βοήθεια η οποία ανέρχεται στα 10 δις ευρώ ενώ 1,4 δις δόθηκε ως οικονομική υποστήριξη στο Ουκρανικό κράτος.

Στην 4^η θέση βρίσκεται η υποστήριξη του Ηνωμένου Βασιλείου με συνολική συνεισφορά κοντά στα 13 δις ευρώ ενώ ακολουθεί η Ιαπωνία και ο Καναδάς με 9,1 και 7,2 δις ευρώ αντίστοιχα. Δανία, Σουηδία, Ολλανδία και Γαλλία λειτούργησαν όπως και η Γερμανία και συνέβαλαν οικονομικά και ως ξεχωριστά κράτη προκειμένου να ενισχύσουν την Ουκρανική πλευρά.

Γεγονός το οποίο αξίζει να μελετηθεί θεωρείται η σύγκριση ανάμεσα στην βοήθεια που προσέφεραν οι χώρες της ΕΕ που αναφέρθηκαν στο παραπάνω διάγραμμα, όπου διέθεσαν επιπλέον βοήθεια, και στις αμυντικές δαπάνες επί ποσοστού του ΑΕΠ που διέθεσαν.

Πίνακας 4.22 Αμυντικές Δαπάνες % επί του ΑΕΠ

Κράτος	Αμυντικές Δαπάνες % επί του ΑΕΠ	Συνολικό Ποσό	Ποσό που συνέφεραν στην Ουκρανία
Γαλλία	1,9%	49,7 εκ ευρώ	4,4 δις ευρώ
Γερμανία	1,5%	58,2 εκ ευρώ	14,7 δις ευρώ
Δανία	1,4%	5,2 εκ ευρώ	6,8 δις ευρώ
Ολλανδία	1,1%	10,8 εκ ευρώ	5,8 δις ευρώ
Σουηδία	1,4%	7,8 εκ ευρώ	4,5 δις ευρώ.

Πηγή: EDA (European Defense Data), statista.

Ιδία Επεξεργασία

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει ότι τα κράτη αυτά διέθεσαν πολύ μεγαλύτερα ποσά για την βοήθεια στο κράτος της Ουκρανίας σε σχέση με το σύνολο των αμυντικών δαπανών που διαθέτουν από τον προϋπολογισμό τους. Είναι γεγονός ότι τα συγκεκριμένα κράτη με εξαίρεση την Γαλλία, δεν διαθέτουν μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ στις αμυντικές δαπάνες, ωστόσο η συμβολή τους με μεγαλύτερα ποσά δηλώνει την κρισιμότητα της εμπόλεμης αυτής κατάστασης.

Τέλος, το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τα κράτη με την μεγαλύτερη συμβολή σε στρατιωτικό εξοπλισμό στον πόλεμο της Ουκρανίας. Την μεγαλύτερη συμβολή σε στρατιωτικό εξοπλισμό έχει προσφέρει η Γερμανία. με συνολικής αξίας εξοπλισμό που ανέρχεται στα 10,63 δις ευρώ δολάρια, ενώ Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία, Σουηδία και Γαλλία συμμετέχουν σημαντικά στο πλαίσιο στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία.

Διάγραμμα 3.23:

Στρατιωτική Βοήθεια σε δις ευρώ από τις χώρες της Ε.Ε

Πηγή statista

<https://www.statista.com/statistics/1499394/european-aid-to-ukraine-by-country/>

Ιδία Επεξεργασία

Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο των κυρώσεων θα πρέπει να αναφερθεί ο αποκλεισμός των Ρωσικών τραπεζών από το SWIFT. Το SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) είναι ένα διεθνές σύστημα που διευκολύνει τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές μεταξύ τραπεζών παγκοσμίως. Με την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων και την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, το SWIFT έχει καταστεί ουσιώδες εργαλείο για την εκτέλεση πληρωμών, την ανταλλαγή πληροφοριών και την προώθηση της οικονομικής συνεργασίας. Ωστόσο, μετά την έναρξη του Ρωσοουκρανικού πολέμου το 2022, πολλές χώρες της Δύσης αποφάσισαν να αποκλείσουν ορισμένες ρωσικές τράπεζες από το SWIFT, σκοπεύοντας να επιβάλουν οικονομικές κυρώσεις στη Ρωσία. Ένας από τους κύριους στόχους αυτών των κυρώσεων ήταν η εξασθένιση της ικανότητας της Ρωσίας να διεξάγει διεθνείς χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Έτσι, οι χώρες αυτές συμφώνησαν να αποκλείσουν συγκεκριμένες ρωσικές τράπεζες από το SWIFT, με την ελπίδα ότι αυτό θα είχε σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία της Ρωσίας.

Ο αποκλεισμός των ρωσικών τραπεζών από το SWIFT έχει προκαλέσει ορισμένες επιπτώσεις στην οικονομία της Ρωσίας περιορίζοντας τη δυνατότητα της Ρωσικής οικονομίας να συμμετέχει στις διεθνείς αγορές, να εξαγγυώνει τις εξαγωγές της και να έχει πρόσβαση σε ξένο κεφάλαιο. Οι κυρώσεις αυτές έχουν αυξήσει την πίεση στη ρωσική οικονομία, προκαλώντας αύξηση του πληθωρισμού. Η απόφαση για τον αποκλεισμό των ρωσικών τραπεζών από το SWIFT δεν έχει περιορίσει μόνο τη Ρωσία, αλλά έχει επίσης δημιουργήσει προκλήσεις για τις παγκόσμιες αγορές. Οι εταιρείες και οι τράπεζες που διατηρούν επιχειρηματικές σχέσεις με τη Ρωσία έχουν αντιμετωπίσει αβεβαιότητα και κίνδυνο. Ο αποκλεισμός έχει εντείνει τις σχετικές σκέψεις για την αποδυνάμωση της εξάρτησης από το SWIFT και την ανάγκη δημιουργίας εναλλακτικών συστημάτων πληρωμών.

Ο αποκλεισμός των ρωσικών τραπεζών από το SWIFT αποτελεί σημαντική στρατηγική ενέργεια που στοχεύει στην αποδυνάμωση της ρωσικής οικονομίας εν μέσω συγκρούσεων. Οι επιπτώσεις του αποκλεισμού θα μπορούσαν να αναδιαμορφώσουν το τοπίο των διεθνών χρηματοοικονομικών σχέσεων και να οδηγήσουν στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων για τη δημιουργία νέων συμμαχιών καθώς και νέων τρόπων αντιμετώπισης από την Ρωσική πλευρά του αποκλεισμού. Ωστόσο αν θέλαμε να εστιάσουμε περισσότερο στο αποτέλεσμα θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι η οικονομία της Ρωσίας μετά από τις επιβεβλημένες κυρώσεις και

τους αποκλεισμούς συρρικνώθηκε κατά 2,1% το 2022⁶⁴ με τα ίδια ποσοστά να καταγράφονται και το 2023 ενώ η Μόσχα αναμένει αύξηση κατά 3,9% του ΑΕΠ της για το έτος 2024.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω καταλήγουμε στο γεγονός ότι η οικονομική βοήθεια στην Ουκρανία αποτελεί μεγαλύτερο και σημαντικότερο γεγονός από τις οικονομικές κυρώσεις και τους αποκλεισμούς καθώς η ρωσική οικονομία δεν επηρεάζεται ιδιαίτερα από την αντιμετώπιση των δυτικών χωρών. Η Ρωσική οικονομία έχει περισσότερες εξαγωγές παρά εισαγωγές και χαρακτηριστικό αποτελεί το γεγονός ότι το 11% του ΑΕΠ της αποτελείται από εξαγωγές καυσίμων.

Τέλος προκειμένου να υπάρξει μια αναλυτικότερη και κατατοπιστικότερη αναφορά στα μεγέθη των πολεμικών εξοπλισμών τα οποία διατέθηκαν στην Ουκρανία, θα πρέπει να εξετάσουμε πίνακες του Παραρτήματος στο τέλος της Εργασίας, στις σελίδες 122-141

Από τα παραπάνω δεδομένα μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι κράτη από όλο τον κόσμο (κυρίως όμως κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) διέθεσαν ένα αρκετά σημαντικό μέγεθος βοήθειας είτε οικονομικής φύσεως, είτε στρατιωτικής ενίσχυσης προκειμένου να ενισχυθεί ο ουκρανικός στρατός με απώτερο σκοπό την μη κατάρρευση της Ουκρανίας. Τα παραπάνω δεδομένα μας οδηγούν σε δύο συμπεράσματα.

- Ο δυτικός κυρίως κόσμος προσπαθεί με κάθε τρόπο να ενισχύσει την Ουκρανία προκειμένου να τερματιστεί η εμπόλεμη διαμάχη μεταξύ της Ρωσίας και την Ουκρανίας με έκβαση η οποία θα είναι μία ξεκάθαρη ήττα της Ρωσίας. Μία ενδεχόμενη ήττα της Ρωσίας μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση της οικονομίας πέρα από την απώλεια εδαφικών εκτάσεων. Αυτό αποτελεί ουσιαστικά και μια ξεκάθαρη στάση των ΗΠΑ, όπου θα επιθυμούσαν μια στρατηγική ήττα ενός οικονομικού αντιπάλου στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο. Άλλωστε όπως μπορούμε να διακρίνουμε στον παρακάτω πίνακα η οικονομική και στρατιωτική βοήθεια των ΗΠΑ στην Ουκρανία είναι πολύ μεγαλύτερη από το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών, τα οποία αναμφισβήτητα τάχθηκαν με την πλευρά της Ουκρανίας από την πρώτη ημέρα έναρξης της Ρωσο-ουκρανικής εμπλοκής.

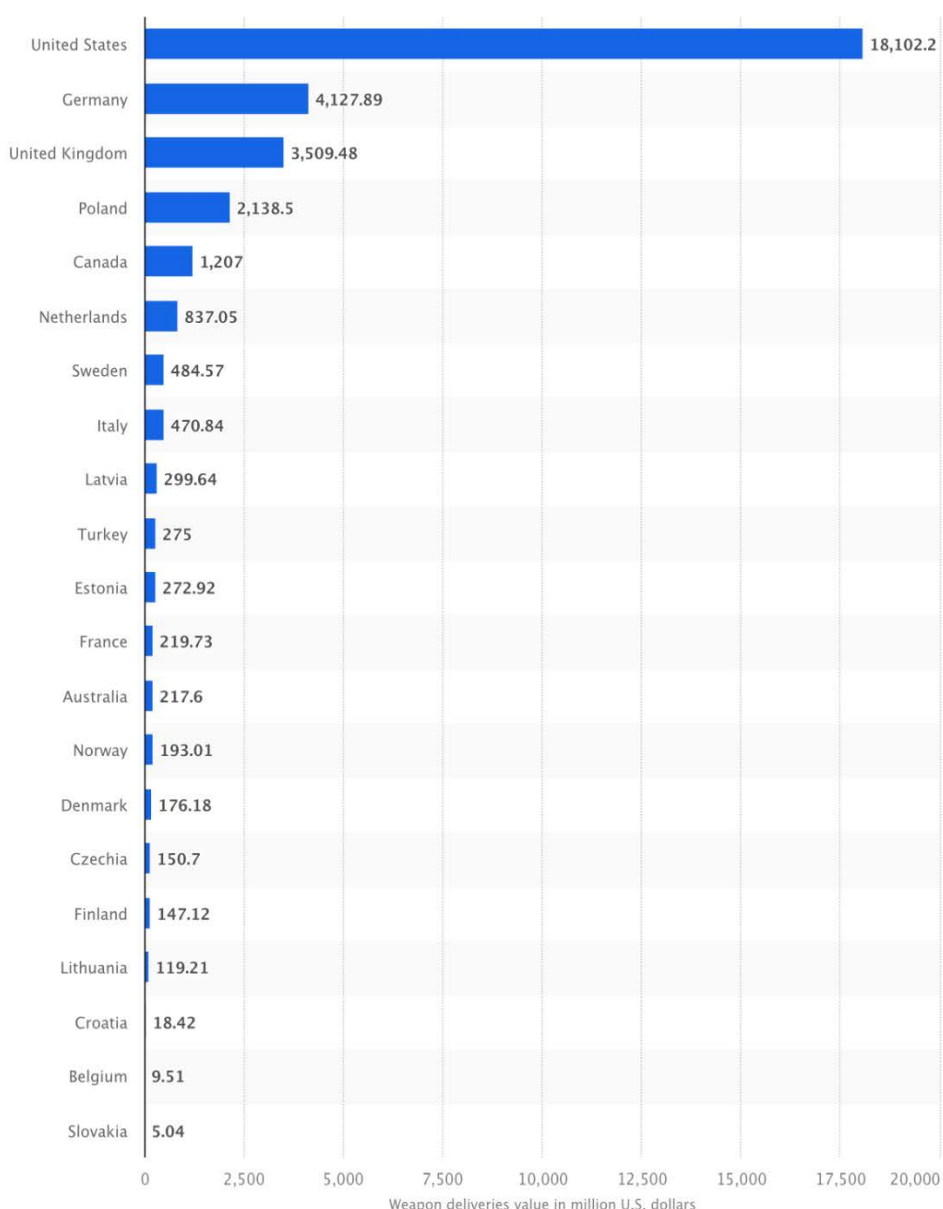
- Το δεύτερο συμπέρασμα το οποίο μπορεί να αντληθεί από τα παραπάνω δεδομένα είναι το γεγονός ότι η Ρωσική οικονομία πέρα των επίσημων στοιχείων τα

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>

οποία μπορούν εύκολα να αντληθούν, παραμένει μια πολύ ισχυρή και σταθερή δύναμη σε οικονομικό και στρατιωτικό επίπεδο. Αυτό σε περίπτωση νίκης της Ρωσικής δύναμης θα οδηγήσει ενδεχομένως σε αλλαγές του παγκόσμιου σκηνικού το οποίο είναι αρκετά μεταβλητό.

Διάγραμμα 4.24:

Αξία Στρατιωτικής Βοήθειας στην Ουκρανία το έτος έναρξης του Πολέμου

Πηγή: Statista

<https://www.statista.com/statistics/1364467/ukraine-weapon-deliveries-value-by-country/>

4.4. Ενεργειακή Ασφάλεια και ΚΕΠΠΑ

Η ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς πυλώνες για την οικονομική, κοινωνική και γεωπολιτική σταθερότητα μιας χώρας ή ενός συνόλου κρατών. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η ενεργειακή ασφάλεια συνδέεται άρρηκτα με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), καθώς οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που αφορούν την ενέργεια υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα και απαιτούν συντονισμένες και συλλογικές δράσεις.

Η ενεργειακή ασφάλεια ορίζεται ως η διασφάλιση συνεχούς, αξιόπιστης και οικονομικά προσιτής πρόσβασης σε ενεργειακούς πόρους (Bielecki, 2002). Στην περίπτωση της ΕΕ, η εξάρτηση από εισαγωγές ενέργειας, ιδίως φυσικού αερίου και πετρελαίου, αποτελεί κύρια πρόκληση, καθώς μεγάλο μέρος των ενεργειακών αναγκών της καλύπτεται από χώρες εκτός ΕΕ. Οι γεωπολιτικές εντάσεις, οι αστάθειες στις χώρες προμηθευτές και οι αλλαγές στις παγκόσμιες αγορές ενέργειας δημιουργούν επιπλέον προβλήματα που απαιτούν άμεσες λύσεις. Ιδιαίτερα για τις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης οι οποίες σε μεγάλο βαθμό προμηθεύονται φυσικό αέριο από την Ρωσία (Gritz & Wolff, 2024) η απεξάρτηση από αυτό και η εξεύρεση νέων τρόπων ενεργειακής υποστήριξης αποτελεί το ζητούμενο για την Ε.Ε. Ο αγωγός Nord Stream 2 παραμένει ένας ανενεργός αγωγός ο οποίος θα αποτελούσε την μεγαλύτερη πηγή μεταφοράς φυσικού αερίου από την Ρωσία στην Κεντρική και βόρεια Ευρώπη, ωστόσο η διακοπή των σχέσεων μεταξύ Ευρώπης και Ρωσίας τον κατέστησαν ανενεργό. (Soldatkin, 2025)

Η δεδομένη χρονική περίοδος με τις εξελίξεις στην Ρωσία αλλά και η δεδομένη κλιματική αλλαγή οδηγούν ολοένα και περισσότερο στην εξεύρεση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με πρωταρχικό στόχο την αντικατάσταση των εισαγωγών ρωσικού φυσικού αερίου. Το σχέδιο REPowerEU έχει ως βασικό στόχο την αντικατάσταση του Ρωσικού αερίου αλλά κυρίως στην παροχή αδειών στα κράτη-μέλη για υλοποίηση νέων τρόπων εξεύρεσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η ενεργειακή ασφάλεια δεν αφορά μόνο την προσφορά, αλλά και τη βιώσιμη χρήση των ενεργειακών πόρων, την ενεργειακή αποδοτικότητα και την μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η στρατηγική της ΕΕ για την ενεργειακή μετάβαση συνδέεται με την Πράσινη Συμφωνία (Green Deal)⁶⁵ και τον στόχο της για κλιματική

⁶⁵ Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η στρατηγική της ΕΕ για την ανάπτυξη. Από την έναρξή της το 2019, αποτελεί μια δέσμη πρωτοβουλιών πολιτικής, η οποία θέτει την ΕΕ σε τροχιά προς την **πράσινη μετάβαση**, με απώτερο στόχο την επίτευξη **κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050**.

ουδετερότητα έως το 2050. Η Ε.Ε. επιδιώκει την αξιοποίηση επίσης της Ανατολικής Μεσογείου η οποία διαθέτει μεγάλες ποσότητες από υδρογονάνθρακες αλλά και από επιπλέον ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπως η αιολική και η ηλιακή.

Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί το γεγονός ότι η μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας απαιτεί ένα αρκετά σημαντικό πακέτο επενδύσεων το οποίο σύμφωνα με την Έκθεση για την κατάσταση της Ε.Ε. φτάνει τα 30 δις ευρώ για δημιουργία φωτοβολταϊκών συστημάτων και αιολικών πάρκων.

Η ΚΕΠΠΑ αποτελεί το κύριο πλαίσιο μέσω του οποίου τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάζονται για την αντιμετώπιση εξωτερικών απειλών και προκλήσεων. Η ενεργειακή ασφάλεια είναι αναπόσπαστο μέρος αυτής της πολιτικής, καθώς οι ενεργειακές προκλήσεις έχουν σημαντικό γεωπολιτικό χαρακτήρα.

Η Ε.Ε. , μέσω της ΚΕΠΠΑ, προωθεί τη διαφοροποίηση των πηγών και των διαδρομών προμήθειας ενέργειας, προκειμένου να μειώσει την εξάρτηση από συγκεκριμένες χώρες, όπως η Ρωσία. Παραδείγματα τέτοιων προσπαθειών περιλαμβάνουν τον αγωγό TAP66 και τις επενδύσεις σε τερματικούς σταθμούς LNG.

Επιπλέον, η ΚΕΠΠΑ διαμορφώνει τις σχέσεις της ΕΕ με κράτη προμηθευτές, όπως η Νορβηγία, η Αλγερία και οι χώρες της Μέσης Ανατολής, καθώς και με στρατηγικούς εταίρους, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η ενεργειακή διπλωματία είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση σταθερών ενεργειακών ροών, ενώ πολύ μεγάλη έμφαση δίνεται στις υβριδικές απειλές, όπως οι κυβερνοεπιθέσεις σε ενεργειακές υποδομές, οι οποίες αποτελούν σύγχρονη πρόκληση για την ενεργειακή ασφάλεια. Η ΚΕΠΠΑ συντονίζει δράσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ευρωπαϊκών υποδομών και την προστασία τους από τέτοιες απειλές.

Οι στρατηγικές της ΕΕ για την Ενίσχυση της Ενεργειακής Ασφάλειας στοχεύουν στη δημιουργία μιας πλήρως ενοποιημένης αγοράς ενέργειας που θα εξασφαλίζει καλύτερη διασύνδεση μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να μειωθούν οι ενεργειακές ανισότητες και να ενισχυθεί η ενεργειακή αλληλεγγύη. Η επένδυση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, μειώνει την εξάρτηση από εισαγόμενους υδρογονάνθρακες. Επιπλέον, η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας περιορίζει τη συνολική ζήτηση ενέργειας.

Αποτελεί τη συμβολή της ΕΕ στη συμφωνία του Παρισιού, η οποία επικυρώθηκε από την ΕΕ και όλες τις χώρες της και όρισε ως στόχο τη συγκράτηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη το πολύ σε + 1,5°C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/#what>

⁶⁶ <https://www.tap-ag.gr>

Η ΕΕ συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (IEA), για την αντιμετώπιση παγκόσμιων ενεργειακών προκλήσεων γεγονός που σημαίνει ότι το θέμα δεν αποτελεί απλώς ένα θέμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς έχει φτάσει στην κορυφή της ευρωπαϊκής και ευρύτερης διεθνούς ατζέντας επηρεάζοντας την οικονομική και γεωπολιτική της σταθερότητα. (Triantaphyllou, 2007) Η σύνδεση της ενεργειακής ασφάλειας με την ΚΕΠΠΑ αναδεικνύει τη σημασία της συλλογικής δράσης και της στρατηγικής προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ. Οι προκλήσεις που προκύπτουν από τις παγκόσμιες ενεργειακές εξελίξεις απαιτούν πολυδιάστατες λύσεις που περιλαμβάνουν τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πόρων, τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές και τη διεθνή συνεργασία. Μόνο μέσω αυτών των συντονισμένων δράσεων μπορεί η ΕΕ να εξασφαλίσει τη βιώσιμη ενεργειακή της προοπτική και την ανθεκτικότητά της στις σύγχρονες γεωπολιτικές προκλήσεις.

Η ταχεία αναγνώριση, εκ μέρους των κρατών της Ε.Ε. αλλά και των κρατών της Ανατολικής Μεσογείου, της αναγκαιότητας για συλλογική και συντονισμένη δράση συνιστά καθοριστικό παράγοντα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας στην αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων, όπως οι φυσικές καταστροφές, όπως επισημαίνει και ο Στεργίου (2024) σε σχετικό άρθρο του (δείτε και Stergiou 2017a, b, 2018).

4.5. Ευρωπαϊκές Δαπάνες- Δαπάνες κρατών BRICS

Οι αμυντικές δαπάνες ανάμεσα στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και της συμμαχίας BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική) παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές, που οφείλονται σε παράγοντες όπως η γεωπολιτική θέση, το μέγεθος του πληθυσμού, η οικονομική ισχύς, αλλά και οι στρατηγικές προτεραιότητες κάθε περιοχής.

Οι αμυντικές δαπάνες των χωρών της ΕΕ ποικίλλουν σημαντικά, με τις χώρες που δαπανούν μεγαλύτερα ποσά τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία. Οι δαπάνες είναι συνήθως χαμηλότερες ως ποσοστό του ΑΕΠ σε σύγκριση με τις ΗΠΑ ή τη Ρωσία, αν και τα τελευταία έτη έδειξαν μια μικρή άνοδο λόγω γεωπολιτικών πιέσεων, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία. Για παράδειγμα, το 2023, πολλές χώρες προσπαθούν να φτάσουν τον στόχο του 2% του ΑΕΠ που ορίζει το NATO για αμυντικές δαπάνες. Τα τελευταία γεγονότα της εκλογής του νέου προέδρου των ΗΠΑ δείχνουν ότι ο πρόεδρος

Ντόναλντ Τράμπ θα απαιτήσει την αύξηση των αμυντικών δαπανών για κάθε κράτος που συμμετέχει στη συμμαχία του NATO στο 5%.⁶⁷

Όσον αφορά τα κράτη των BRICS παρατηρείται μεγάλη διαφοροποίηση. Η Ρωσία και η Κίνα επενδύουν τεράστια ποσά σε στρατιωτικό εξοπλισμό, έρευνα και ανάπτυξη, δεδομένων των στρατηγικών τους φιλοδοξιών και της έντονης γεωπολιτικής τους παρουσίας. Η Ινδία επίσης δαπανά σημαντικά ποσά λόγω των περιφερειακών εντάσεων με την Κίνα και το Πακιστάν. Η Βραζιλία και η Νότια Αφρική, από την άλλη, έχουν χαμηλότερες δαπάνες, καθώς επικεντρώνονται περισσότερο σε εσωτερικά ζητήματα και οικονομική ανάπτυξη.

Οι δαπάνες προσανατολίζονται κυρίως στην ενίσχυση της συλλογικής άμυνας (μέσω NATO) και την ασφάλεια στην ευρύτερη περιοχή. Υπάρχει επίσης εστίαση στην ανάπτυξη αμυντικών τεχνολογιών, ενώ οι στρατιωτικές επεμβάσεις γίνονται στο πλαίσιο διεθνών αποστολών (π.χ., ειρηνευτικές αποστολές του ΟΗΕ). Οι χώρες BRICS έχουν διαφοροποιημένους στρατηγικούς στόχους. Η Ρωσία και η Κίνα εστιάζουν στην ενίσχυση της στρατιωτικής ισχύος τους, με έμφαση σε στρατηγικά όπλα, πυρηνικές δυνατότητες και τεχνολογία αιχμής. Η Ινδία δίνει έμφαση στην περιφερειακή ασφάλεια, ενώ η Βραζιλία και η Νότια Αφρική επικεντρώνονται περισσότερο σε δυνάμεις επιτήρησης και ειρηνευτικές αποστολές.

Όσον αφορά τις συνεργασίες των κρατών της Ευρώπης, αυτά συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, αλλά και μέσω του NATO. Ωστόσο, πολλές χώρες εξαρτώνται από τις Ηνωμένες Πολιτείες για τεχνολογίες αιχμής και στρατιωτική υποστήριξη. Στον αντίποδα των BRICS δεν υπάρχει οργανωμένη στρατιωτική συμμαχία μεταξύ των χωρών BRICS, και οι στρατηγικές τους ποικίλλουν. Η Ρωσία και η Κίνα συχνά συνεργάζονται, αλλά οι υπόλοιπες χώρες ακολουθούν πιο ανεξάρτητες πολιτικές στον αμυντικό τομέα.

Στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών κρατών οι αμυντικές δαπάνες επηρεάζονται κυρίως από την ανάγκη αντιμετώπισης απειλών στα ανατολικά σύνορα (π.χ. Ρωσία) και την ασφάλεια στη Μεσόγειο. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αναγκάσει τα κράτη-μέλη να αναθεωρήσουν τη στρατηγική τους και να αυξήσουν τις δαπάνες. Η Ρωσία και η Κίνα βλέπουν τον εαυτό τους ως αντίβαρο στις Ηνωμένες Πολιτείες και το NATO, κάτι που αντικατοπτρίζεται στις αμυντικές τους δαπάνες. Η Ινδία εστιάζει σε ζητήματα

⁶⁷ <https://www.kathimerini.gr/world/563384608/o-tramp-thelei-sto-5-tis-amyntikes-dapanes-toy-nato/>

ασφάλειας με γειτονικές χώρες, ενώ η Βραζιλία και η Νότια Αφρική είναι λιγότερο εκτεθειμένες σε διεθνείς συγκρούσεις.

Πίνακας 4.24

Αμυντικές Δαπάνες κρατών BRICS σε ποσοστό% του ΑΕΠ

	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Ρωσία	3,9%	3,6%	3,4%	3,7%	3,9%	4,1%	4,9%	5,4%	4,2%	3,7%	3,9%	4,2%	3,6%	4,7%	5,9%
Ν. Αφρική	1,1%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%	1,0%	0,8%	0,8%	0,7%
Βραζιλία	1,5%	1,5%	1,4%	1,4%	1,3%	1,3%	1,4%	1,3%	1,4%	1,5%	1,4%	1,3%	1,2%	1,1%	1,1%
Ινδία	3,1%	2,9%	2,7%	2,6%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,4%	2,5%	2,8%	2,5%	2,4%	2,4%
Κίνα	1,9%	1,7%	1,7%	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%	1,6%	1,6%	1,7%

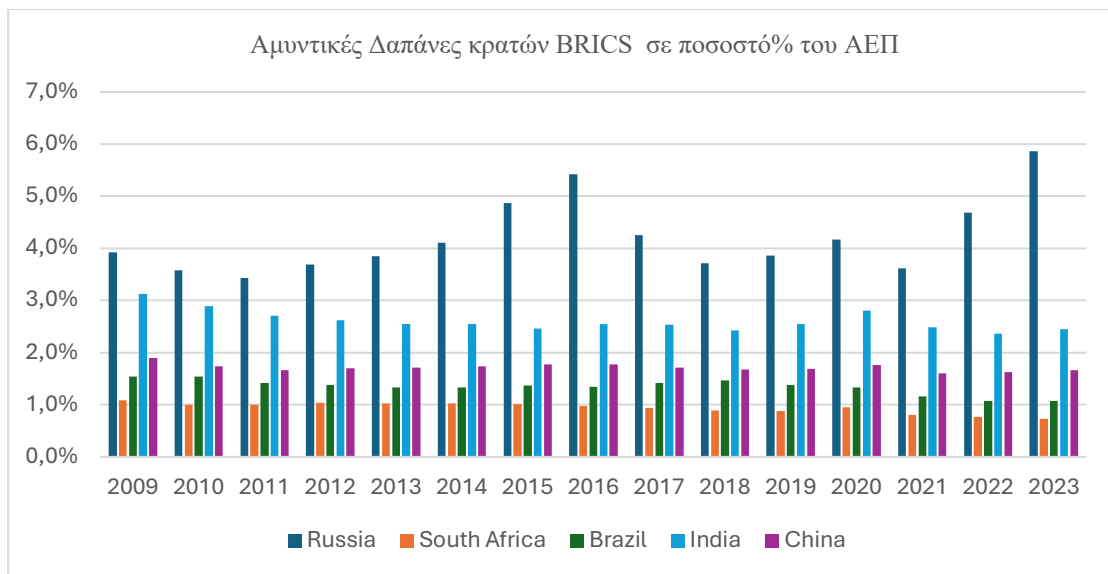
Πηγή: SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Από το παραπάνω διάγραμμα μπορούμε να δούμε ότι το κράτος με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες σε ποσοστό του ΑΕΠ από την συμμαχία των BRICS είναι η Ρωσία με υψηλότερο ποσοστό το 5,9% το 2023. Φυσικά η αύξηση αυτή επηρεάστηκε από την έναρξη του πολέμου με την Ουκρανία το 2022, όμως ανεξάρτητα αυτού υπάρχει διαφορά με τα υπόλοιπα κράτη στο πλαίσιο των αμυντικών δαπανών και φυσικά αν γίνει σύγκριση των κρατών της Ευρωπαϊκής ένωσης σε σχέση με τα κράτη της συμμαχίας BRICS θα δούμε ότι οι αμυντικές δαπανών των BRICS είναι μεγαλύτερες σε σχέση με την ΕΕ.

Διάγραμμα 4.25

Αμυντικές Δαπάνες κρατών BRICS σε ποσοστό% του ΑΕΠ

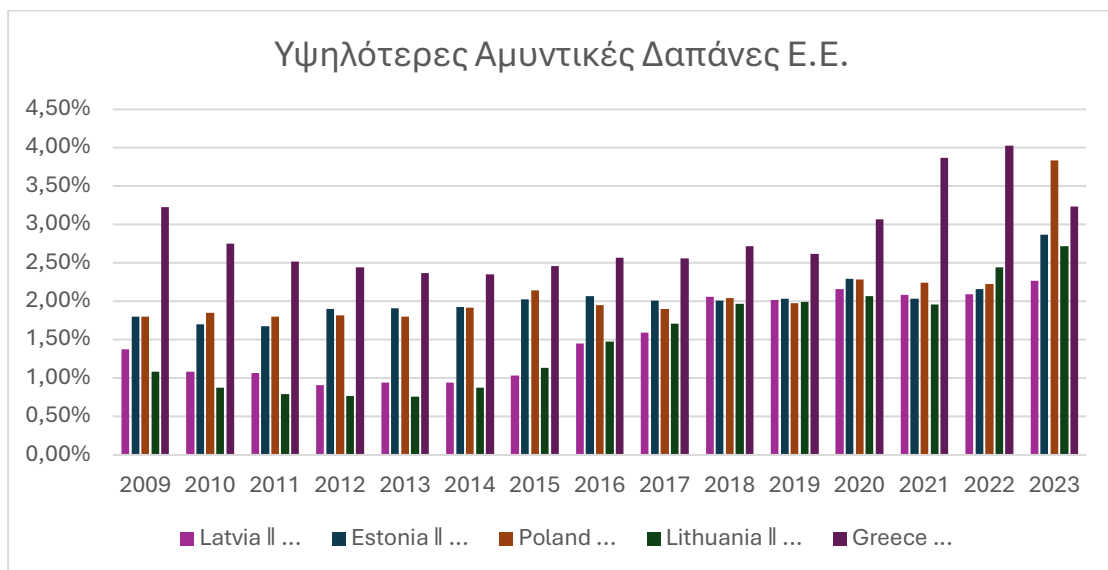

Πηγή: SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 4.26

Διάγραμμα κρατών με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες ΕΕ σε ποσοστό% του ΑΕΠ

Πηγή: SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Η σύγκριση μεταξύ κρατών ΕΕ και BRICS γίνεται ανάμεσα στα κράτη της ΕΕ με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες σε ποσοστό του ΑΕΠ τους. Οι χώρες αυτές είναι η Ελλάδα, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Εσθονία και η Λετονία με την Ελλάδα να έχει τις

υψηλότερες αμυντικές δαπάνες το έτος 2022 με ποσοστό 4,02%, ενώ για το ίδιο έτος στο διάγραμμα των BRICS βλέπουμε ότι η Ρωσία έχει ποσοστό αμυντικών δαπανών στο 4,7%.

Πίνακας 4.27

Πίνακας κρατών με τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες ΕΕ σε ποσοστό% του ΑΕΠ

	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Λετονία	1,38%	1,08%	1,07%	0,91%	0,94%	0,94%	1,04%	1,45%	1,59%	2,06%	2,02%	2,16%	2,09%	2,09%	2,27%
Εσθονία	1,80%	1,70%	1,68%	1,90%	1,91%	1,93%	2,03%	2,07%	2,01%	2,01%	2,04%	2,30%	2,03%	2,16%	2,87%
Πολωνία	1,80%	1,85%	1,80%	1,81%	1,80%	1,92%	2,14%	1,95%	1,90%	2,04%	1,98%	2,29%	2,24%	2,23%	3,83%
Λιθουανία	1,08%	0,88%	0,79%	0,77%	0,76%	0,88%	1,14%	1,48%	1,71%	1,97%	2,00%	2,07%	1,96%	2,45%	2,72%
Ελλάδα	3,22%	2,75%	2,52%	2,44%	2,37%	2,35%	2,46%	2,57%	2,56%	2,72%	2,62%	3,07%	3,87%	4,02%	3,23%

Πηγή: SIPRI

Ιδία Επεξεργασία

Αν εξετάσουμε ξεχωριστά για το πιο κράτος έχει τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες, η Ελλάδα από την ΕΕ και η Ρωσία από BRICS τότε θα δούμε ότι η Ρωσία έχει υψηλότερες αμυντικές δαπάνες, ωστόσο αν δούμε στο σύνολο εξετάζοντας τις 5 χώρες από την ΕΕ με τις υψηλότερες δαπάνες τότε στο σύνολο φαίνεται ότι η ΕΕ δαπανά μεγαλύτερα ποσά στον αμυντικό τομέα από τα BRICS.

Η ΕΕ και οι χώρες BRICS διαφέρουν θεμελιωδώς στις αμυντικές τους δαπάνες και στρατηγικές προτεραιότητες. Η ΕΕ λειτουργεί στο πλαίσιο συλλογικής άμυνας και εστίασης στην περιφερειακή ασφάλεια, ενώ οι χώρες BRICS, και ιδιαίτερα η Ρωσία και η Κίνα, επενδύουν πιο επιθετικά για την παγκόσμια στρατηγική τους παρουσία ενώ είναι απαραίτητο να σχολιαστεί το γεγονός ότι η Ρωσία βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση από το 2022, κάτι το οποίο αυξάνει τις αμυντικές της δαπάνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Στην ενότητα αυτή συγκεφαλαιώνουμε την προηγηθείσα ανάλυση μέσα από μια σειρά από συμπεράσματα που αφορούν το σύνολο της μελέτης μας. Αρχικά θα γίνει αναφορά στις επιτυχίες που έχει η ΚΕΠΠΑ ενώ στη συνέχεια θα αναφερθούν τα αρνητικά ζητήματα και οι όποιες παραλήψεις έχουν συμβεί. Έπειτα θα γίνει μια αναφορά στις όποιες προοπτικές ανάπτυξης και στο πως αυτές θα διαμορφώσουν την εικόνα της ΚΕΠΠΑ στο μέλλον.

5.1 Επιτυχίες της ΚΕΠΠΑ

Συνοψίζοντας την ευρύτερη εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ αλλά και τον τρόπο με τον οποίο η ίδια δημιουργήθηκε, εξελίχθηκε και αναπτύχθηκε, θα παρατηρήσουμε αρκετές σημαντικές επιτυχίες από το 2004 έως το 2024. Αυτές οι επιτυχίες είναι ένα ουσιαστικό αποτέλεσμα αντιμετώπισης διεθνών προκλήσεων καθώς και προώθησης και υποστήριξης της ειρήνης. Επιγραμματικά, θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε κάποιες από τις βασικές επιτυχίες της ΚΕΠΠΑ στο χρονικό πλαίσιο αυτής της 20ετίας.

- Ολοκλήρωση Στρατιωτικών επιχειρήσεων με σκοπό τη διαχείριση κρίσεων

Όπως έχει προαναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει πολλές αποστολές διαχείρισης κρίσεων σε περιοχές όπως το Σουδάν, τα Δυτικά Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή (Αποστολές Petersberg) αυτές οι αποστολές έχουν συμβάλει στη σταθεροποίηση των περιοχών καθώς και στην υποστήριξη της ειρηνικής μετάβασης έπειτα από πολεμικές περιόδους.

- Αντιμετώπιση Τρομοκρατίας.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ΚΕΠΠΑ η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει πολιτικές και στρατηγικές οι οποίες στοχεύουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Οι πολιτικές αυτές έχουν σκοπό τη συνεργασία με τρίτες χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ανταλλαγή πληροφοριών καθώς και την ενίσχυση εσωτερικών μηχανισμών ασφαλείας.⁶⁸

- Εξωτερική πολιτική Γειτονίας.⁶⁹

⁶⁸ Για τις αρνητικές επιπτώσεις της τρομοκρατίας στην οικονομία, δείτε Kollias, Papadamou and Arvanitis (2013).

⁶⁹ Η εξωτερική πολιτική γειτονίας συνεργάζεται με τις χώρες κατά μήκος των εξωτερικών συνόρων της ευρύτερης περιοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την διαφύλαξη και την ασφάλεια των κρατών

Μέσα από το πλαίσιο ανάπτυξης και εξέλιξης της ΚΕΠΠΑ, έχει παρασχεθεί η στήριξη σε χώρες της ανατολικής Ευρώπης με σκοπό την σταθεροποίηση και τη συνεργασία προωθώντας μια ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική.

- Ανθρωπιστική Βοήθεια και Ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της ΚΕΠΠΑ παρέχει σημαντική ανθρωπιστική βοήθεια σε χώρες που έχουν πληγεί από πολεμικές συρράξεις (όπως η Ουκρανία) τόσο εντός του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο και εκτός.

- PESCO

Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία την οποία επίσης έχουμε αναλύσει παραπάνω αποτελεί για την ασφάλεια της Ευρώπης ένα από τα μεγαλύτερα θετικά επιτεύγματα της ΚΕΠΠΑ. Η δυνατότητα συνεργασίας στην άμυνα μεταξύ των κρατών μελών και στο πλαίσιο ανάπτυξης κοινής στρατιωτικής ικανότητας είναι ένας κομβικής σημασίας παράγοντας για την ενίσχυση και την αυτονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Διπλωματική Επίλυση Συγκρούσεων

Η ΚΕΠΠΑ αποτελεί επιπλέον ένα σημαντικό παράγοντα ο οποίος έχει ενεργό ρόλο στη διπλωματική επίλυση διεθνών συγκρούσεων. Μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά σε περιπτώσεις οι οποίες βρίσκονται σε τεταμένο επίπεδο χρησιμοποιώντας την δυνατότητα πλειονότητας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Αύξηση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο διεθνές προσκήνιο

Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αποδοχή διεθνών αρχών και αξιών, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία έχει συμβάλλει στη βελτίωση της εικόνας της Ένωσης καθώς και στην ενίσχυση της επιρροής στο διεθνές προσκήνιο.

- Αντιμετώπιση κλιματικών προκλήσεων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναγνωρίσει την κλιματική αλλαγή ως έναν από τους μεγαλύτερους κινδύνους για την παγκόσμια ασφάλεια και έχει ενεργοποιηθεί για να προωθήσει πολιτικές και συμφωνίες.

5.2 Αποτυχίες της ΚΕΠΠΑ και δυσλειτουργίες της

Μέσα από το πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και καθώς η εν λόγω εργασία αναφέρεται σε ένα χρονικό πλαίσιο περίπου 20 ετών (από το 2004 έως το 2024) είναι απαραίτητο να

μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/european-neighbourhood-policy_el

εξεταστεί πέραν των θετικών απολογισμών και οποιεσδήποτε αρνητικές εκβάσεις και αποτυχίες έχουν καταγραφεί. Η ΚΕΠΠΑ έχει αντιμετωπίσει αρκετές δυσλειτουργίες οι οποίες συχνά πηγάζουν από τη δυσκολία εναρμόνισης των διάφορων εθνικών συμφερόντων. Αυτές μπορούν να αναλυθούν παρακάτω ως εξής:

- Η πολυφωνία στην εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 2004 πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς εντάχθηκαν 10 νέα κράτη μέλη. Αυτό αρχικά είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της γεωπολιτικής επιρροής της ένωσης, ωστόσο δημιουργήθηκαν και κάποιες δυσκολίες οι οποίες αφορούσαν την επίτευξη ομόφωνης απόφασης. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις των κρατών μελών της Ανατολικής Ευρώπης τα οποία έως το 2004 είχαν ακόμη αρκετά έντονες επιρροές από την πάλαι ποτέ ΕΣΣΔ κρατούσαν μια διαφορετική προσέγγιση στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής που αφορούσαν την Ρωσία. Επιπλέον υπήρχαν πολύ διαφορετικές απόψεις των κρατών μελών τόσο στο θέμα του πολέμου του Ιράκ το 1991 και το 2003, όσο και στον πόλεμο της Βοσνίας (1992-1995) και της Σερβίας το 1999.

- Η κρίση στην Ουκρανία

Η έναρξη εχθροπραξιών μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας με αποτέλεσμα την προσάρτηση της Κριμαίας από το ρωσικό κράτος το 2014 ανέδειξε αρκετές αδυναμίες της ΚΕΠΠΑ. Παρά τις όποιες κυρώσεις υπεβλήθησαν στη Ρωσία, επικράτησε μια έντονη διαφωνία μεταξύ των κρατών μελών για την γενικότερη στάση απέναντι στην συμπεριφορά της ρωσικής πολιτικής. Υπήρξαν επίσης κράτη τα οποία συνέβαλλαν αρκετά σε οικονομικό επίπεδο όπως αναλύθηκε παραπάνω και κράτη τα οποία διατήρησαν μια πιο επιφυλακτική στάση. Επιπλέον, η συνεχώς μεταβαλλόμενη στάση των κρατών μελών όπως για παράδειγμα η Γερμανία σχετικά με την βοήθεια στην Ουκρανία δημιουργεί διάφορες εντάσεις.

- Κρίση στη Λιβύη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της ΚΕΠΠΑ απέτυχε να υιοθετήσει κοινή και ισχυρή στρατηγική για το ζήτημα της Αραβικής Άνοιξης.⁷⁰ Με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις για τα ευρύτερα εκτεινόμενα γεγονότα στη Μέση

⁷⁰ Η Αραβική άνοιξη ήταν ένα κίνημα το οποίο ξεκίνησε το 2011 στην ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής. Σκοπός του ήταν η ανατροπή δικτατορικών καθεστώτων, ωστόσο το ευρύτερο σύνολο του κινήματος δημιούργησε έντονη αναταραχή και αποσταθεροποίηση στις περιοχές αυτές.

Ανατολή και σε περιοχές της Βόρειας Αφρικής. Η παρέμβαση στη Λιβύη το 2011⁷¹ υποστηρίχτηκε από κάποια κράτη όπως η Γαλλία και η Μ. Βρετανία ενώ αναδείχθηκε εν τέλει σοβαρή έλλειψη συντονισμού.

- Μεταναστευτικές Ροές

Η μεγάλη μεταναστευτική κρίση η οποία έγινε το 2015 αποτέλεσε μια δοκιμασία για την συνολική εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σημαντικό πρόβλημα ήταν η απουσία συντονισμένης δράσης καθώς και η έλλειψη κοινού πλαισίου για την διαχείριση των μεγάλων μεταναστευτικών ροών. Επίσης συναντήθηκε ξανά το πρόβλημα χάραξης κοινής εξωτερικής πολιτικής καθώς κράτη όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία ακολούθησαν ξεχωριστές πολιτικές καταδεικνύοντας την αδυναμία της ΚΕΠΠΑ να βρει λύση σε ένα πολύ σοβαρό ζήτημα όπως είναι το μεταναστευτικό.

- Έξοδος Ηνωμένου Βασιλείου

Το “BREXIT”, όπως έμεινε να ονομάζεται, κατάφερε να αποδυναμώσει την στρατηγική επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα δημιούργησε και ένα αίσθημα ανασφάλειας για το συνολικό κλίμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σίγουρα η απόφαση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ήταν αποτέλεσμα Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας καθώς αναφερόμαστε σε μια αποχώρηση η οποία ολοκληρώθηκε έχοντας κυρίως οικονομικά κίνητρα, ωστόσο η κοινή γραμμή της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυρίως σε θέματα εξωτερικής πολιτικής έχασε αρκετά την δύναμη της έπειτα από την αποχώρηση αυτή.

- Εξωτερική Πολιτική.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δυσκολεύτηκε να διατηρήσει ενιαία στάση στις σχέσεις με την Κίνα, κυρίως σε ζητήματα όπως η οικονομική διείσδυση της στις οικονομίες των Ευρωπαϊκών κρατών.⁷² Αυτό οδήγησε την Κίνα να επιλέξει τον προσανατολισμό της εκτός των πλαισίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η γενικότερη όμως εικόνα η οποία παρουσιάζεται είναι ότι το πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν εμφανίζεται προετοιμασμένο και κυρίως συντονισμένο όσον αφορά θέματα εξωτερικών σχέσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ένα ενιαίο κράτος και για αυτό

⁷¹ Το NATO επενέβη στην περιοχή της Λιβύης όπου επικρατούσαν εμφύλιες συρράξεις και πολεμικές αναταραχές. <https://www.lep.gr/wp-content/uploads/2021/06/H-Στρατιωτική-επέμβαση-του-NATO-στη-Λιβύη-το-2011.pdf>

⁷² Μούσης, Ν. (2018)

άλλωστε δυσκολεύει κατά πολύ η δυνατότητα να τηρηθεί μια ενιαία κοινή γραμμή εξωτερικής πολιτικής (Οικονόμου και Κυριαζής ,2015)

- Πόλεμος Ρωσίας- Ουκρανίας.

Ο πόλεμος αυτός ήταν η συνέχεια της κρίσης μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Η ρωσική εισβολή το 2022 σε ουκρανικά εδάφη αποτέλεσε μια μεγάλη δοκιμασία για την ΚΕΠΠΑ. Παρά την φαινομενικά αρχική ενότητα των κρατών μελών στις οικονομικές κυρώσεις κατά της Ρωσίας, υπήρξαν αποκλίσεις στην συνέχεια κυρίως σε ζητήματα στρατιωτικής υποστήριξης.

Γίνεται σαφές ότι οι όποιες δυσλειτουργίες της ΚΕΠΠΑ συνδέονται κυρίως με την πολυπλοκότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, την απουσία πραγματικής στρατηγικής αυτονομίας καθώς και της έλλειψης κοινής γραμμής εξωτερικής πολιτικής μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Κρίση στην Μέση Ανατολή.

Τα πρόσφατα γεγονότα τα οποία εξελίχθηκαν στην περιοχή της Μέσης Ανατολής ανέδειξαν ορισμένες αδυναμίες στο πλαίσιο της Ε.Ε. καθώς δεν υπήρξε για ακόμη μία φορά η τοποθέτηση κοινής εξωτερικής πολιτικής η οποία θα αποφάσιζε για την επίσημη τοποθέτηση της Ένωσης

5.3. Προοπτικές ανάπτυξης, βελτιώσεις και πως αυτές διαμορφώνουν το μέλλον της ΚΕΠΠΑ.

Παρά τις επιτυχίες ή τις αποτυχίες της ΚΕΠΠΑ θα πρέπει αδιαμφισβήτητα να αναφερθεί το γεγονός ότι η ΚΕΠΠΑ αποτελεί ένα κεντρικό πυλώνα για τη στρατηγική αυτονομία καθώς και την παγκόσμια επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό το οποίο θα πρέπει να γίνει αντιληπτό είναι το γεγονός ότι η ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να εστιάσει σε κάποιες προοπτικές ανάπτυξης και βελτίωσης.

Η αύξηση αμυντικών επενδύσεων καθώς και η δημιουργία κοινών αμυντικών προγραμμάτων μέσω της EDA και της PESCO μπορεί να ενισχύσει τη στρατιωτική ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κοινές συνεκπαιδεύσεις θα συμβάλλουν στην βελτίωση της επιχειρηματικής αποτελεσματικότητας.

Το μείζον πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η πολυφωνία και οι αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Η μετάβαση από την ομοφωνία σε *ενισχυμένη πλειοψηφία* για την εξωτερική πολιτική θα μπορέσει να μειώσει αυτές τις προστριβές. Η ενίσχυση της ενότητας μέσα από κοινές προτεραιότητες όπως η κλιματική αλλαγή, η

αντιμετώπιση υβριδικών απειλών και η ενεργειακή ασφάλεια μπορεί να αποτελέσουν ζητήματα εδραίωσης συνεργασίας.

Επιπροσθέτως, η ενεργειακή κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία ανέδειξε την ανάγκη για ανεξαρτητοποίηση των ενεργειακών πηγών. Η επένδυση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ενισχύει την ενεργειακή ανεξαρτησία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιορίζει τις γεωπολιτικές πιέσεις. Η ενίσχυση των σχέσεων με εναλλακτικούς ενεργειακούς προμηθευτές εκτός Ευρώπης αποτελεί μια στρατηγική κίνηση με οικονομικά κίνητρα.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση κρίσεων η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι πιο άμεση και ευέλικτη. Η δημιουργία μόνιμων διπλωματικών αποστολών σε περιοχές κρίσεων όπως η Ουκρανία, τα Βαλκάνια και η Μέση Ανατολή θα ενισχύσει την θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, η ενίσχυση μηχανισμών κυβερνοασφάλειας και η προστασία κρίσιμων υποδομών είναι καίριας σημασίας.

Αποτελεί άμεση προτεραιότητα η ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω διεθνών συνεργασιών με χώρες όπως η Ινδία, η Ιαπωνία και η Αυστραλία προκειμένου να δημιουργηθούν νέες στρατηγικές συμμαχίες αλλά και οικονομικές συναλλαγές οι οποίες θα δώσουν ώθηση στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να διασφαλίζει την διαφάνεια και να εξασφαλίζει τον διάλογο προκειμένου να είναι πιο προσιτή ακόμη και στο πλαίσιο της κοινωνίας. Η ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους πολίτες των κρατών μελών της για πρωτοβουλίες της ΚΕΠΠΑ μπορεί να λειτουργήσει με τρόπο ο οποίος θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη και δημιουργώντας αίσθημα ασφάλειας.

Η ανάπτυξη και βελτίωση της ΚΕΠΠΑ μπορεί αναμφισβήτητα να διαμορφώσει το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εδραιώνοντας την ως έναν ισχυρό γεωπολιτικό παράγοντα, ο οποίος θα είναι σε θέση να διαμορφώνει και να υποστηρίζει την σταθερότητα στην Ευρώπη και διεθνώς. Η αποτελεσματική συνεργασία στην εξωτερική πολιτική μπορεί να ενισχύσει το αίσθημα ενότητας και αλληλεγγύης των κρατών μελών.

Η παραπάνω εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ θα εξαρτηθεί αναμφίβολα από την πολιτική βούληση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και φυσικά από την δυνατότητα προσαρμογής της στα παγκόσμια δεδομένα τα οποία εξελίσσονται συνεχώς.

5.4. Επίλογος.

Η περίοδος 2004-2024 αποτέλεσε ένα πολύ κρίσιμο χρονικό διάστημα για την εξέλιξη της ΚΕΠΠΑ. Στο πλαίσιο της περιόδου αυτής, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδίωξε να ενισχύσει το ρόλο της στο παγκόσμιο προσκήνιο, αναλαμβάνοντας σημαντικές πρωτοβουλίες με σκοπό την προώθηση της ειρήνης, της σταθερότητας και της συνεργασίας.

Στο πλαίσιο των επιτυχιών η ΚΕΠΠΑ περιλαμβάνει την ανάπτυξη μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων, τις αποστολές της, την PESCO, την EDA καθώς και την συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς όπως τα Ηνωμένα Έθνη και το NATO.

Από την άλλη πλευρά, οι προκλήσεις που αντιμετώπισε και συνεχίζει να αντιμετωπίζει η ΚΕΠΠΑ υπήρξαν εξίσου σημαντικές. Η έλλειψη ενότητας μεταξύ των κρατών μελών, οι διαφωνίες σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, οι εξωτερικές γεωπολιτικές πιέσεις και κυρίως οι οικονομικές διαφοροποιήσεις σχετικά με τις αμυντικές δαπάνες των κρατών μελών ανέδειξαν διάφορες αδυναμίες.

Στο χρονικό πλαίσιο των 20 ετών μεταξύ 2004 και 2024 η ΚΕΠΠΑ κλήθηκε να αντιμετωπίσει την κρίση στην ευρύτερη περιοχή της Ουκρανίας, την διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, την οικονομική και γεωπολιτική άνοδο της Κίνας και της Ρωσίας, την οικονομική κρίση των κρατών μελών της, την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης, τα προβλήματα ομογενοποίησης και συνεργασία μεταξύ των ενόπλων δυνάμεων των χωρών – μελών, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο NATO, ενώ παρακολουθεί τις πολύ σημαντικές εξελίξεις στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Οι μελλοντικές εξελίξεις διαγράφονται μεικτές. Από τη μία πλευρά η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε διαδικασία ενίσχυσης της στρατηγικής της αυτονομίας με σκοπό την μεγαλύτερη συνοχή της σε θέματα εξωτερικής δράσης, από την άλλη πλευρά, οι ολοένα και περισσότερες μεταβαλλόμενες εξελίξεις απαιτούν αμεσότητα, ευελιξία και προσαρμοστικότητα στα νέα τεχνολογικά και εξοπλιστικά δεδομένα.

Η ΚΕΠΠΑ έχει διανύσει 20 έτη μέσα από μια μακρά και πολυδιάστατη πορεία, η οποία είχε επιτυχίες και αποτυχίες. Το μέλλον της και η εξέλιξή της εξαρτάται ξεκάθαρα από την δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορέσει να ξεπεράσει τις όποιες εσωτερικές αδυναμίες και προβλήματα ώστε να μπορέσει να διαμορφώσει μια κοινή στρατηγική αλλά και πολιτική η οποία θα τις επιτρέπει να ανταπεξέρχεται στις παγκόσμιες προκλήσεις με βασικό γνώμονα τις αξίες της ειρήνης, της ασφάλειας και της δημοκρατίας. Για να αποφευχθεί αυτό θα πρέπει να λειτουργήσει με ένα

διαφορετικό όραμα ισχύος και να ενισχύσει την εσωτερική και εξωτερική της πολιτική (Baciou, Friede, 2020)

Η Ε.Ε και η ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τα παραπάνω ζητήματα λειτουργώντας στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής. Η κρίση στην Ουκρανία απαιτεί ισχυρή χρηματική και οικονομική στήριξη της Ουκρανίας με υπεράσπιση της εδαφικής της κυριαρχίας ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να γίνουν οπωσδήποτε οι απαραίτητες ενέργειες για την προώθηση των διπλωματικών προσπαθειών με κύριο στόχο την επίτευξη εκεχειρίας μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Επιπλέον, θα πρέπει να συνεχιστεί η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και η υποδοχή των προσφυγικών άμαχων πληθυσμών από την Ουκρανία.

Παράλληλα θα πρέπει να υπάρξει μια έντονη ενίσχυση της ασφάλειας των συνόρων με πρόσθετα μέτρα ασφαλείας (ενίσχυση της FRONTEX) κυρίως των κρατών μελών που συνορεύουν με κράτη εκτός της Ένωσης καθώς το ζήτημα της αντιμετώπισης των μεταναστευτικών ροών κυρίως από χώρες της Ασίας και της Αφρικής είναι πολύ μεγάλο. Θα πρέπει να υπάρξει έντονη ενίσχυση της φύλαξης των εξωτερικών συνόρων προκειμένου να υπερασπιστούν αφενός τα εθνικά ευρωπαϊκά σύνορα και αφετέρου να σταματήσει η εκμετάλλευση των μεταναστών από παράνομους διακινητές μέσω των οποίων οι μετανάστες αντιμετωπίζουν την οικονομική εκμετάλλευση σε βάρος τους αλλά κυρίως και πιο σημαντικό έρχονται αντιμέτωποι με κίνδυνο να χάσουν την ζωή τους.

Η ΚΕΠΠΑ θα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να υπάρξει ένα δίκαιο σύστημα κατανομής των προσφύγων μεταξύ των κρατών μελών ώστε να μειωθεί η πίεση στα κράτη μέλη πρώτης γραμμής υποδοχής (Ελλάδα- Ιταλία-Κύπρος-Ισπανία) και κυρίως να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση. Η δημιουργία απαραίτητων δομών και προγραμμάτων ένταξης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες θα πρέπει να αποτελέσει τον βασικό παράγοντα για την βοήθεια τόσο των μεταναστών όσο και των ευρωπαϊκών κοινωνιών οι οποίες σε αρκετές περιπτώσεις δεν μπορούν να αφομοιώσουν διαφορετικές κουλτούρες.

Επίσης, θα πρέπει η ΕΕ να προβεί σε ενέργειες υποστήριξης ειρηνευτικών πρωτοβουλιών σε περιοχές συγκρούσεων (Συρία, Λιβύη κτλ) και να υπάρξει η απαραίτητη οικονομική υποστήριξη προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα θέματα της μετανάστευσης.

Ένα ακόμη θέμα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσει η ΕΕ είναι το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής καθώς εδραιώνεται ως ένα μείζον θέμα έχοντα διττή σημασία. Από

την μια πλευρά βρίσκεται το θέμα των μεταναστευτικών ροών καθώς η ολοένα αυξανόμενη τάση της θερμοκρασίας θα φέρει στις χώρες της ΕΕ περισσότερους μετανάστες για τους οποίους θα πρέπει να έχουν ήδη ληφθεί μέτρα όπως τα παραπάνω, ενώ από την άλλη πλευρά τίθεται και το θέμα των πηγών ενέργειας. Το ζήτημα των εναλλακτικών πηγών ενέργειας θα πρέπει να θεωρείται υψίστης προτεραιότητας για οικονομικούς και κλιματικούς φυσικά λόγους. Αρχικά θα πρέπει να υπάρξει αύξηση της παραγωγής πράσινης ενέργειας. Η επιτάχυνση των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές όπως ηλιακή, αιολική, υδροηλεκτρική και γεωθερμική ενέργεια μοιάζει περισσότερο από ποτέ αναγκαία προκειμένου να ληφθούν εγκαίρως τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Κατασκευή έξυπνων δικτύων για τη διαχείριση της πράσινης ενέργειας και τη βελτίωση της αποθήκευσης μέσω μπαταριών και τεχνολογιών όπως το υδρογόνο αλλά και η γενική απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη στο χρονικό πλαίσιο της επόμενης δεκαετίας.

Η ΕΕ θα πρέπει να προβεί σε ενίσχυση προγραμμάτων για ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας για θέρμανση και ψύξη, υποστήριξη της υιοθέτησης πιο αποδοτικών τεχνολογιών από επιχειρήσεις και βιομηχανίες, ενώ θα πρέπει σίγουρα να δοθούν κίνητρα για τους πολίτες να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας μέσω αλλαγών στη συμπεριφορά. Τέλος η πολιτική η οποία θα πρέπει να ακολουθηθεί στο πλαίσιο της ανεξαρτητοποίησης της ΕΕ σε ενεργειακό τομέα θα πρέπει να βασίζεται κυρίως στην «πράσινη τεχνολογία» μέσω της χρηματοδότησης ερευνητικών προγραμμάτων για νέες τεχνολογίες που μειώνουν τις εκπομπές και αυξάνουν την ενεργειακή απόδοση. Η επίτευξη ενεργειακής ανεξαρτησίας και ο περιορισμός της κλιματικής αλλαγής θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα της ΕΕ, την οικονομία και την ασφάλεια της.

Η οικονομική και γεωπολιτική άνοδος της Ρωσίας και της Κίνας θέτει προκλήσεις για την ΕΕ, καθώς και ευκαιρίες για αναπροσαρμογή της στρατηγικής της. Η ΕΕ πρέπει να διατηρήσει την ενότητά της και να εστιάσει σε στρατηγικές που προάγουν τα συμφέροντα και τις αξίες της. Η ανάπτυξη εναλλακτικών προμηθευτών σε κρίσιμους τομείς όπως η ενέργεια, οι πρώτες ύλες (π.χ. σπάνιες γαίες) και η τεχνολογία αλλά και η ανάπτυξη ευρωπαϊκών τεχνολογιών αιχμής θα μειώσει την εξάρτηση από κινεζικές εταιρείες (π.χ. Huawei) και από ρωσικούς ενεργειακούς πόρους. Επιπλέον η δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής και αυξημένες επενδύσεις στον

τομέα της ασφάλειας θα δημιουργήσει πιο ισχυρή Ε.Ε. στο πλαίσιο της ανεξαρτησίας της.

Η διατήρηση εμπορικών σχέσεων με την Κίνα και τη Ρωσία είναι απαραίτητη στο πλαίσιο του διεθνούς και εμπορικού ανταγωνισμού, αλλά με έμφαση σε δίκαιους κανόνες και προστασία των ευρωπαϊκών βιομηχανιών. Για τον λόγο αυτό η ΕΕ θα πρέπει να προβεί σε ενίσχυση εμπορικών δεσμών με χώρες της Ασίας (Ινδία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα), της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από την Κίνα.

Η στήριξη των χωρών που βρίσκονται υπό την επιρροή της Ρωσίας ή της Κίνας, όπως η Ουκρανία, η Γεωργία και τα κράτη της Κεντρικής Ασίας, θα αποτελέσει μια ευκαιρία οικονομικής επέκτασης προκειμένου να μπορέσει η ΕΕ να διαπραγματευτεί σε οικονομικό επίπεδο με διαφορετικά δεδομένα.

Η βασικότερη κίνηση η οποία θα πρέπει να γίνει από πλευράς ΕΕ είναι η απεξάρτηση από την ρωσική ενέργεια και η ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών και στρατηγικών συνεργασιών με χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Νορβηγία, και οι χώρες της Μέσης Ανατολής. Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί η αντιμετώπιση της κινεζικής κυριαρχίας και η ΕΕ θα μπορέσει να επενδύσει στην εξόρυξη και την ανακύκλωση κρίσιμων υλικών.

Τέλος, όσον αφορά τα μέτρα της ΕΕ για την οικονομική και γεωπολιτική ανάπτυξη της Κίνας και της Ρωσίας η ΕΕ θα πρέπει να εστιάσει στην διατήρηση της στενής συνεργασίας με το ΝΑΤΟ προκειμένου να γίνει η αποτροπή ρωσικών επιθετικών ενεργειών στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Ευρώπης ενώ είναι απαραίτητη η ανάπτυξη αμυντικών πρωτοβουλιών προκειμένου να ενισχυθεί η ΚΕΠΠΑ ως κοινή πολιτική από όλα τα κράτη μέλη.

Η ΕΕ είναι αντιμετώπιση και με την οικονομική κρίση των κρατών μελών της και μπορεί να αντιμετωπίσει την κρίση αυτή στα κράτη-μέλη της μέσω συντονισμένων δράσεων που θα υποστηρίξουν την οικονομική σταθερότητα, θα προωθήσουν την ανάπτυξη και θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή. Η ενίσχυση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (NextGenerationEU) με μεγαλύτερη χρηματοδότηση για έργα που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, την πράσινη μετάβαση και την ψηφιοποίηση αποτελεί έναν βασικό παράγοντα που θα μπορέσει να δώσει κάποιες οικονομικές «ανάσες» στα κράτη μέλη που έχουν μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη. Η παροχή ευελιξίας στα κράτη-μέλη ώστε να μπορούν να δαπανήσουν περισσότερα για την αντιμετώπιση κρίσεων, διατηρώντας παράλληλα τους στόχους σταθερότητας

καθώς και η στήριξη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελεί ένα σημαντικό μέτρο για την κρίση που βιώνουν οικονομικά τα κράτη της ΕΕ.

Επιπλέον, η ανεργία η οποία αφορά ολοένα και περισσότερο τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με επενδύσεις σε προγράμματα επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων ενώ αναμφισβήτητα ο τομέας της άμυνας και της ασφάλειας θα μπορούσε να λειτουργήσει ανασταλτικά ως ένα σημείο για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου θέματος. Η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης απαιτεί συνδυασμό βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων τα οποία θα πρέπει να ακολουθηθούν από κάθε πολιτική κράτους μέλους ξεχωριστά και σε συνδυασμό με την απαραίτητη επιτήρηση.

Τέλος, ένα σημαντικό θέμα το οποίο έχει να αντιμετωπίσει η ΚΕΠΠΑ στο πλαίσιο της συνεργασίας των κρατών μελών της είναι το πρόβλημα συνεργασίας ενόπλων δυνάμεων μεταξύ των διαφορετικών κρατών μελών. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της ΕΕ έχει ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών σε ζητήματα ασφάλειας και άμυνας. Ωστόσο, η συνεργασία των ενόπλων δυνάμεων των κρατών-μελών αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η έλλειψη συντονισμού, οι διαφορετικές στρατιωτικές προτεραιότητες, η πολυτυπία σε μέσα και η εξάρτηση από το NATO. Για την επίλυση αυτών των προβλημάτων, απαιτείται η βελτίωση της εφαρμογής της PESCO μέσω της ενίσχυσης κοινών έργων, η δημιουργία κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στρατιωτικών σχολών καθώς και η οργάνωση κοινών στρατιωτικών ασκήσεων σε συνεργασία με επιχειρήσεις της ΕΕ για την αποτελεσματικότερη απόδοση των ενόπλων δυνάμεων.

Η προμήθεια μαχητικών αεροσκαφών, αρμάτων και ναυτικών συστημάτων θα πρέπει να είναι αναλογική ανάλογα της γεωγραφικής τοποθεσίας κάθε κράτους μέλους και ανάλογα με τις απειλές και τους κινδύνους που διατρέχει κάθε κράτος. Τα κράτη που δεν συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στις αμυντικές δαπάνες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά στα υπόλοιπα κράτη με την έννοια της διοικητικής μέριμνας μέσω ενός ολοκληρωμένου συστήματος logistics προκειμένου να υπάρξει η συνοχή της συνεργασίας και η σημαντικότητα του να δρα κάθε κράτος μέλος γνωρίζοντας την σημαντικότητα της συμμαχίας. Η τοποθέτηση οργανισμών όπως η EDA στις Βρυξέλλες αλλά και της NSPA στο Λουξεμβούργο αποτελούν μια πολύ σωστή κίνηση από άποψη τακτικής καθώς η έννοια της σωστής ΔΜ (Διοικητικής Μέριμνας) απαιτεί την τοποθέτηση δυνάμεων υποστήριξης στο εσωτερικό και όχι στα σημεία τα οποία έχουν άμεση επαφή με τους εξωτερικούς παράγοντες (χώρες εκτός

ΕΕ). Αυτό το οποίο όμως πρέπει να ολοκληρωθεί είναι η ολοκληρωτική συμμετοχή των κρατών μελών και όχι η συμμετοχή κατ' επιλογή στο πλαίσιο της άμυνας.

Η δημιουργία μόνιμου αρχηγείου της ΕΕ για την καλύτερη διοίκηση και συντονισμό στρατιωτικών αποστολών και αποστολών διαχείρισης κρίσεων θα βοηθούσε την ΚΕΠΠΑ να έχει μεγαλύτερο λόγο στο συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ θα ενίσχυε περισσότερο και την δύναμη λόγου του Υπατου εκπροσώπου της ΕΕ. Επιπροσθέτως η αύξηση της χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας θα μπορούσε να λειτουργήσει σε σημαντικό βαθμό προκειμένου να υπάρξουν ερευνητικά και ακαδημαϊκά βιομηχανικά προγράμματα σε συνεργασία με πανεπιστημιακές-πολυτεχνικές σχολές προκειμένου να υπάρξουν οικονομικότερες και πιο αξιόπιστες νέες λύσεις για τις ένοπλες δυνάμεις. Είναι επίσης σημαντικό η ΕΕ να διασφαλίσει ότι οι δυνάμεις της έχουν υποστηρικτικό ρόλο όσον αφορά τις επιχειρήσεις του ΝΑΤΟ και να μην αποτελούν τον βασικό παράγοντα επάνδρωσης καθώς αυτό δημιουργεί προβλήματα διπλωματικής φύσης με υπόλοιπα κράτη. Η Ε.Ε. θα πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη ανεξαρτησία προκειμένου να μπορέσει να ακολουθεί την δική της πολιτική και αμυντική γραμμή χωρίς την μεσολάβηση του.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Ιωακείμης, Κ.Π. (2010) *Η συνθήκη της Λισαβόνας , Παρουσίαση, Ανάλυση, Αξιολόγηση*, Αθήνα: Θεμέλιο
- Κόλλιας, Χ. (2017). *Οικονομική της άμυνας*. Αθήνα: Τουρίκης.
- Κοππά, Μ. (2017), *Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, η ιστορία, οι θεσμοί, οι στρατηγικές*, Εκδότης: ΠΑΤΑΚΗΣ
- Μούσης, Ν. (2018), *Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης, κεφάλαιο 25.
- Οικονόμου, ΕΜΛ (2010), *Η θεσμική ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας την περίοδο 1992-2009 και οι αντιδράσεις του ΝΑΤΟ*. Διπλωματική Εργασία ΠΜΣ, 2010, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, ΠΘ.
- Οικονόμου ΕΜΛ, Κυριαζής ΝΚ (2015), *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών, Τριμηνιαία Επιστημονική Επιθεώρηση*, τόμος ΙΖ, τεύχος 65, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Παρίσης, Ι. (2010), *Η Ευρώπη της Άμυνας, Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας & Άμυνας*, Έκφραση Πολιτισμού.
- Πέτρου, Γ.Ι. (2023), *Οι σχέσεις ΕΕ και Ρωσίας*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, ΠΜΣ Εφαρμοσμένη Οικονομική Στον Τομέα της Άμυνας.
<https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/81439/26775.pdf?sequence=4>
- Τριανταφύλλου, Π, (2020), *Το μέλλον της ΚΕΠΠΑ (Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας) της Ε.Ε*. Διπλωματική Εργασία, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Χατζηχαμπής, Π. (2017), *Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εξέλιξη των Θεσμών*. Διπλωματική εργασία, Αθήνα. Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ.

Ξενόγλωσση

- Algieri, F. Bauer, T. Brummer, K, (2005), Options for the further development of CFSP and ESDP without a European Constitution, Bertelsmann Stiftung.

- Alyson, Jk, Graham, M. (2011), *The EU takeover Origins and Process. From St Malo to the European Security and Defence Policy (ESDP)*, Egmont Institute.
- Baci, C.A., Mfride, A. (2020), The EU's CFSP/CSDP in 2030: towards an alternative vision of power? *New Perspectives*, 28(3), 398-412.
- Bendiek, A., (2017), *A paradigm shift in the EUS common foreign and security policy, from transformation to resilience*, Stiftung Wissenschaft und politik
- Bielecki, J. (2002), Energy Security: Is the wolf at the door? *The quarterly review of Economics and Finance*. 'Volume 42 (2002).
- De Master, S., Le Roy, M. *Xenophobia and the European Union*, Comparative Politics, Ph D Programs in Political Science City University of New York (2000)
- European Union institute for security studies (EUISS), *European Defence Agency*, Eu (2006).
- Felix Buchel and Joachim R Frick, *Immigrants Economic Performance across Europe: Does immigration policy matter?*, Springer in Cooperation with the Southern Demographic Association (2005).
- Fiott, D., Missiroli, A. Tardy, T., (2017), *Permanent Structured Cooperation, What's in a name?*, European Union Institute for security studies (EUISS).
- Gritz, A. & Wolff, G. (2024), *Gas and energy security in Germany and Central and Eastern Europe. Energy Policy*, Elsevier Volume 184
- Hartley, K. (2003), *The future of European Defence Policy an economic Perspective*, Centre for Defence Economics, University of York
- Hunter, R. (2002), *The European Security and Defense Policy: NATO's Companion- or Competitor?* Rand Corporation.
- International Organization, Vol 9, No 3 Aug (1955), Cambridge University Press on Behalf of the international Organization, Western European Union.
- Kollias, C. (2008), *A Preliminary investigation of the Burden sharing aspects of a European union common defence policy*, *Defence and Peace Economics*, 19(4), 253–263.
- Kollias, C., Papadamou, S, Arvanitis, V. (2013), Does terrorism affect the stock - bond covariance? Evidence from European countries, *Southern Economic Journal*, 79(4), 832-848
- Le Gloannec, A. (2015), *The EU Russia and Ukraine: a double track with no end?*, Norwegian Institute for International Affairs.

- Metaxas, T, Economou, E.M.L (2012), Security Policy in the European Union and the United States through the issue of their Defence Expenditures, *Journal of Global Analysis*, 3(1), 54-81.
- Micinski, N.R. (2022), *The collaboration in EU Migration Management, Delegating Responsibility*. University of Michigan Press, Michigan.
- Scaparrotti, C. Bell, C., Schroeder, S. Starling, C., Rodihan, C. (2020), *Revitalizing the Military Mobility Effort, A Comprehensive Assessment of European Military Mobility*, Atlantic Council.
- Schmitt, A. (1964), The European Coal and steel Community: Operations of the first European Antitrust Law, 1952-1958. The president and fellows of Harvard College.
- Triantaphyllou, D. (2007), *Energy Security and Common Foreign and Security Policy (CFSP)*, The wider Black Sea area context, Southeast European and Black Sea Studies.
- Urbelis, V., (2014), The relevance and influence of small states in NATO and the EU common foreign and security policy, *Lithuanian Annual Strategic Review*, 13, 61-78.
- Van Staden, A., Homan, K., Kreemers, B., Pijers, A. Rob de Wijk, A. (2000), *The Petersberg tasks: a functional approach*, Clingendael Institute.
- Verlin Laatikainen, K., Degrand Guilaud, A. 2010, *Two logics, one treaty: the Lisbon treaty and Eu foreign policy in Brussels and at the UN*, Egmont Institute
- Wessel, R. (2020), The future of EU foreign security and defence policy: Assessing legal options for improvement, *European Law Journal*, 26(5-6), 371-390.
- Zandee, D. and Dijkman, M. (2023), *The EU and Ukraine Towards a new security and defense relationship*, Clingendael Institute.
- Wolff, G., Steinbach, A., Zettermeyer, J. (2025), *The governance and funding of European rearmament*, Bruegel. Accessed at: <https://www.bruegel.org/policy-brief/governance-and-funding-european-rearmament>
- Stergiou, A. (2017a), Russia's Energy and Defense Strategy in the Eastern Mediterranean', *Economics World*, 5(2), 101-119.
- Stergiou, A. (2017b), Energy security in the Eastern Mediterranean, *International Journal of Global Energy Issues*, 40(5), 320-333.

- Stergiou, A. (2018), “EU–Russia Antagonism in South-Eastern Europe. The energy factor”, in: Michalis Zoumboulakis and Spyros Vliamos (eds.), *Institutionalist Perspectives on Development*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 211-233.
- Stergiou, A. (2024). Between Conflict and Survival: The new energy geopolitics of the eastern Mediterranean, *E-International Relations*. Accessed at: <https://www.e-ir.info/pdf/104175>

Διαδίκτυο

- Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης* [online] διαθέσιμο στο: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_el [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024].
- Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Οι ιδρυτικές συνθήκες* [online], διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/1/oi-ιδρυτικες-συνθηκες> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]
- Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Οι Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ* [online], διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/3/die-vertrage-von-maastricht-und-amsterdam> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]
- Ευρωπαϊκή Στρατηγική ασφάλειας, *Μια ασφαλής Ευρώπη σε έναν καλύτερο Κόσμο*, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, 2009. Διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/media/30807/qc7809568elc.pdf>
- European Defence Agency, *Our History*, [online], διαθέσιμο στο : <https://eda.europa.eu/our-history/our-history.html> [ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2024]
- Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. *Συνθήκη της Λισαβόνας* [online] διαθέσιμο στο: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]
- European Defense Standards Reference System, *EDSTAR*, [online] διαθέσιμο στο : <https://edstar.eda.europa.eu> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]

- NATO Support and Procurement Agency, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.nspa.nato.int> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]
- Το κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Ο/Η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/organisation-and-rules/organisation/the-president> [ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2024]
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, *Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας*, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/european-defence-fund> [ανακτήθηκε στις 24 Ιουνίου 2024]
- World Bank Group, *Military Expenditure (% of GDP) European Union*, [online] διαθέσιμο στο : <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=EU> [ανακτήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2024]
- EDA Defence Data, *State Defense Expenditure Data European Defense Matters* [online], διαθέσιμο στο : <https://eda.europa.eu/publications-and-data/defence-data> [ανακτήθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2024]
- The UN Refugee Agency, *Πρόσφυγας ή Μετανάστης- Ποιος όρος είναι ο σωστός;* [online] , διαθέσιμο στο: https://www.unhcr.org/gr/12771-prosfygas_i_metanastis.html [ανακτήθηκε στις 1 Ιανουαρίου 2025]
- Η Καθημερινή, *Έντονη κόντρα στη Γερμανία για την πολιτική μετανάστευσης* [online] <https://www.kathimerini.gr/world/563217310/entoni-kontra-sti-germania-gia-tin-politiki-metanasteysis/> [ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2024]
- Army Voice, *Ορμπανισμός- Ορμπανοποίηση Τι είναι- τι σημαίνει* [online] διαθέσιμο στο : https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2017/7/story/20170627STO78419/20170627STO78419_el.pdf [ανακτήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2024]
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Αντίκτυπος των Κυρώσεων στη Ρωσική Οικονομία*, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/impact-sanctions-russian-economy/> [ανακτήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2023]
- Huffpost, Κώστας Μαυραγάνης, *Κρίση στην Ουκρανία, Τι είναι και τι λέει η συμφωνία του Μινσκ*. [online] διαθέσιμο στο <https://www.huffingtonpost.gr/entry/krise-sten-oekrania-ti-einai-kai-ti-leei-e->

semfonia-toe-minsk_gr_6204eab1e4b0323024667ff0 [ανακτήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2024]

- Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Ανθρωπιστική Βοήθεια της ΕΕ για τους Παλαιστινίους* [online] διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-humanitarian-support-to-palestinians/> [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024]

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας, *Μια ασφαλής Ευρώπη σε έναν καλύτερο Κόσμο* [online] διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/documents-publications/publications/european-security-strategy-secure-europe-better-world/> [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024]

- Official Site of European Union, *Αποστολές Petersberg* [online] διαθέσιμο στο : <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/petersberg-tasks.html> [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024]

- European Commission, *EDF Developing tomorrow's defense capabilities, the European Defence Fund at a glance* [online] available at: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf-official-webpage-european-commission_en [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024]

- Ευρωπαϊκή Ένωση, *Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας*, [online] διαθέσιμο στο : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:foreign_security_policy [ανακτήθηκε στις 18 Αυγούστου 2024]

- An official website of the European Union, ***EU Military Assistance Mission in support of Ukraine*** [online] διαθέσιμο στο : https://www.eeas.europa.eu/eumam-ukraine/about-eu-military-assistance-mission-support-ukraine-eumam-ukraine_en?s=410260

- NIA-HERZEGOVINA *Military Operation ALTHEA*. Διαθέσιμο στο : https://www.eeas.europa.eu/eufor-althea/eufor-bosnia-herzegovina-military-operation-althea_und_en

- Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, *Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας*. Διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/159/κοινη-πολιτικη-ασφαλειας-και-αμυνας>

- An official website of the European Union, *EULEX Kosovo, European Union Rule of Law Mission in Kosovo-Civilian Mission*. Διαθέσιμο στο :

https://www.eeas.europa.eu/eulex-kosovo/eulex-kosovo-european-union-rule-law-mission-kosovo-civilian-mission_und_en

- Επίσημος Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Ένωσης *Νόμιμες και παράτυπες μεταναστευτικές ροές στην ΕΕ* [online] διαθέσιμο στο :https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_el

- Η Καθημερινή, *ΕΕ Δάνειο ύψους έως 35 δις ευρώ στην Ουκρανία* [online] διαθέσιμο στο : <https://www.kathimerini.gr/world/563230219/e-e-daneio-ypsoys-eos-35-dis-eyro-stin-oukrania/> [ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2024]

- Hellenic Aid, Ministry of foreign affairs of Greece, *Rebuild Ukraine : Διεθνής έκθεση και διάσκεψη για την ανοικοδόμηση της Ουκρανίας, Βαρσοβία, 24-25 Ιουνίου 2024 και 13-14 Νοεμβρίου 2024* [online] διαθέσιμο στο : <https://hellenicaid.mfa.gr/rebuild-ukraine-diethnis-ekthesi-kai-diaskepsi-gia-tin-anoikodomisi-tis-oukranias-varsovia-24-25-iouniou-2024-kai-13-14-noemvriou-2024/> [ανακτήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2024]

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Αλληλεγγύη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Ουκρανία*, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-solidarity-ukraine/> [ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2024]

- Eu Military Assistance Mission in support of Ukraine EuKam Ukraine, [online] διαθέσιμο στο: https://www.eeas.europa.eu/eumam-ukraine_en?s=410260 ανακτήθηκε στις [22 Δεκεμβρίου 2024]

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Πυρομαχικά για την Ουκρανία: Συμφωνία του Συμβουλίου για στήριξη ύψους 1 δις. € στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού για την Ειρήνη* [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2023/04/13/ammunition-for-ukraine-council-agrees-1-billion-support-under-the-european-peace-facility/> [ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2024]

- Statista, *The EU has already provided \$96 Billion in Aid to Ukraine*, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.statista.com/chart/31677/eu-assistance-to-ukraine/> [ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2024]

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία*, [online] διαθέσιμο στο :

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/#what> ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025.

- Trans Adriatic Pipeline, *TAP* [online] διαθέσιμο στο : <https://www.tap-ag.gr> [ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025].

- Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊκό ταμείο Άμυνας [online] διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/european-defence-fund/>

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συνεργασία της Ε.Ε. σε θέματα ασφάλειας και άμυνας, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/defence-security/#compass> [ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025]

- European Union, Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης [online] διαθέσιμο στο : <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/european-external-action-service.html> [ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025]

- OCCAR, Organization for joint Armament Cooperation, [online] διαθέσιμο στο: <https://www.occar.int>

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων [online] διαθέσιμο στο : <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/fac/> [ανακτήθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025]

- Eurofighter Typhoon, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.eurofighter.com>

- Airbus, A400M [online] διαθέσιμο στο : <https://www.airbus.com/en/products-services/defence/military-aircraft/a400m>

- Airbus [online] διαθέσιμο στο : <https://www.airbus.com/en>

- BAE Systems, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.baesystems.com/en/home>

- Thales, [online] διαθέσιμο στο: <https://www.thalesgroup.com/en>

- MDBA, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.mbda-systems.com/about-us/>

- Leonardo S.p.A, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.leonardo.com/en/about/profile>

- Rheinmetall Defence, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.rheinmetall.com/en/company/about-rheinmetall>

- Naval Group, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.naval-group.com/en/expertise>

- Kongsberg Defence & Aerospace, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.kongsberg.com/kda/Who-we-are/>
- Indra Sistemas, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.indracompany.com/en/indra>
- Η Καθημερινή, ο Τράμπ θέλει στο 5% τις αμυντικές δαπάνες του NATO, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.kathimerini.gr/world/563384608/o-tramp-thelei-sto-5-tis-amyntikes-dapanes-toy-nato/> [ανακτήθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2025].
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας [online] διαθέσιμο στο : https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/european-neighbourhood-policy_el [ανακτήθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2025]
- Η στρατιωτική επέμβαση του NATO στη Λιβύη, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.lep.gr/wp-content/uploads/2021/06/H-Στρατιωτική-επέμβαση-του-NATO-στη-Λιβύη-το-2011.pdf>
- European Union, EUR-LEX, Qualified Majority, [online] διαθέσιμο στο: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:qualified_majority
- Τρομοκρατία στην Ε.Ε.: επιθέσεις, θύματα και συλλήψεις το 2020, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20210628STO07262/tromokratia-stin-ee-epitheseis-thumata-kai-sullipseis-to-2020>
- Soldatkin, V. (2025), Reuters [online] διαθέσιμο στο : <https://www.globalbankingandfinance.com/NORDSTREAM-COURT-13701d74-3546-4e9b-aab3-693f0fe7243b>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, [online] διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/159/κοινη-πολιτικη-ασφαλειας-και-αμυνας>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χώρα	Ηνωμένο Βασίλειο
Στρατιωτική Βοήθεια	• 4 άρματα μάχης Challenger 2, • 30 αυτοκινούμενα όπλα πυροβολικού AS90, • 100 τεθωρακισμένα οχήματα συμπεριλαμβανομένων τεθωρακισμένων οχημάτων μεταφοράς προσωπικού Bulldog, αντιαεροπορικές δυνατότητες (Stormer), • 10.000 πυραύλους μικρού βεληνεκού και αντιαρματικών (συμπεριλαμβανομένων των Javelins NLAWt) καθοδηγούμενοι πύραυλοι πολλαπλών χρήσεων, • συστήματα αεράμυνας Starstreak, • ραντάρ, • drones, • συστήματα πυραύλων πολλαπλής εκτόξευσης M270, • τρία πυροβόλα πυραύλων μεγάλου βεληνεκού MLRS • Πύραυλοι κρουζ Storm Shadow. • επιθετικά drones μεγάλης εμβέλειας (200 χλμ). • πυραύλους αεράμυνας για εκπαίδευση σε Ουκρανούς πιλότους· • 23 τεθωρακισμένα οχήματα αναγνώρισης Scimitar MK2, • 50.000 βλήματα πυροβολικού, • μη επανδρωμένα αεροσκάφη, • αντιαρματικά όπλα, • συνεργασία με την BAE για την κατασκευή οβίδων 105 mm L119, • MLRS, κατευθυνόμενοι πύραυλοι ακριβείας M31A1AM, • αντιαρματικοί πύραυλοι M31A1AMKRADIN. • -αεροπορικά βλήματα, • 125 αντιαεροπορικά πυροβόλα • αντιαεροπορικό εξοπλισμό.
Οικονομική Βοήθεια	Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει διαθέσει 15,1 δισεκατομμύρια δολάρια (12 δισεκατομμύρια £) σε συνολική υποστήριξη στην Ουκρανία από τον Φεβρουάριο του 2022, εκ των οποίων τα 9 δισεκατομμύρια δολάρια (7,1 δισεκατομμύρια £) προορίζονται για στρατιωτική βοήθεια (από τις 08.02.24).
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 12 Ιανουαρίου 2024, η Ουκρανία και το Ηνωμένο Βασίλειο υπέγραψαν μακροπρόθεσμη συμφωνία ασφαλείας. Η συμφωνία επισημοποιεί την υπάρχουσα βοήθεια του Ηνωμένου Βασιλείου με τη μορφή προμηθειών όπλων, συμβουλών και εκπαίδευσης στον ουκρανικό στρατό, με ιδιαίτερη έμφαση στη ναυτική υποστήριξη.
Πηγή:	https://gr.euronews.com/2024/01/13/atalanteuti-ypostirixi-toy-inomenou-vasileiou-stin-oukrania https://www.newmoney.gr/roh/diethni/oukrania-nea-stratiotiki-voithia-apo-ti-vretania-axias-225-ekat-liron/

Χώρα	ΗΠΑ
Στρατιωτική Βοήθεια	• 12 Εθνικά προηγμένα συστήματα πυραύλων επιφανείας-αέρος (NASAMS) • Συστήματα και πυρομαχικά αεράμυνας HAWK. • Πύραυλοι AIM-7, RIM-7 και AIM-9M για αεράμυνα. • Περισσότεροι από 2.000 αντιαεροπορικοί πύραυλοι Stinger. • Συστήματα αεράμυνας Avenger; • 14 VAMPIRE μη επανδρωμένα εναέρια συστήματα (c-UAS). • c-UAS όπλα φορτηγά και πυρομαχικά. • κινητά πυραυλικά συστήματα κατευθυνόμενα με λέιζερ c-UAS, • Αντιαεροπορικά όπλα και πυρομαχικά. • Εξοπλισμός για την ενσωμάτωση δυτικών εκτοξευτών, πυραύλων και ραντάρ με τα συστήματα της Ουκρανίας. • Εξοπλισμός για την υποστήριξη και τη διατήρηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων αεράμυνας της Ουκρανίας. • Εξοπλισμός για την προστασία της εθνικής υποδομής ζωτικής σημασίας. • 21 ραντάρ εναέριας επιτήρησης. • 39 Συστήματα και πυρομαχικά πυροβολικού υψηλής κινητικότητας. • Εκτοξευτές βομβών μικρής διαμέτρου εδάφους και κατευθυνόμενοι πύραυλοι. • 198 Howitzer 155mm και περισσότερα από 2.000.000 βλήματα πυροβολικού των 155mm. • Περισσότερα από 7.000 βλήματα πυροβολικού των 155 χιλιοστών με καθοδήγηση ακριβείας, • Περισσότερα από 30.000 φυσίγγια 155 χιλιοστών συστημάτων απομακρυσμένης αντι-Θωρακισμένων Ναρκών (RAAM). • 72 Howitzer 105mm και περισσότερα από 800.000 βλήματα πυροβολικού των 105mm. • 10.000 βλήματα πυροβολικού των 203 χλστ. • Περισσότερα από 200.000 βλήματα πυροβολικού των 152 χλστ. • Περίπου 40.000 βλήματα πυροβολικού των 130 χλστ. • 40.000 βλήματα πυροβολικού των 122 χλστ. • 60.000 πύραυλοι GRAD 122 χλστ, Περισσότερα από 400.000 βλήματα όλμου. • Περισσότερα από 70 ραντάρ αντιπυροβολικού • 20 ραντάρ πολλαπλών αποστολών. • 31 τανκς Abrams. • 45 άρματα μάχης T-72B. • 186 Bradley Infantry Fighting Vehicles, • Τέσσερα οχήματα της ομάδας υποστήριξης πυρκαγιάς Bradley.

	• 189 Stryker Armored Personnel Carriers, • 300 M113 Τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού, • 250 M1117 Τεθωρακισμένα Οχήματα Ασφαλείας. • Περισσότερα από 500 οχήματα που προστατεύονται από ενέδρες ανθεκτικά στις νάρκες (MRAP). • Περισσότερα από 2.000 τροχοφόρα οχήματα πολλαπλών χρήσεων υψηλής κινητικότητας (HMMWV). • Περισσότερα από 200 ελαφρά τακτικά οχήματα. 300 τεθωρακισμένα οχήματα ιατρικής περίθαλψης. • 80 φορτηγά και 124 ρυμουλκούμενα για τη μεταφορά βαρέως εξοπλισμού. • Περισσότερα από 800 οχήματα τακτικής για ρυμούλκηση και ανάσυρση εξοπλισμού. • 131 οχήματα τακτικής για την ανάκτηση εξοπλισμού. • 30 οχήματα υποστήριξης πυρομαχικών. • 18 θωρακισμένα συστήματα γεφύρωσης. • Οκτώ οχήματα και εξοπλισμός υποστήριξης υλικοτεχνικής υποστήριξης. • 239 βυτιοφόρα καυσίμων και 105 ρυμουλκούμενα καυσίμων. • 58 ρυμουλκούμενα νερού. • Έξι θωρακισμένα φορτηγά. • Πυρομαχικά 125mm, 120mm και 105mm. • Περισσότερα από 1.800.000 φυσίγγια πυρομαχικών • 25 χλστ. Εξοπλισμός εκκαθάρισης ναρκών. • 20 ελικόπτερα Mi-17. Switchblade Unmanned Aerial Systems (UAS), Phoenix Ghost UAS; CyberLux K8 UAS, Altius-600 UAS, Jump-20 UAS, Hornet UAS, Puma UAS, Scan Eagle UAS, Penguin UAS, • Δύο ραντάρ για UAS. • Πύραυλοι υψηλής ταχύτητας κατά της ακτινοβολίας (HARMs). • Περισσότεροι από 6.000 πύραυλοι αεροσκαφών Zuni. • Περισσότεροι από 20.000 πύραυλοι αεροσκαφών Hydra-70, • Περισσότερα από 10.000 αντιθωρακικά συστήματα Javelin. • Περισσότερα από 90.000 άλλα αντιαρματικά συστήματα και πυρομαχικά. • Περισσότεροι από 8.000 πύραυλοι εκτοξευόμενοι με σωλήνα, • Περισσότεροι από 35.000 εκτοξευτές χειροβομβίδων και φορητά όπλα. • Περισσότερα από 400.000.000 φυσίγγια πυρομαχικών φορητών όπλων και χειροβομβίδων. • Πυραυλικά συστήματα και πυρομαχικά καθοδηγούμενα με λείζερ. • Εκτοξευτές ρουκετών και πυρομαχικά. • Αντιαρματικές νάρκες.
--	--

	• Δύο παράκτια αμυντικά συστήματα Harpoon και πυραύλους κατά πλοίων. • 62 παράκτια περιπολικά σκάφη. Μη επανδρωμένα σκάφη παράκτιας άμυνας. • Εξοπλισμός ασφαλείας λιμένων και λιμανιών. M18A1 • Πυρομαχικά κατά προσωπικού Claymore • Εκρηκτικά C-4, πυρομαχικά κατεδάφισης και εξοπλισμός κατεδάφισης
Οικονομική Βοήθεια	75,1 δις \$
Πηγή:	https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/ https://www.skai.gr/news/world/oi-ipa-stelnoun-stin-oukrania-120-drone-neou-typou

Χώρα	Τουρκία
Στρατιωτική Βοήθεια	Συμπαράγωγή των οπλισμένων drones Bakar Bayraktar TB2, επενδύοντας 100 εκατομμύρια δολάρια σε τρία έργα στο Ηνωμένο Βασίλειο
	Η Τουρκία στο πλαίσιο της διπλωματικής της εξέλιξης προσπαθεί να διατηρήσει και με τις δύο χώρες ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας και συνεργασίας. Αρχικά συνεργάζεται στενά με την Ρωσία σε θέματα ενέργειας ενώ δημιούργησε τα drones που αναφέρθηκαν παραπάνω για βοήθεια σε Ουκρανικά εδάφη.
Πηγή:	https://www.protothema.gr/world/article/1218262/eisvoli-stin-oukrania-tourkia-ta-drones-pou-stelnoume-stin-oukrania-den-einai-voitheia-alla-poliseis/

Χώρα	Σουηδία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 12 οβίδες Archer 155 mm, • 50 οχήματα μάχης πεζικού CV90, • 10 άρματα μάχης Leopard 2A5 (Stridsvagn 122), • αντιαρματικά όπλα NLAW, • εξοπλισμός εκκαθάρισης ναρκών, • 10.000 αντιαρματικά όπλα AT4 • 7 αντιαρματικά όπλα και πολυβόλα, • συστήματα αεράμυνας, • ανταλλακτικά και πυρομαχικά για ήδη μεταφερόμενο εξοπλισμό, • άρματα μάχης Stridsfordon 90 BMP και Stridsvagn 122 • πυραύλους RB 99-AMRAAM, • 1000 οχήματα μάχης πεζικού CV-90
Οικονομική Βοήθεια	Η συνολική αξία της στρατιωτικής βοήθειας της Σουηδίας προς την Ουκρανία ανέρχεται σε λίγο περισσότερο από 22,2 δισεκατομμύρια SEK
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 31 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και η Σουηδία υπέγραψαν μακροπρόθεσμη συμφωνία ασφαλείας. Κατά την περίοδο 2024-

	2026, η Σουηδία θα παράσχει στην Ουκρανία στρατιωτική βοήθεια ύψους 75 δισεκατομμυρίων SEK (περίπου 6,5 δισεκατομμύρια ευρώ), που είναι περίπου 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Το ποσό της βοήθειας θα αυξηθεί κατά τη διάρκεια της δεκαετούς διάρκειας του εγγράφου. Η στρατιωτική υποστήριξη για την Ουκρανία περιλαμβάνει αεροπορία και αεράμυνα, τεθωρακισμένα οχήματα, πυροβολικό, ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας, βοήθεια με την εκκαθάριση ναρκοπεδίων και μη επανδρωμένα εναέρια οχήματα.
Πηγή:	https://www.government.se/government-policy/swedens-support-to-ukraine/military-support-to-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Ισπανία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 10 άρματα μάχης Leopard 2A6, • 20 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού M113, • 1.370 αντιαρματικοί εκτοξευτές χειροβομβίδων, • 700.000 βλήματα τυφέκια και πολυβόλα και ελαφρά πολυβόλα, • 20 τόνοι ιατρικών προμηθειών, • αμυντικά και προστατευτικά κράνη. flak jackets και γιλέκα προστασίας NBC , • 12 εκτοξευτές HAWK, • αντιαεροπορικά βλήματα, • στρατιωτικά φορτηγά, ιατρικά οχήματα και φουσκωτά σκάφη.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 27 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και η Ισπανία υπέγραψαν μακροπρόθεσμη συμφωνία ασφαλείας. Η Ισπανία υποσχέθηκε πακέτο στρατιωτικής βοήθειας άνω του 1 δισεκατομμυρίου ευρώ για φέτος και υποσχέθηκε να δώσει 5 δισεκατομμύρια ευρώ έως το 2027.
Πηγή:	https://gr.euronews.com/my-europe/2024/05/27/ispania-stratitiki-boithia-ycous-1-dis-e-stin-oukrania https://www.euractiv.gr/section/esoterikes-ipothesis/news/rigma-stin-isaniki-kyvernisi-logo-tis-stratitikis-voitheias-disekat-stin-oykrania/ https://www.insider.gr/eidiseis/321898/i-ispania-desmeyetai-na-parashei-stin-oykrania-stratitiki-boitheia-axias-enos-dis https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Νότια Κορέα
Στρατιωτική Βοήθεια	Η Νότια Κορέα δεν έχει παράσχει επίσημα όπλα στην Ουκρανία. Η Νότια Κορέα παρείχε 10 μηχανές εκκαθάρισης ναρκοπεδίων, δεσμεύτηκε να προμηθεύσει στην Ουκρανία δύο οχήματα μάχης μηχανικής K600 Rhino.
Οικονομική Βοήθεια	Το 2022, η κυβέρνηση της Κορέας διέθεσε 100 εκατομμύρια δολάρια για τη στήριξη της Ουκρανίας. Το 2023, η υποστήριξη ανήλθε σε 150 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Τον Σεπτέμβριο, η Νότια Κορέα υποσχέθηκε βοήθεια 2,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την Ουκρανία για να βοηθήσει τη χώρα να ανοικοδομηθεί και να παράσχει ανθρωπιστική υποστήριξη.
Πηγή:	https://www.liberal.gr/diethni-themata/notia-korea-anoihto-endehomeno-apostolis-oplon-stin-oukrania

Χώρα	Σλοβενία
Στρατιωτική Βοήθεια	Άρματα T-72 , άγνωστη ποσότητα τυφέκια Καλάσνικοφ, κράνη και πυρομαχικά. 28 σλοβενικά άρματα μάχης M-55S, 13 μαχητικά αεροσκάφη MiG-29 και 20 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού Valuk 6x6.
Πηγή:	https://www.liberal.gr/diethni-themata/aytes-einai-oi-16-hores-poy-stelnoyn-stratiotiki-boitheia-stin-oukrania https://flight.com.gr/slovenia-grants-28-m-55s-to-ukraine/

Χώρα	Σλοβακία
Στρατιωτική Βοήθεια	3 μαχητικά αεροσκάφη MiG-29, συστήματα αεράμυνας S-300, 16 αυτοκινούμενα αεροσκάφη Zuzana 24. Ωστόσο λόγω πολιτικών αντιπαραθέσεων η βοήθεια σταμάτησε να υφίσταται.
Πηγή:	https://www.ertnews.gr/eidiseis/diethni/slovakia-to-nato-einai-enimero-episimos-gia-tin-diakopi-stratiotikis-voitheias-stin-oukrania/

Χώρα	Ρουμανία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 3 εκατομμύρια ευρώ καυσίμων, • αλεξίσφαιρα γιλέκα, κράνη, πυρομαχικά, • στρατιωτικός εξοπλισμός και ιατρική περίθαλψη • MLRS 122 χιλιοστών. • Επιπλέον, υποσχέθηκε να παραδώσει ένα σύστημα Patriot υπό τον όρο ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα βοηθήσουν στην κάλυψη του κενού.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 11 Ιουλίου 2024, η Ουκρανία και η Ρουμανία υπέγραψαν 10ετή συμφωνία ασφαλείας. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της συμφωνίας είναι συγκεκριμένα σημεία συνεργασίας για την ενίσχυση της ασφάλειας στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.
Πηγή:	https://gr.euronews.com/my-europe/2024/06/20/roumania-patriot-stin-oukrania https://www.kathimerini.gr/world/563199223/i-roymania-enekrine-schedio-nomoy-gia-tin-parachorisi-patriot-stin-oukrania/

	https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/
--	---

Χώρα	Πορτογαλία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 4 άρματα μάχης Leopard 2A6 • 43 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού M113, • 5 οβίδες M114 155 mm, • χειροβομβίδες και πυρομαχικά, • αυτόματα τυφέκια G3 • έξι πυροσβεστικά ελικόπτερα Kamov
Οικονομική Βοήθεια	Στις 28 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και η Πορτογαλία υπέγραψαν μακροπρόθεσμη συμφωνία ασφαλείας. Η Πορτογαλία θα παράσχει τουλάχιστον 126 εκατομμύρια ευρώ σε στρατιωτική υποστήριξη φέτος. Επιβεβαιώνει επίσης τη συμμετοχή της στον Συνασπισμό F-16, στον Διεθνή Συνασπισμό Ναυτιλιακών Ικανοτήτων και στο πρόγραμμα προμήθειας πυρομαχικών μεγάλου διαμετρήματος, τις προσπάθειες αποναρκοθέτησης και την ασφάλεια στη θάλασσα.
Πηγή:	https://www.newsbeast.gr/world/arthro/8492478/polemos-stin-oukrania-i-portogalia-stelnei-prostheti-stratiotiki-voitheia https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Πολωνία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 14 άρματα μάχης Leopard 2A4, • 60 τανκς PT-91 Twardy, • 50 οχήματα μάχης πεζικού BMP-1, • 290 άρματα μάχης T-72, • 14 μαχητικά αεροσκάφη MiG-29, • 92 IFVs BMP-1, • 74 Krab 155mm , • 30 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού Oncilla, • 200 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού Rosomak 8x8, • 54 τροχοφόροι αυτοκινούμενοι όλμοι RAK, • 12 ελικόπτερα Mi-24, • βλήματα πυρομαχικών πυροβολικού, • συστήματα αεράμυνας, • ελαφροί όλμοι, • Drone Bayraktar, • αντιαεροπορικά πυροβόλα S-60
Οικονομική Βοήθεια	Στις 8 Ιουλίου 2024, η Ουκρανία και η Πολωνία υπέγραψαν συμφωνία ασφαλείας. Η Πολωνία δεσμεύτηκε να παράσχει πολλά πακέτα στρατιωτικής βοήθειας μέχρι το τέλος του 2024 και να συνεχίσει να βοηθά την Ουκρανία κατά τα επόμενα 10 χρόνια της συμφωνίας. Η Βαρσοβία θα εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο εφοδιασμού της Ουκρανίας με τουλάχιστον μια επιπλέον μοίρα MiG-29, σύμφωνα με το έγγραφο. Για πρώτη φορά μεταξύ των διμερών συμφωνιών ασφαλείας που έχουν ήδη υπογραφεί, το

	έγγραφο επιτρέπει την αναχαίτιση πυραύλων και drones στον εναέριο χώρο της Ουκρανίας που εκτοξεύονται προς την κατεύθυνση της Πολωνίας.
Πηγή:	https://www.euro2day.gr/news/world/article/2253915/varsovia-kai-kievo-ypografoyn-symfono-amyntikh-sy.html https://gr.euronews.com/2023/01/11/polonia-apostoli-leopard-stin-oukrania

Χώρα	Αυστραλία
Στρατιωτική Βοήθεια	M77 οβίδες 155 χλστ. 4 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού , 14 M113AS4, drones και 34 τεθωρακισμένα οχήματα (αξίας 68 εκατομμύρια AUD), 100 EOS Remote Weapon Systems (80 εκατομμύρια AUD), συστήματα «drone killer» Slinger, αποσυρμένα μαχητικά αεροσκάφη F/A-18 Hornet.
Οικονομική Βοήθεια	1198 Δολάρια Αυστραλίας
Πηγή:	https://www.anao.gov.au/work/performance-audit/australias-provision-military-assistance-to-ukraine

Χώρα	Βέλγιο
Στρατιωτική Βοήθεια	• 200 αντιαρματικά όπλα, • 2 μαχητικά αεροσκάφη F-16, • 150 στρατιωτικά φορτηγά , • 80 τεθωρακισμένα οχήματα Iveco LMV Lynx, • οκτώ πύραυλοι αεράμυνας Sea Sparrow, • 5.000 αυτόματα τουφέκια/πολυβόλα, • κράνοι, εξοπλισμός νυχτερινής όρασης, • 92 εκατομμύρια ευρώ σε βοήθεια για προμήθεια τεθωρακισμένων οχημάτων, οπλισμών και πυρομαχικών, • 32 εκατομμύρια ευρώ πυρομαχικών 105 χιλιοστών • 50 M113 Armored Μεταφορείς Προσωπικού.
Οικονομική Βοήθεια	Συνολική υποστήριξη (στρατιωτική και άλλη) το 2022 και το 2023: 500,4 εκατ. ευρώ. Προγραμματισμένη στήριξη για το 2024 και το 2025: 1,7 δισ. ευρώ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 28 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και το Βέλγιο υπέγραψαν διμερή συμφωνία για τη συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας και τη μακροπρόθεσμη υποστήριξη. Αυτή η συμφωνία περιλαμβάνει: 977 εκατομμύρια ευρώ σε στρατιωτική βοήθεια από το Βέλγιο στην Ουκρανία. Παροχή 30 αεροσκαφών F-16 από το Βέλγιο στην Ουκρανία έως το 2028, με τις πρώτες παραδόσεις φέτος. συνεργασία στους τομείς της άμυνας, των πληροφοριών, της κυβερνοασφάλειας και της αντιμετώπισης της παραπληροφόρησης. Βελγική υποστήριξη στις ειρηνευτικές προσπάθειες της Ουκρανίας.
Πηγή:	https://diplomatie.belgium.be/en/policy/policy-areas/highlighted/belgian-support-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Βουλγαρία
Στρατιωτική Βοήθεια	100 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού BTR-60, φορητά όπλα και πυρομαχικά, πυραύλους S-300 και πυρομαχικά 155 mm, δεσμεύτηκαν να παρέχουν πλεονάζοντα πυραύλους αεράμυνας.
Πηγή:	https://www.capital.gr/diethni/3859389/boulgaria-esteile-okto-paketa-stratiotikis-boitheias-stin-oukrania/

Χώρα	Καναδάς
Στρατιωτική Βοήθεια	• 12 AIM-120 Advanced Medium-Range Air-to-Air Missiles (AMRAAMs). • 43 πύραυλοι AIM-9. • 250 πύραυλοι AIM-7. • 40.000 φυσίγγια πυρομαχικών 155 χλστ. • 10.000 φυσίγγια πυρομαχικών 105 χλστ. • διάφοροι τύποι πυρομαχικών 76 χλστ. • 955 βλήμματα πυροβολικού 155 χλστ. • 2.000 φυσίγγια όλμου 81 mm. • 277 βόμβες αεροσκαφών 1.000 λιβρών , • 4 M777 Howitzers; • 10 ανταλλακτικές κάννες για τη στήριξη πυροβόλων πυροβόλων οβίδων M777. • 10 Σκάφη πολλαπλών χρήσεων που προέρχονται από την Zodiac Hurricane Technologies. • 8 Leopard 2 κύρια άρματα μάχης • 60 κάμερες drone. • 800 μη επανδρωμένα εναέρια συστήματα πολλαπλών αποστολών SkyRanger R70. • 200 τεθωρακισμένα οχήματα Senator. • 39 ACSV, • 100 αντιαρματικά οπλικά συστήματα • Τυφέκια Carl Gustaf M2 • 4.200 εκτοξευτές πυραύλων M72A5-C1. • 7.000 χειροβομβίδες C13. φορητά όπλα και πυρομαχικά.
Οικονομική Βοήθεια	Ο Καναδάς έχει δεσμεύσει 1,8 δισεκατομμύρια δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία από τον Φεβρουάριο του 2022. Ο καναδικός στρατός έχει επίσης εκπαιδεύσει περίπου 40.000 Ουκρανούς στρατιωτικούς και προσωπικό ασφαλείας από το 2015. Επιπλέον ο Καναδάς επέκτεινε και επέκτεινε αυτό το πρόγραμμα μέχρι τον Μάρτιο του 2026.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 24 Φεβρουαρίου 2024, η Ουκρανία και ο Καναδάς υπέγραψαν τη Συμφωνία Συνεργασίας για την Ασφάλεια. Η συμφωνία καθιερώνει μια καναδική-ουκρανική στρατηγική εταιρική σχέση ασφάλειας, προσδιορίζοντας τομείς για την ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της άμυνας, της σταθερότητας και της ανθεκτικότητας. Η συμφωνία προβλέπει τη χορήγηση από τον Καναδά πάνω από 3 δισεκατομμύρια CAD σε μακροοικονομική και αμυντική βοήθεια

	στην Ουκρανία το 2024. Η συμφωνία θεσπίζει μηχανισμό για 24ωρη ανταπόκριση έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση νέας στρατιωτικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας.
Πηγή:	https://www.canada.ca/en/department-national-defence/campaigns/canadian-military-support-to-ukraine.html

Χώρα	Κροατία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 2 ελικόπτερα Mi-8T, • 1 ελικόπτερο Mi-8PS, • 10 ελικόπτερα Mi-8MTV-1, • 1 ελικόπτερο Mi-8MTV-1VA, • τυφέκια και πολυβόλα, προστατευτικός εξοπλισμός.
Οικονομική Βοήθεια	Από τον Ιανουάριο του 2024, η Κροατία παρείχε στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία ύψους 181 εκατομμυρίων ευρώ
Πηγή:	https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotesstin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/ https://www.capital.gr/diethni/3881547/i-kroatia-tha-promitheusei-tin-oukrania-me-armata-maxis-me-arogi-tis-germanias/

Χώρα	Τσεχία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 90 άρματα μάχης T-72, • οχήματα μάχης πεζικού. • ελικόπτερα (Mi-24). • MLRS (Multiple Launch Rocket Systems) , • 12 RM-70 122mm, • RM-70 Grad 122mm , • RM-70 Vampire , • 15 συστήματα αεράμυνας Viktor (αντι-drone). • 400 εκατομμύρια κορώνες (18,23 εκατομμύρια δολάρια) μη ελαφρών όπλων, συμπεριλαμβανομένων 160 συστημάτων MANPADS , • 20 ελαφρά πολυβόλα, • 132 τυφέκια, • 70 υποπολυβόλα, • 108.000 σφαίρες , • 30.000 πιστόλια , • 7.000 τυφέκια εφόδου, • 3.000 πολυβόλα, • ένα εκατομμύριο φυσίγγια, • 2K φυσίγγια επιφανείας Kub, • παροχή και άδεια στην Ουκρανία για την παραγωγή όπλων CZ BREN 2.
Οικονομική Βοήθεια	Τον Φεβρουάριο του 2024, η Τσεχική Δημοκρατία ξεκίνησε την εκστρατεία για την αγορά 800.000 βλημάτων πυροβολικού για την Ουκρανία. Περίπου 20 χώρες έχουν δεσμευτεί να συμμετάσχουν στην τσεχική πρωτοβουλία. Η πρώτη παρτίδα πυρομαχικών έφτασε στην Ουκρανία τον Ιούνιο του 2024.

Πηγή:	https://mocr.mo.gov.cz/assets/informacni-servis/povinne-informace/1-uredni-deska/zakon-106/odp/darovany-vojensky-material-ukrajina.pdf https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/
--------------	--

Χώρα	Δανία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 19 μαχητικά αεροσκάφη F-16, • 130 άρματα μάχης Leopard 1A5 , • 28 άρματα μάχης Leopard 2A4 , • 15 άρματα μάχης T-72, • 19 άρματα μάχης Caesar 155 mm,-24GM,-24GM,-20GM, • Εκτοξευτές και πύραυλοι Harpoon, • 2.700 αντιαρματικά όπλα, • 300 πύραυλοι Stinger , • 10.000 βλήματα πυροβολικού 155 mm, • πυρομαχικά 5,56, • βαριά πολυβόλα 12,7 mm, • αντιαρματικές νάρκες και προστατευτικά γιλέκα.
Οικονομική Βοήθεια	Από το ξέσπασμα του πολέμου, η Δανική στήριξη στην Ουκρανία ανέρχεται σε περίπου 4,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε στρατιωτική υποστήριξη και περίπου 408 εκατομμύρια ευρώ σε συνεισφορές πολιτών.
Επιπλέον Υποστήριξη	Η Δανία σχεδιάζει να συνεισφέρει στη στήριξη 3,15 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2025-2027.Στις 23 Φεβρουαρίου 2024, η Ουκρανία και η Δανία υπέγραψαν μια 10ετή συμφωνία ασφαλείας η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ (1,9 δισεκατομμύρια δολάρια) . Η Δανία θα υποστηρίξει επίσης τις προσπάθειες για την εξασφάλιση μιας ολιστικής χωρητικότητας F-16 μέσω του Συνασπισμού Ικανοτήτων Αεροπορίας παρέχοντας μαχητικά αεροσκάφη, πυρομαχικά, προσομοιωτές, εκπαίδευση και συντήρηση.
Πηγή:	https://um.dk/en/foreign-policy/danish-support-for-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Εσθονία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 60 οβίδες FH-70 155 mm και D-30 των 122 mm, • εκτοξευτές χειροβομβίδων, • αντιαρματικοί πύραυλοι Javelin. • ημιαυτόματα τυφέκια, • τυφέκια ελεύθερου σκοπευτή, • πυρομαχικά, σκοπευτικά, κιάλια, περιπολικά και θερμικές κάμερες.
Οικονομική Βοήθεια	Το συνολικό ποσό της βοήθειας της Εσθονίας προς την Ουκρανία που δόθηκε από τις 24 Φεβρουαρίου 2022 και έχει προγραμματιστεί για την περίοδο 2024-27 είναι 1,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Αυτό

	περιλαμβάνει: 316 εκατ. ευρώ σε πολιτική βοήθεια και 900 εκατ. ευρώ σε στρατιωτική βοήθεια.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 27 Ιουνίου 2024, η Ουκρανία και η Εσθονία υπέγραψαν συμφωνία ασφαλείας. Η Εσθονία θα παράσχει στην Ουκρανία αμυντική βοήθεια αξίας άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ και θα συνεχίσει να παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη καθ' όλη τη δεκαετή περίοδο ισχύος του εγγράφου. Η κυβέρνηση της Εσθονίας θα διαθέσει τουλάχιστον το 0,25% του ΑΕΠ της ετησίως το 2024-2027 για στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία.
Πηγή:	https://www.vm.ee/en/news/estonias-support-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Ε.Ε
Στρατιωτική Βοήθεια	Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν διαθέτει στράτευμα προκειμένου να συνεισφέρει στην στρατιωτική υποστήριξη
Οικονομική Βοήθεια	Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν διαθέσει 148,5 δισεκατομμύρια δολάρια (138 δισεκατομμύρια ευρώ) - συμπεριλαμβανομένου του πρόσφατα ανακοινωθέντος πακέτου στήριξης των 54 δισεκατομμυρίων δολαρίων (50 δισεκατομμυρίων ευρώ) - στην Ουκρανία από την πλήρη εισβολή της Ρωσίας τον Φεβρουάριο του 2022 . Τον Μάρτιο του 2024, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφώνησε να παράσχει 5 δισεκατομμύρια ευρώ (5,48 δισεκατομμύρια δολάρια) για στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία ως μέρος της ανανέωσης ενός ταμείου βοήθειας που διοικείται από την ΕΕ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 27 Ιουνίου 2024, η Ουκρανία και η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψαν συμφωνία ασφαλείας. Το έγγραφο αναφέρεται σε στήριξη ύψους 50 δισεκατομμυρίων ευρώ, η οποία περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό της ΕΕ για τα επόμενα τέσσερα χρόνια στο πλαίσιο του προγράμματος διευκόλυνσης της Ουκρανίας
Πηγή:	https://www.eeas.europa.eu/delegations/united-states-america/eu-assistance-ukraine-us-dollars_en?s=253

Χώρα	Νορβηγία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 8 άρματα μάχης Leopard 2A4, • συστήματα αντιπυραυλικής άμυνας NASAMS, • 1000 μικρά αναγνωριστικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη Black Hornet, • τεθωρακισμένα οχήματα Dingo με συστήματα Cortex Typhon Counter-UAS, • 100 πύραυλοι αντιαεροπορικής άμυνας Mistral, • 4.000 αντιαρματικά όπλα, • 22 αυτοπροωθούμενα οβιδοβόλα M109 155m • 8.000 βλήματα πυροβολικού των 155mm, • τρία πυροβόλα πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς MLRS , • πυράύλους Hellfire,

	• 1 Mamba Counter-Battery System, • 50 Radar M548 , • 2 τεθωρακισμένα οχήματα ανάκτησης NM217, • 2 τεθωρακισμένα οχήματα μηχανικής NM189, • φορτηγά Scania P92, • φορτηγά Scania P113 • εκπαίδευση Ουκρανών πιλότων σε μαχητικά αεροσκάφη F-16, βλήματα αεράμυνας IRIS-T A2A.
Οικονομική Βοήθεια	Η Νορβηγία κατέληξε σε πολυετή συμφωνία με την Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2023 για ένα πρόγραμμα στήριξης που θα παρέχει στην Ουκρανία 7 δισεκατομμύρια δολάρια (75 δισεκατομμύρια νορβηγικές κορώνες) μεταξύ 2023 και 2027.
Επιπλέον Υποστήριξη	Η Νορβηγία δεσμεύτηκε να διαθέσει στην Ουκρανία περίπου 1,4 δισεκατομμύρια δολάρια (15 δισεκατομμύρια νορβηγικές κορώνες) ετησίως και είχε ήδη χορηγήσει περίπου ένα δισεκατομμύριο δολάρια (10,7 δισεκατομμύρια νορβηγικές κορώνες) στην Ουκρανία το 2022 και περίπου 1,9 δισεκατομμύρια δολάρια (19,9 δισεκατομμύρια νορβηγικές κορώνες) το 2023. Στις 31 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και η Νορβηγία υπέγραψαν μακροπρόθεσμη συμφωνία ασφαλείας. Το Όσλο δεσμεύτηκε να παράσχει στην Ουκρανία τουλάχιστον 1,3 δισεκατομμύρια δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια το 2024. Συνολικά, η Νορβηγία επένδυσε περίπου 6,9 δισεκατομμύρια δολάρια στο μακροπρόθεσμο πρόγραμμα Nansen, καλύπτοντας την περίοδο μεταξύ 2023 και 2027, αναφέρει η συμφωνία
Πηγή:	https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/humanitarian-efforts/neighbour_support/id2908141/

Χώρα	Βόρεια Μακεδονία
Στρατιωτική Βοήθεια	• Όπλα και πυρομαχικά πεζικού, • εξοπλισμός πυροβολικού, • 12 ελικόπτερα Mi-24, • 4 αεροσκάφη Su-25, • τεθωρακισμένα και αντιαεροπορικά οπλικά συστήματα και εξοπλισμός και πυρομαχικά για χρήση από τη στρατιωτική αεροπορία .
Οικονομική Βοήθεια	Η Βόρεια Μακεδονία έχει στείλει 10 παρτίδες στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένου στρατιωτικού εξοπλισμού της Σοβιετικής εποχής από τον Νοέμβριο του 2023. Η Βόρεια Μακεδονία εκπαιδεύει επίσης παρτίδες ουκρανικού στρατιωτικού προσωπικού και δεσμεύτηκε να συνεχίσει να υποστηρίζει την Ουκρανία.
Πηγή:	https://www.capital.gr/diethni/3618131/boreia-makedonia-stelnei-stratiotiko-uliko-stin-oukrania/ https://www.iefimerida.gr/kosmos/oukrania-boreia-makedonia-stelnei-armata-mahis

Χώρα	Νέα Ζηλανδία
Στρατιωτική Βοήθεια	Το προσωπικό των αμυντικών δυνάμεων της Νέας Ζηλανδίας που αναπτύσσεται στην Ευρώπη εκπαιδεύει Ουκρανούς στρατιώτες και παρέχει υπηρεσίες πληροφοριών, συνδέσμους και υλικοτεχνική υποστήριξη. Τα πακέτα βοήθειας της Νέας Ζηλανδίας περιλαμβάνουν προμήθεια όπλων και πυρομαχικών για την Ουκρανία μέσω του Διεθνούς Ταμείου για την Ουκρανία που διαχειρίζεται το Ηνωμένο Βασίλειο
Οικονομική Βοήθεια	Η συνολική βοήθεια προς την Ουκρανία ανέρχεται σε περισσότερα από 100 εκατομμύρια NZD
Πηγή:	https://www.beehive.govt.nz/release/nz-announces-new-support-ukraine

Χώρα	Φινλανδία
Στρατιωτική Βοήθεια	Η Φινλανδία δεν αποκαλύπτει τους τύπους όπλων που αποστέλλονται στην Ουκρανία για λόγους ασφαλείας. Μερικά από τα όπλα που παραδόθηκαν στην Ουκρανία περιλαμβάνουν έξι άρματα μάχης εκκαθάρισης ναρκών Leopard 2, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση και τη συντήρησή τους, αντιαεροπορικά όπλα και πυρομαχικά.
Οικονομική Βοήθεια	Από τον Φεβρουάριο του 2022, η Φινλανδία έχει διαθέσει περίπου 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε βοήθεια στην Ουκρανία. Η βοήθεια αμυντικού υλικού της Φινλανδίας προς την Ουκρανία ανέρχεται συνολικά σε περίπου 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Η Φινλανδία έχει διαθέσει στην Ουκρανία περίπου 576 εκατομμύρια ευρώ ως ανθρωπιστική βοήθεια και αναπτυξιακή συνεργασία και περίπου 18 εκατομμύρια ευρώ ως υλική βοήθεια μέσω του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 3 Απριλίου 2024, η Φινλανδία υπέγραψε ένα 10ετές σύμφωνο ασφαλείας με την Ουκρανία και δεσμεύτηκε να στείλει το 23ο πακέτο στρατιωτικής βοήθειας, αξίας 188 εκατομμυρίων ευρώ (203 εκατομμύρια δολάρια)
Πηγή:	https://um.fi/finland-s-support-to-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotesstin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Γαλλία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 30 ελαφρά άρματα μάχης AMX-10RC, • 18 οβίδες CAESAR , • 25 θωρακισμένα οχήματα μάχης πεζικού AMX-10P, • πυραυλικό σύστημα αεράμυνας SAMP/T, • 150 drones από την εταιρεία Delair Drones, • 155mm SC+P50 • Πύραυλοι κρουζ μεγάλου βεληνεκούς, • συστήματα κατευθυνόμενων αντιαρματικών πυραύλων MILAN συν «πρόσθετος αμυντικός εξοπλισμός», • μαχητικά Dassault Mirage 2000.

Οικονομική Βοήθεια	Η Γαλλία παρείχε στην Ουκρανία συνολικά 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ σε στρατιωτική βοήθεια το 2022 και 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ το 2023. Το 2024, η Γαλλία θα παράσχει έως και 3 δισεκατομμύρια ευρώ σε πρόσθετη στήριξη.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 16 Φεβρουαρίου, η Γαλλία και η Ουκρανία υπέγραψαν Συμφωνία Συνεργασίας για την Ασφάλεια.
Πηγή:	https://www.president.gov.ua/en/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005 https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Γερμανία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 120 οχήματα μάχης πεζικού MARDER, • 50 κύρια άρματα μάχης LEOPARD 1 A5 , • πυρομαχικά για το άρμα μάχης LEOPARD 1. • πυρομαχικά για οχήματα μάχης πεζικού MARDER, • 158 MG3 για LEOPARD 2, • MARDER και DACHS. • πυρομαχικά για LEOPARD 2, • 10 All Terrain Tracked Carrier Warthog (όχημα διοίκησης), • 5 All Terrain Tracked Carrier Warthog (όχημα επισκευής και ανάκτησης), • 66 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού (APC), • 73 ιχνηλατούμενα οχήματα παντός εδάφους Bandvagn 206 (BV206), • 18 LEOPARD 2 A 6 , • 50 οχήματα MRAP DINGO, • 54 θωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού M113 το καθένα με 2 MG3 και ανταλλακτικά, • 4 συστήματα αεράμυνας IRIS-T SLM, • 2 συστήματα αεράμυνας IRIS-T SLS, • 146.000 φυσίγγια για αυτοκινούμενα αντιαεροπορικά πυροβόλα GEPARD, • 2 συστήματα αεράμυνας SKYNEX με πυρομαχικά, • Πύραυλοι IRIS-T SLM, • 9 ραντάρ εναέριας επιτήρησης TRML-4D, • Πύραυλοι IRIS-T SLS, • 52 αυτοκινούμενα αντιαεροπορικά πυροβόλα GEPARD , • 2 συστήματα αεράμυνας PATRIOT , • Πύραυλοι PATRIOT, • 2 εκτοξευτές PATRIOT, • 4.000 φυσίγγια για αυτοκινούμενα αντιαεροπορικά όπλα, • 500 STINGER, • 2.700 Man Portable Air Defense Systems STRELA, • 3 πολλαπλοί εκτοξευτές ρουκετών HIMARS, • 111.000 πυρομαχικά 155 χλστ, • 21.000 φυσίγγια καπνού/φωτιστικά 155 mm,

	• πυρομαχικά για πολλαπλούς εκτοξευτές πυραύλων MARS II, • 2 τροχοφόρα αυτοκινούμενα οβιδοβόλα Zuzana 2, • Κατευθυνόμενα πυρομαχικά ακριβείας 155mm (SMArt, VULCANO), • 5 πολλαπλοί εκτοξευτές πυραύλων MARS II με πυρομαχικά, • 14 αυτοκινούμενα οβιδοβόλα Panzerhaubitze 2000, • 20 εκτοξευτές πυραύλων 70 mm σε φορητά pick-up με ρουκέτες, • 10 προσδιοριστές στόχων λέιζερ και φορητές μονάδες ελέγχου πυρός για πυρομαχικά πυροβολικού VULCANO, • 88 αισθητήρες anti-drone , • 232 αναγνωριστικά drones VECTOR με ανταλλακτικά, • 249 αναγνωριστικά drones RQ-35 HEIDRUN, • 70 επεκτάσεις εύρους συχνοτήτων για συσκευές anti-drone, • 180 κιτ πεδίου RF 360 – • συστήματα ανίχνευσης drone, • 19 συστήματα ανίχνευσης drone, • 93 αισθητήρες drone, • 18 αναγνωριστικά drones Primoco ONE, • 7 αναγνωριστικά drones SONGBIRD, • 1 σύστημα αναγνώρισης LUNA NG, • 20 μη επανδρωμένα σκάφη επιφανείας, • 1.625 τυφέκια εφόδου MK 556 • 230 τυφέκια ακριβείας HLR 338 με 240.000 φυσίγγια, • 331 τυφέκια CR 308, • 54,6 εκατομμύρια φυσίγγια για πυροβόλα όπλα, • 282.000 πυρομαχικά 40 χλστ, • 13.000 φορητά αντιαρματικά όπλα RGW 90, Πυρομαχικά όλμου 120 mm.
Οικονομική Βοήθεια	Το 2022, η Γερμανία παρείχε στην Ουκρανία στρατιωτική βοήθεια συνολικής αξίας 1,68 δισεκατομμυρίων ευρώ που χρηματοδοτήθηκε από την πρωτοβουλία της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης για την ανάπτυξη ικανοτήτων ασφαλείας. Το 2023, η Γερμανία παρείχε στρατιωτική βοήθεια συνολικής αξίας άνω των 5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το 2024, η Γερμανία αποφάσισε να παράσχει οικονομικά μέσα για στρατιωτική βοήθεια συνολικής αξίας 7,1 δισεκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, από το 2022 έχουν δοθεί πρόσθετες άδειες για ανάληψη δεσμεύσεων τα επόμενα έτη ύψους πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 16 Φεβρουαρίου 2024, η Ουκρανία και η Γερμανία υπέγραψαν δεκαετή συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας. Η συμφωνία αναφέρει ότι το 2024, η Γερμανία θα παράσχει περισσότερα από 7 δισ. ευρώ σε στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία, ενισχύοντας σημαντικά τον ουκρανικό στρατό.
Πηγή:	https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/lieferungen-ukraine-2054514

	https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/
--	---

Χώρα	Ελλάδα
Στρατιωτική Βοήθεια	1.000 αντιαρματικά RPG-18 των 64 χιλιοστών. Περίπου 6 εκατ. σφαίρες 7,62 χιλιοστών (για διαφόρων τύπων τυφέκια ή πολυβόλα). 400 τυφέκια μάχης τύπου καλάσνικοφ (AK-47). 50 αντιαεροπορικούς πυραύλους τύπου Stinger και 20 σκανδάλες για το συγκεκριμένο σύστημα. 1.000 πυραύλους για εκτοξευτές τύπου RM-70 (από ένα απόθεμα που ξεπερνάει τις 200.000 πυραύλους). 200 αυτόματα τυφέκια τύπου FN.
Πηγή:	https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/ https://www.enikos.gr/politics/neo-paketo-stratititikis-voitheias-tis-elladas-stin-oukrania/2015453/ https://flight.com.gr/opla-poy-exoume-dosei-stin-oukrania/

Χώρα	Ολλανδία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 42 μαχητικά αεροσκάφη F-16, • 100 ανακαινισμένα άρματα μάχης Leopard 1A5 , • 28 άρματα μάχης Leopard 2A4 , • άρματα μάχης T-72 , • οχήματα Fennek 4x4, • οχήματα BvS10 Viking, • 200 πύραυλοι Stinger, • 3000 κράνη μάχης και 2000 γιλέκα κατακερματισμού με συνοδευτικές πλάκες θωράκισης, • εκατό τυφέκια ελεύθερου σκοπευτή με 30.000 τεμάχια πυρομαχικών, • 400 εκτοξευτές ρουκετοβομβίδων , • αυτοκινούμενα οβιδοβόλα, • 1000 φορητά φορτία για απομακρυσμένη εκκαθάριση ναρκών, • εφεδρικές τροχιές και κινητήρες για άρματα μάχης, • γέφυρες έκτακτης ανάγκης, • τεθωρακισμένα οχήματα YPR-765, • δύο νάρκες κατηγορίας Alkmaar, • συστήματα ραντάρ ανίχνευσης drone, • 4 ραντάρ VERA-EG και συστήματα γέφυρας και προμηθειών M3.
Οικονομική Βοήθεια	Η στρατιωτική υποστήριξη της Ολλανδίας το 2023 ανήλθε σε 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ για άμεσες παραδόσεις από τα αποθέματα της Ολλανδίας και για στρατιωτικά αγαθά που αγοράστηκαν για την Ουκρανία. Η Ολλανδία συμβάλλει επίσης στη στρατιωτική υποστήριξη και στρατιωτική εκπαίδευση μέσω της Ευρωπαϊκής Διευκόλυνσης Ειρήνης.

Επιπλέον Υποστήριξη	Την 1η Μαρτίου 2024, η Ουκρανία και η Ολλανδία υπέγραψαν τη 10ετή συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας. Το έγγραφο περιλαμβάνει 2 δισεκατομμύρια ευρώ σε στρατιωτική βοήθεια από την Ολλανδία φέτος, καθώς και περαιτέρω αμυντική βοήθεια για τα επόμενα 10 χρόνια.
Πηγή:	https://www.government.nl/topics/russia-and-ukraine/dutch-aid-for-ukraine https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Ισλανδία
Οικονομική Βοήθεια	Η Ισλανδία η οποία δεν έχει στρατιωτικά εφόδια από μόνη της, έχει λάβει μέτρα για να υποστηρίξει την άμυνα της Ουκρανίας, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς του απαραίτητου στρατιωτικού εξοπλισμού από τα συμμαχικά έθνη στην Ουκρανία. Οι συνεισφορές της Ισλανδίας για την υποστήριξη της άμυνας της Ουκρανίας ανέρχονται σε περίπου 2,6 δισεκατομμύρια ISK.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 31 Μαΐου 2024, η Ουκρανία και η Ισλανδία υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας. Σύμφωνα με τη συμφωνία, η Ισλανδία θα χορηγεί σχεδόν 30 εκατομμύρια δολάρια ετησίως σε βοήθεια στην Ουκρανία μέχρι το 2028 βοηθώντας στη χρηματοδότηση της αγοράς και προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού και να συνεργαστεί με την ουκρανική αμυντική βιομηχανία, βοήθεια στη μεταφορά στρατιωτικού φορτίου και εξοπλισμού από τους συμμάχους του NATO στην Ουκρανία με ναυλωμένα αεροπλάνα φορτίου
Πηγή:	https://www.government.is/topics/foreign-affairs/war-in-ukraine/ https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Ιρλανδία
Στρατιωτική Βοήθεια	Εκπαίδευση στρατιωτών στο πλαίσιο της ενίσχυσης του ουκρανικού στρατού
Πηγή:	https://www.capital.gr/diethni/3714689/irlandoi-stratiotes-ekpaideuoun-oukranous-stin-kupro/

Χώρα	Ιταλία
Στρατιωτική Βοήθεια	• 20 ιχνηλατούμενα αυτοπροωθούμενα οβιδοβόλα M109 155 mm, • πύραυλοι εδάφους-αέρος Stinger, • αντιαρματικά όπλα, βαριά πολυβόλα, ελαφρά πολυβόλα τύπου MG και συστήματα αντι-IED, σύστημα αεράμυνας SAMP/T.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 24 Φεβρουαρίου 2024, η Ουκρανία και η Ιταλία υπέγραψαν τη συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας.

Πηγή:	https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/
--------------	---

Χώρα	Λιθουανία
Στρατιωτική Βοήθεια	• Δύο ελικόπτερα Mi-8, • 36 αντιαεροπορικά πυροβόλα Bofors L70, • αντιαεροπορικά πυραυλικά συστήματα και πυρομαχικά Stinger, • τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού και πυρομαχικά M113 και M577. • 50 τεθωρακισμένα οχήματα M113. • 12 επισκευασμένα οβιδοβόλα PzH2000, • 3 εκατομμύρια σφαίρες πυρομαχικών 7,62 χιλιοστών, • συστήματα απομακρυσμένης έκρηξης και χειμερινός εξοπλισμός, • πυρομαχικά 155 χιλιοστών, • ATV , ραδιόφωνα πεδίου, εξοπλισμός κατά των drone, • 4,5 εκατομμύρια φυσίγγια πυρομαχικών φορητών όπλων.
Οικονομική Βοήθεια	Η Λιθουανία, η 1η μεγαλύτερη συνεισφέρων παγκοσμίως ως προς το ποσοστό του ΑΕΠ της, έχει δεσμευτεί για στρατιωτική υποστήριξη ύψους 465 εκατομμυρίων ευρώ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 27 Ιουνίου 2024, η Ουκρανία και η Λιθουανία υπέγραψαν συμφωνία ασφαλείας. Η Λιθουανία θα παράσχει στην Ουκρανία υποστήριξη ασφαλείας και σύγχρονο στρατιωτικό εξοπλισμό στη χερσαία, εναέρια, θαλάσσια, διαστημική και κυβερνο-ηλεκτρομαγνητική σφαίρα. Επιπλέον, η Λιθουανία θα συνεχίσει ενδεχομένως μια στρατιωτική εκπαιδευτική αποστολή στην Ουκρανία. Στις 26 Ιουνίου, η Λιθουανία ανακοίνωσε τη διάθεση τουλάχιστον 0,25% του ΑΕΠ για την υποστήριξη της ασφάλειας και της άμυνας της Ουκρανίας.
Πηγή:	https://lithuania.lt/future-of-ukraine/turining-sentiments-into-actions/ https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/

Χώρα	Ιαπωνία
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 13 Ιουνίου 2024, η Ουκρανία και η Ιαπωνία υπέγραψαν συμφωνία ασφαλείας 10 ετών. Το 2024, η Ιαπωνία θα παράσχει στην Ουκρανία 4,5 δισεκατομμύρια δολάρια και θα συνεχίσει να μας υποστηρίζει καθ' όλη τη διάρκεια της συμφωνίας.
Πηγή:	https://www.ertnews.gr/eidiseis/diethni/iaponia-voitheia-ypsous-106-ekat-dolarion-stin-oukrania-tha-anakoinosei-stis-19-fevrouariou/

Χώρα	Λετονία
Στρατιωτική Βοήθεια	• Δύο ελικόπτερα Mi-7, • Stinger MANPADS και UAV, • έξι αυτοκινούμενα Howitzer 155 mm,

	• τέσσερα ελικόπτερα, αντιαεροπορικοί πύραυλοι Stinger.
Οικονομική Βοήθεια	Από τον Δεκέμβριο του 2023, η στρατιωτική υποστήριξη της Λετονίας ανερχόταν σε 370 εκατομμύρια ευρώ.
Επιπλέον Υποστήριξη	Στις 11 Απριλίου 2024, η Ουκρανία και η Λετονία υπέγραψαν μια 10ετή διμερή συμφωνία ασφαλείας που προβλέπει τη δέσμευση της Λετονίας να παράσχει στην Ουκρανία στρατιωτική υποστήριξη ύψους 0,25% του ΑΕΠ έως το 2026.
Πηγή:	https://www.mk.gov.lv/en/latvia-supports-ukraine?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F https://www.kathimerini.gr/world/563388976/eyropaioi-strtiotes-stin-oykrania-senaria-epi-chartoy-gia-to-fyllo-poreiass/